

ПРОСТОРНИ ПЛАН ОПШТИНЕ МИОНИЦА

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Просторни план општине Мионица (у даљем тексту План) рађен је према Одлуци СО Мионица која је објављена у Службеном гласнику Скупштине општине Мионица, бр. 2/06. За израду Просторног плана општине Мионица, одређен је Саобраћајни институт ЦИП, као Извршилац, са којим је СО Мионица, као Наручилац, склопила уговор бр. 2030 – 3/05 од 05.12.2005. године.

Изради Плана и доношењу Одлуке о приступању изради Плана претходила је израда Програма за израду Плана. Програм је усвојен на седници СО Мионица фебруара 2006. године, према коме је План и урађен. Програмом је утврђена неопходност израде Плана у складу са Законом о планирању и изградњи (Службени гласник Републике Србије бр. 47/03, 34/06) и са решењима Закона о Просторном плану Републике Србије (Службени гласник Републике Србије, бр.13/96). Ова два закона чине правни основ за израду Плана.

Планска решења овог плана по одређеним областима рађена су уз пуно поштовање и у складу са следећим системским законима и то: Закон о пољопривредном земљишту („Сл. гласник РС, бр. 49/92, 53/93, 67/93, 48/94, 46/95, 54/96, 14/00 и 62/06“); Закон о шумама („Сл. гласник РС, бр.46/91, 83/92, 54/96, 53/93, 67/93, 48/94“); Закон о водама („Сл. гласник РС, бр. 41/91, 53/93, 54/96, 67/93, 48/94“); Закон о рударству („Сл. гласник РС, бр. 44/95, 34/06“); Закон о ловству („Сл. гласник РС, бр. 39/93, 44/93, 60/93, 67/93“); Закон о рибарству („Сл. гласник РС, бр. 35/94, 38/94“); Закон о бањама („Сл. гласник РС, бр. 80/92“); Закон о туризму („Сл. гласник РС, бр. 45/05“); Закон о заштити животне средине („Сл. гласник РС, бр. 135/04“); Закон о културним добрима („Сл. гласник РС, бр. 71/94“); Закон о јавним путевима („Сл. гласник РС, бр. 101/05“); Закон о енергетици („Сл. гласник РС, бр. 84/04“); Закон о телекомуникацијама („Сл. гласник РС, бр. 44/03, 36/06“); Закон о цевоводном транспорту гасовитих и течних угљоводоника („Сл. гласник РС, бр. 29/97“), Закона о електропривреди ("Службени гласник РС", бр. 45/91, 53/93, 67/93, 48/94, 69/94 и 44/95); Закону о процени утицаја на животну средину ("Сл.гласник РС бр.135/04"); Закона о одбрани ("Службени лист СРЈ", бр. 43/94, 11/95, 28/96, 44/99 и 3/02); Закона о одбрани ("Службени гласник РС", бр. 45/91, 58/91, 53/93, 67/93 и 48/94); Закона о експропријацији ("Службени гласник РС", бр. 53/95, 23/01).

Прва фаза израде Плана - Стратегија развоја планског подручја - дефинисала је ограничења, потенцијале, циљеве и стратешка опредељења развоја општине Мионица. Стратегија, као прва фаза, је верификована од стране планске комисије 01.08.2006. године. На основу усвојене Стратегије, кроз План су уграђена стратешка опредељења и дата планска решења.

Један од кључних инструмената за реализацију идеје о одрживом развоју територије општине Мионица и њених саставних делова (35 катастарских општина) је План. Идеја о одрживом развоју заснована је на принципима Агенде 21, HABITAT II, SEMAT, олборшке, софијске, лисабонске и других декларација, повеља и стратешких докумената. Сви ови документи обавезује Републику Србију и њене општине да их поштују и примењују, како у планирању, тако још и више у остваривању планских решења која се односе на заштиту и коришћење просторних ресурса и вредности, уређење територије Општине и њених

основних намена (пољопривредно, шумско, водно и грађевинско земљиште, као и заштитни појасеви регионалне инфраструктуре).

Планом су дефинисана основна решења, смернице, политике и правила заштите, уређења и развоја територије општине Мионица, коришћења основних ресурса и вредности које она поседује, чинећи јединствен комплекс у ширем регионалном окружењу са општинама Горњи Милановац, Косјерић и Пожега. Такође дефинише мере и инструменте за непосредну примену правила уређења и коришћења простора у урбанистичким плановима ужих територијалних целина и насеља, као и правила за уређење простора за које није предвиђена израда урбанистичког плана.

Примењена методологија за израду Плана је у складу са важећим Законом о просторном планирању и уређењу простора и принципима просторног развоја и регионалне интеграције.

План доноси планска решења која су дефинисана за временски хоризонт до 2025. године, а према етапама реализације:

- етапа до 2011. године, за приоритетна планска решења која могу и треба да се реализују садашњим економским и институционалним капацитетима општине Мионица и Републике Србије;
- етапа од 2011 – 2016. године, условно за планске идеје које би могле да се реализују уз помоћ донација, европских фондова, страних кредита као и капацитете децентрализоване Србије и Општине; и
- етапа до 2025. године, као период за остварење коначних планских решења.

Просторни план општине Мионица сачињавају:

1. Документација плана, која садржи: појединачне тематске експертизе, анкете општинских служби, привредних и комуналних организација, услове и податке надлежних општинских и републичких институција, писану документацију (Програм, одлуке, методолошко упуство, записници, фото – документација, кореспонденција и др.) као и тематске карте;
2. Стратегија просторног развоја општине Мионица, и
3. Просторни план општине Мионица са садржајем, према Закону о планирању и изградњи и Правилнику о изради просторних планова и три рефералне карте у размери 1:50.000 и то:
  - Реферална карта 1. „План намене простора“;
  - Реферална карта 2. „Мрежа насеља, функција, јавних служби и инфраструктурних система“;
  - Реферална карта 3. „Природни ресурси, заштита простора, животне средине и природних и културних добара и туризам“.

A. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ

1. ОПИСИ ГРАНИЦА ПОДРУЧЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Подручје општине Мионица налази се у западном делу Републике Србије. Граничи се са општинама Ваљево, Пожега, Горњи Милановац, Љиг и Лајковац. На територији општине Мионица налазе се 36 насеља у 35 катастарских општина, и то: Мионица, Берковац, Брежђе, Буковац, Велико Мариште, Вировац, Вртиглав, Голубац, Горњи Лајковац, Горњи Мушић, Гуњица, Доњи Мушић, Дучић, Ђурђевац, Клашнић, Кључ, Команице, Крчмар, Маљевић, Мионица - село, Мратишић, Наномир, Осеченица, Паштрић, Планиница, Попадић, Радобић, Рајковић, Ракари, Робаје, Санковић, Струганик, Табановић, Тодорин До, Толић и Шушеока. Просторни план Општине обухвата простор од 329,5 км² (32.939 ха) са 16.500 становника, према попису из 2002.године.

2. ОБАВЕЗЕ, УСЛОВИ И СМЕРНИЦЕ ИЗ ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА ВИШЕГ РЕДА И СУСЕДНИХ ПОДРУЧЈА

2.1. ПРОСТОРНИ ПЛАН РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ (Службени гласник бр.13/96)

Пољопривреда и шумарство

Општина Мионица припада ратарско-сточарском макрорејону. Северним делом Општине доминирају речне терасе и брежуљкасто-брдовити терени погодни за интензивно ратарство и сточарство док јужним делом доминирају брдовити-планински терени погодни за развој сточарства и воћарства. У циљу унапређења и развоја пољопривреде ППРС предвиђа потпуније коришћење компаративних предности појединих подручја за економски рационалну производњу хране, смањење разлика у интензитету производње између појединих подручја, укрупњавање газдинстава, заштита пољопривредног земљишта и др.

Општина Мионица као део Колубарског округа има просечну шумовитост од 25% укупне површине, а препоруке ППРС су повећање површина под шумом на 34% укупне површине до 2011.год. у складу са глобалном рејонизацијом и категоризацијом простора и унапређење стања шума.

Рудна богатства

Општина Мионица има лежишта грађевинског камена (кречњаци, лапорци, пешчари, габро, дијабаз, песак, шљунак) и појаву термалних вода (Ракари и Бања Врујци).

Коришћење и заштита вода и водопривредна инфраструктура

Воде са територије општине Мионица припадају сливу Колубаре. Становништво се снабдева водом из Колубарског система водоснабдевања и један је од најнапрегнутијих система. У оквиру овог системе ППРС планира изградњу акумулације Рибница на истоименој реци у близини Мионице. У циљу заштите вода предвиђа се враћање квалитета вода деоница малих водотока у III класу и санација свих ерозивних и бујичних жаришта као и заштита сливова, а посебно акумулација које служе за водоснабдевање становништва.

Систем градских центара и функционална подручја

Општина Мионица припада функционалном подручју Ваљево који је уједно и регионални центар. Обележје овог подручја су мале густине становништва, депопулација и пражњење простора. ППРС предвиђа пад броја становника овог подручја за 2.300 становника до 2011.год у односу на 2001.год.

Индустрија

Општина Мионица припада групи индустријски слабо развијених општина. Са становишта повољности за смештај и развој одређених индустријских капацитета ППРС општину Мионица сврста у зону са повољним условима за развој појединих мањих капацитета углавном примарне индустријске прераде (дрвне и прехранбене у брдским и планинским подручјима).

Туризам

Општина Мионица се налази у оквиру Централне туристичке зоне II и туристичке регије „Ц.1“. ППРС утврђени су развојни туристички потенцијали ове регије и то: планине Маљен, Суворор и Дивчибаре чији се обронци пружају и на територији општине Мионица и Бања Врујци, као бања III степена националног ранга.

Саобраћај и везе

Територија општине Мионица се налази ван главних путних праваца, а саобраћајну мрежу Општине чине регионални путеви Р-202, Р-205, Р-205Б и Р-259.

ППРС планира усаглашавање регионалне путне мреже са очекиваним потребама саобраћаја, кроз рехабилитацију и реконструкцију постојећих праваца или доградњом неизграђених деоница као и повећање путева под савременим коловозом на најмање 90% укупне дужине, а проценат локалне путне мреже под савременим коловозом на најмање 60%-70% укупне дужине.

У погледу развоја телекомуникационог саобраћаја потребно је обезбедити: просторе за поштанске и телекомуникационе објекте у центрима насеља и коридоре за телекомуникационе каблове дуж свих нових и постојећих путева.

Енергетика

На територији Општине постоји електроенергетска мрежа, номиналног напона 35kV, и дистрибутивна мрежа напона 10kV и 0.4kV. Такође у планском периоду предвиђена је изградња разводног гасовода, РГ 05-06, Београд-Ваљево.

Заштита природних добара

Природна добра утврђена ППРС, а која се налазе на територији општине Мионица, су планине Маљен и Суворор, припадају природној целини Ваљевских планина. Предвиђа се дефинисање статуса, просторни обухват и режим заштите, а на основу претходних истраживања и валоризације простора.

Заштита непокретних културних добара

ППРС у оквиру културних добара од великог значаја утврдио је 4 категорије објеката од којих се на територији општине Мионица налазе објекти I категорије „Споменици културе“ и то: кућа Живојина Мишића и спомен-кућа у Робајама.

Заштита животне средине

Планом се предвиђа посебна заштита Ваљевских планина које треба резервисати као подручја од ширег значаја, превасходно за рекреативно-туристичке активности, водоснабдевање и производњу хране уз примену еколошких стандарда.

План сврстава Мионицу у четврту категорију, групи локалитета малих загађивача. У четвртој категорији, загађивања су од прехранбене и текстилне индустрије, осталих индустрија са уграђеним системима за пречишћавање ваздуха и вода, великих сточних фарми и прекомерног оптерећења простора у туристичким зонама.

2.2. РЕГИОНАЛНИ ПРОСТОРНИ ПЛАН ПОДРУЧЈА КОЛУБАРСКОГ ОКРУГА ПОГОЂЕНОГ ЗЕМЉОТРЕСОМ

Обухват, циљеви и основне поставке плана

Циљеви

- *дисперзовано-концентрисани модел развоја;*
- *ублажавање депопулације и побољшање старосне структуре становништва;*
- *прилагођавање привредног развоја тржишним условима производње;*
- *заштита територије, становништва, активности, природних и створених ресурса од земљотреса и других елементарних непогода;* и
- *заштита животне средине.*

У коришћењу и заштити пољопривредног земљишта и других потенцијала простора за развој пољопривреде, циљеви су очување способности пољопривредног земљишта за производњу, обнова пољопривредне механизације и побољшање економског положаја пољопривредног становништва.

У коришћењу и заштити шума, шумског земљишта и ловних подручја планирано је увећање обраслости и нега шума, повећање површине под шумом (пошумљавањем) у складу са рејонизацијом и категоризацијом простора, а у оквиру ловних подручја заштита, гајење и рационално коришћење дивљачи.

У оквиру коришћења и заштите вода и водопривредне инфраструктуре планира се снабдевање насеља водом, приоритетно и максимално биће коришћена локална изворишта подземних и површинских вода и заштита и унапређење квалитета вода до нивоа прописаних класа. Као заштита од поплава планира се регулација Рибнице у зони Мионице, доњег дела Топлице, Лепенице, Бање, Качра и мањих водотока, посебно оних који се налазе у зонама очуваних екосистема.

У домену коришћења енергетских извора и енергетске инфраструктуре повећање енергетске ефикасности, производње, транспорта и потрошње енергије и развоја магистралне гасоводне мреже.

У домену демографског развоја планира се равномернији територијални размештај становништва и повећање удела млађих континената у емиграционим подручјима са високим индексом старења, који је могуће достићи мерама демографске и политике регионалног развоја.

У оквиру развоја мреже насеља планира се убрзани развој мреже насеља на руралном подручју формирањем система заједница села, развој путне мреже и саобраћајно повезивање мреже центара и рационализација мреже објеката, селективна дислокација,

развој и побољшање опремљености јавних служби и услужних активности у мање развијеним општинским, секундарним и центрима заједнице села.

Развој индустрије и привредног занатства планира се у општинском центру Мионици и центрима заједнице села и појединим насељима која имају специфичан локационо - развојни потенцијал за одређене производње и активности, и то: Рајковић и Брежђе.

3. СКРАЋЕНИ ПРИКАЗ ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА

Анализа постојећег стања, дефинисана ограничења, потенцијали и циљеви су саставни део документационе основе, а кроз План су дати закључци анализе.

Територија општине Мионица обухвата административно ограничен простор на коме се, поред Мионице, седишта Општине, налази и Бања Врујци као урбанизовано насеље у атару сеоског насеља Берковац и 35 сеоских насеља. Територија Општине обухвата површину од 329,5 км² на којој живи 16.500 становника (попис 2002.год.). Густина насељености је 50 ст/км². Највећи број насеља и становника налази се у северном делу општине.

Грађевинско земљиште у Мионици и Бањи Врујци је уређено према урбанистичким плановима, док села нису уређена никаквим документима. Бесправна градња, непримерених грађевинских, махом стамбених објеката по облику, стилу и величини, појављује се на целој територији Општине. Наведена негативна појава утиче на идентитет појединих насеља и упућује на потребу усмеравања и контроле, како грађења, тако и инвестирања у правцу економског развоја.

Битна ствар за развој општина, поготово у новије време, јесте и недостатак политике регионалног развоја Србије која је још увек централизована. У циљу кориговања одређених диспаратитета и заустављања негативних трендова неопходно је да РС дефинише политику и стратегију регионалног развоја општина. Утолико је могуће објаснити огромно исељење и старење становника општине Мионица и њену 84 позицију по оствареном народном дохотку међу општинама Србије као и по оствареном БДП од 84.955 дин (индекс 61,6% у односу на Србију).

3.1. ПРИРОДА, ПРИРОДНИ РЕСУРСИ И ВРЕДНОСТИ

- Базу за будући развој Општине и њен идентитет несумњиво чини бањски туризам. Други значајан податак је да се на територији Општине налазе јединствени споменици природе (пећине, клисуре), очувана животна средина, археолошка налазишта и споменици културе.
- Поред бањских потенцијала, базу за будући развој чине и природни ресурси којим Општина располаже, и то: плодно земљиште у долинама река (Рибница, Лепеница, Топлица и Колубара) у северном делу Општине; богатство лековитог биља, печурака и бобичастог воћа; лежишта термоминералних и пијаћих подземних вода и повољни природни услови за формирање рибњака.
- Повољни природни услови за производњу органске хране.
- Климатске карактеристике Општине погодују развоју летњег, зимског и научног туризма.
- Богатство фауне омогућава развој ловног и риболовног туризма као и организовано посматрање дивљачи.

- Значајни и разноврсни геоморфолошки облици, као и неки вредни археолошки локалитети представљају значајан потенцијал укупне туристичке понуде Општине.
- Шумски потенцијал општине Мионица је велики, око 9.046ha или 27,5% површине Општине је под шумом, од којих 73,1% је у приватном власништву, а преосталих 26,9% припада јавном предузећу "Србијашуме".

• Шумска вегетација

Укупна површина шума и шумских засада, уопште, у општини Мионица износи око 9.247 ха; степен шумовитости од 28 % незнатно је већи од степена шумовитости Србије 27,4 %, што се може сматрати повољним, док планирана шумовитост Србије износи 41 % у односу на сумарну свеукупну површину којој свакакако треба апсолутно тежити због све израженијих процеса дубинске ерозије, тј. клизишта, као и дивљој сечи на целом подручју општине Мионица репрезентативних примерака липе, храста, јавора, дивље трешње и појаве процеса сушења шума (китњак, јела, смрча итд.).

Истичемо и могућност пошумљавања још око 100 ха земљишних творевина обзиром да су шуме на овим просторима један од најзначајнијих природних потенцијала за свеукупни интегрални развој Општине.

Од укупне површине под шумама око 67,1 % шумских површина се налази у приватном власништву, док само 32,9 % припада друштвеним шумама које су под јурисдикцијом ЈП "Србијашуме".

Структура шумских састојина у друштвеном сектору такође није у најповољнијем односу јер високе шуме обухватају 38,9 %, изданачке око 36,8%, шикаре и шибљаци 4,0 %, а вештачки подигнуте састојине чине око 20,3 % укупне површине.

Ограничења у развоју шума и шумског земљишта су поред неповољне фрагментарно заступљене структуре власништва и ниске, тј. слабе отворености шумских комплекса која не задовољава потребе рационалног газдовања, и предметна густина шумских путева од 6км / 1000 ха, која је мања од просека средишње Србије од 7,1 км / 1000 ха .

• Одлике фауне

На територији општине Мионица 1994. године установљено је ловиште "Рибница", чије се границе поклапају са границама територије Општине. Ради рационалнијег газдовања, ловиште је подељено на два ловна ревира (равничарско-брежуљкасти и брдско-планински ревер), површине 28.938 ha и ловиште крупне дивљачи површине 4.000 ha. Ловиштем газдује Ловачки савез Србије преко Ловачког удружења "Војвода Мишић" из Мионице, које је организовано кроз 5 ловних секција, односно 36 ловних јединица. Постоје два резервата (Мионица - Горња Топлица - Доња Топлица, површине 3100 ha и Мионица - Рајковић - Брежђе, површине 3.600 ha) који чине 20,3% укупне површине ловишта.

Табела бр.1 - Површина ловишта по власништву

Општина	Ловиште	Укупна површина ха	Државно власништво		Приватно власништво	
			ха	%	ха	%
Мионица	Рибница	32.938	2.000	6,08	30.938	93,92

Табела бр.2 - Структура ловишта по културама основног коришћења

Ловиште	Укупна површина	Шуме и шум.земљ.		Ливаде и пашњаци		Њиве и оранице		Воћњаци и виногради		Воде, баре и трстика	
		ха	%	ха	%	ха	%	ха	%	ха	%
Рибница	32.938	8.917	27,07	5.279	16,02	14.128	42,89	2.692	8,17	1.922	5,83

Ловиште поседује 7 стабилних чека, 25 чека на дрвећу, 35 хранилишта за срне, 70 солишта, 70 хранилишта за фазане, 70 хранилишта за пољске јаребице, једно прихватилиште за фазанске пилиће површине 0,17 ха.

Од крупне дивљачи најзаступљенија је срнећа дивљач и дивље свиње, а од ситне дивљачи: зец, твор, ситни глодари, фазан, пољска јаребица, дивља гуска лисаста, дивља патка глувара и крџа, шумска шљука, препелица, голуб гривњаш и грлица. Од орнитофауне присутни су још јастребови и гавранови.

Трајно заштићене врсте дивљачи су: видра, хермелин, ласица, сове, орлови, соколови, јастребови (осим кокошара), ронци, црна и бела рода, чапље (осим сиве), еје, луње, шљуке сабљарке, кукавице, златовране, водомари, пупавци, дивље гуске (осим глоговљаче и лисасте), шљуке (осим шумске), детлићи, птице певачице (осим сиве вране, свраке, креје и гачца) и друге повремено.

Ловостајем заштићене врсте дивљачи су: срна, дивља свиња, зец, веверица, сиви пух, јазавац, куна златица, куна белица, ондатра, фазан, дивљи голуб-гривњаш, грлица, гугутка, пољска јаребица, препелица, дивља гуска (глоговљача и лисаста), дивља патка, шумска шљука, јастреб кокошар, креја, гачац, сива чапља, и друге повремено.

Дивљач ван режима заштите су: шакал, дивља мачка, лисица, твор, сива врана, сврака, а повремено и друге врсте.

Стално гајене врсте дивљачи (са којима се газдује) су: срна, дивља свиња, зец, фазан и пољска јаребица.

Риболовним водама газдује Риболовно друштво "Рибница" у Мионици.

Реке Колубара, Рибница, Топлица и Лепеница су са обиљем риба: скобаљ, клен, кркуша, мрена, као и шаран и сом (Колубара), пастрмка (притоке Рибнице) и представљају добру основу за подизање рибњака и развој рибарства.

Својом природном лепотом истиче се дубока долина реке Рибнице (150-200m) клисурастог облика. У њеној долини откривени су бројни спелеолошки објекти од којих је истражено 18 пећина. Као најдуже пећине (дуже од 100 m) издвајају се: Пландиште, Велика Врбачка, Шалитрена и Рибничка пећина. Рибничка пећина, позната је по великој колонији слепих мишева (15 врста слепих мишева, од којих седам су праве реткости за Европу) и заштићена је Законом о заштити природе. Шалитрена пећина представља значајно археолошко налазиште, позно-палеолитска насеобина, али и значајно станиште бројних врста слепих мишева.

• Фауна суворског краја

Општина Мионица обухвата у свом југоисточном подручју делове планине Суворор. У односу на надморску висину, воде овог подручја са становишта дистрибуције ихтиофауне,

припадају доњем салмонидном (пастрмском), горњем ципринидном (шаранском)-мренском и средњем ципринидном региону.

Са аспекта заштите како врста тако и њихових станишта, евидентирани врсте са простора Сувобора нису заштићене нити се налазе на листама од међународног и националног значаја, осим *Rhodeus sericeus* и *Barbatula barbatula* које се налазе на Прелиминарном списку врста за црвену листу кичмењака Србије.

На подручју Сувобора и околине евидентирана је 101 врста птица од којих се у гнездарице сврставају чак 92 врсте. У току пролећне и јесење миграције, као и током зимовања, у овом региону је било доказано присуство још најмање 60 нових врста птица. То значи да је реално богатство (диверзитет) орнитофауне овог подручја између 160 и 180 врста птица.

Према светској црвеној листи птица (IUCN 2000) и Европској црвеној листи птица (1991) значајна врста је прдавац (*Strex strex*) који се на неким локалитетима овог подручја (влажне ливаде кошенице и пашњаци) гнезди и појављује при сеоби. Он је по IUCN црвеној листи у групи угрожене врсте-подгрупа рањиве врсте (vulnerable). Из ове групе је и орао крсташ (*Aquila heliaca*) који се више не виђа у ширем региону.

На подручју Сувобора регистрована је 51 врста сисара, које су сврстане у шест таксономских категорија нивоа реда. Највише врста - 16, припада реду глодара (Rodentia). Затим следе слепи мишеви (Chiroptera) са 15 врста, зверови (Carnivora) са 9, односно бубоједи (Insectivora) са 8 врста. Најслабије су заступљени папкари (Artiodactyla) са свега 2 врсте и зечеви (Lagomorpha) са 1 врстом. По броју врста, фауна Сувобора чини око 53% (52,57%) укупне фауне сисара Србије.

На прелиминарном списку врста за Црвену листу кичмењака Србије, налази се 39 врста сисара Сувобора, што чини 76,47%.

Према критеријумима Међународне уније за заштиту природе (IUCN), сисари Сувобора су сврстани у 4 категорије угрожености (две врсте су ван категорија).

У случају погоршања стања водотокова, први ће се на удару наћи сисари везани за водена и влажна станишта. Бројност њихових популација ни у нормалним условима није велика, њихове станишне и трофичке валенце су уске, и свако угрожавање станишта доведиће неминовно до њиховог ишчезнућа. Ово се пре свега односи на видру чије је присуство уочено у водотоковима на подручју Општине. Основну исхрану видре чине речни ракови (преко 90% заступљености у исхрани). Свако загађење водотокова ће неминовно довести до смањења бројности популације речног рака (*Astacus astacus*) или чак његовог ишчезнућа, што ће имати за директну последицу и нестанак видре.

3.2. ЗЕМЉИШТЕ - УПОТРЕБА, БИЛАНСИ, УРЕЂЕЊЕ

У постојећој структури коришћења земљишта провлађују пољопривредне, шумске и водене површине на око 90% укупне територије Општине, док изграђене површине заузимају знатно мање простора, око 10%.

Карактеристике коришћења и употреба простора су:

- довољна распрострањеност шумског земљишта, у складу са објективним природним условима и потребама, као ни по узгојном облику (процентуално учешће високих шума је мало), заузима око 28% укупне територије Општине;

- интензивно коришћење земљишта које је изражено на око 10% изграђеног земљишта укупне територије Општине (у оквиру грађевинског подручја разбијеног типа насеља);
- непланска и неконтролисана градња која у свом ширењу неретко заузима најплодније земљиште.

У коришћењу простора уочен је велики број колизионих и конфликтних ситуација, које су настајале било као последица недовољне координације активности у планирању и просторном уређењу на локалном нивоу, или као последица непостојања режима

коришћења простора који је утврђен законским прописима и планским пропозицијама. Основни конфликти и колизије у простору општине Мионица су следећи:

- пољопривредно земљиште је у значајном проценту екстензивно коришћено;
- употребом хемијских средстава у пољопривредној производњи, остварује се негативан утицај на подземне и површинске воде у водозаштитним зонама;
- заузимање земљишта за изградњу често је у колизији са другим наменама земљишта, а у првом реду са пољопривредом;
- неадекватна експлоатација сировина доводи до угрожавања животне средине и нерационалног коришћења необновљивих природних ресурса; и
- планирање и изградња појединачних техничких система међусобно су неусклађени, што такође доводи до неадекватних интервенција у простору, али и до тешкоћа у изградњи и функционисању тих система.

3.3. СТАНОВНИШТВО

Густина насељености од 50 становника на км², сврстава Мионицу у најређе насељена подручја у Колубарском округу.

На подручју општине Мионица број становника у периоду од 1948-2002. године бележи пад са 23.366 на 16.513 становника.

Подручје општине Мионица спада у групу емиграционих и депопулационих подручја. У периоду од 1948-2002. год. територију општине Мионица трајно је напустило 6.853 становника, односно укупан број становника је смањен за 29,3%.

Од укупног броја становника општине Мионица 52,7% је активно становништво, 33% издржавано и око 14% су лица са личним приходом. Пољопривредно становништво чини 42% укупног становништва, од чега је 68% активно.

Према подацима из 2003.год. запослено становништво чини 10% од укупног броја запослених или 1.662, што је мање од истог показатеља за Колубарски округ (22,4%). Лица која самостално обављају делатност чине 28,3% запослених.

Незапослени чине 7,4% становништва општине Мионица, што је мање од истог показатеља за Колубарски округ (9,7%).

Основни потенцијал посматраног простора у демографском смислу представља незапослена радна снага, и то 7,4%, затим 21% женског фертилног становништва, 62% радно способног становништва и 42% пољопривредног становништва са високим уделом активног у укупном пољопривредном становништву (68%).

Негативан природни прираштај, пад стопе фертилитета, миграциони процеси, демографско пражњење читавог простора, неповољна квалификациона структура радно-способног становништва, процес уситњавања (атомизације) насеља који је пренаглашен и други демографски показатељи јасно указују да ће сви аспекти радне снаге у наредном периоду представљати централни проблем и једно од највећих ограничења у развоју Општине.

3.4. МРЕЖА И ФУНКЦИЈЕ НАСЕЉА

Према подели на функционална подручја регионалних система насеља у Просторном плану Републике Србије, општина Мионица припада функционалном подручју регионалног центра Ваљева. Мрежа насеља општине Мионица је субсистем мреже насеља Ваљевског функционалног подручја. Истом функционалном подручју припадају територије општина Ваљево, Лајковац, Осечина, Љиг и Уб.

Саобраћајно-географски положај општине Мионица није омогућио интензивнију везу насеља Општине са другим центрима ван Колубарског округа. Ове везе свде се углавном на везу са суседним центрима Лајковцем и Љигом.

Према попису из 2001. године на територији општине Мионица развила се густа мрежа од 36 насеља у којима је живело 16.513 становника.

По морфологији и постојећем положају насеља издвајамо два типа, и то :

- Општински центар Мионица као насеље збијеног типа са нејасном границом између Мионице вароши и Мионице села;
- Сеоска насеља разбијеног типа са два варијетета и то старовлашко-џематски, групно разбијени тип, лоциран у вишим брдско-планинским и крашким теренима, и други тип код којег су куће разбацане у групама око саобраћајница, често и у низу.

Према подацима из пописа 2001. године у општини Мионица окосницу насеља чине насеља која су имала од 200 до 500 становника. У Општини постоје само два насеља са преко 1000 становника, Мионица - варош и Мионица - село, и три насеља са мање од 200 становника - Голубац, Клашнић и Гуњици.

Постојећу мрежу насеља, по хијерархији, сходно наведеној организацији мреже насеља, чине следећи типови насеља:

- Општински центар - Мионица са урбанизованим и повезаним деловима насеља Мионица село;
- Насеља са развијеном посебном наменом - Бања Врујци - Горња Топлица (бањски туризам);
- Центри заједнице села - Велико Мариште, Рајковић, Ракари и Брежђе, са припадајућим сеоским насељима; и
- Сеоска насеља.

Општина Мионица и централни положај њеног општинског центра (Мионица), као и растојања до најудаљенијих села (17-20 км) опредељују избор моноцентричног модела мреже насеља обзиром да су све битније институције у области организације животних активности (терцијарно-кварталне делатности) лоциране у Мионици.

Основна **ограничења** за плански развој мреже насеља су неповољан положај у односу на главне саобраћајне и друге инфраструктурне токове у Србији као и депопулација и старење становништва у највећем броју насеља Општине. Функционална организација мреже

насеља сведена је на општински центар, што је довело до неорганизованог и спонтаног развијања комуналних системи и инфраструктуре.

Основни **потенцијал** за развој мреже насеља у општини Мионица је у разноврсности простора и целина за насељавање и развој и то:

- северни део Општине надморске висине до 200 м;
- средишњи делови Општине, висина 200-400 м; и
- трећа целина су субпланинске и планинске зоне на југу Општине са надморским висинама већим од 400 м.

3.5. УСЛУЖНЕ ДЕЛАТНОСТИ И ЈАВНЕ СЛУЖБЕ

Структура и просторни распоред јавних служби један су од основних показатеља будућег развоја насеља у општини Мионица. Вишегодишњи депопулациони тренд, пражњење села и одумирање засеока, опадање фертилитета, миграције ка Ваљеву, Љигу, Милановцу и другим већим центрима и концентрација становника у општинском центру основни је проблем општине Мионица. Постојеће стање јавних служби у директној је вези са бројем становника по насељима и демографским пражњењем простора, а има изразит урбоцентрични карактер, тако да се стагнација у привредном развоју одразила и на достигнути ниво опремљености јавних служби територије Општине.

3.6. ПРИВРЕДНЕ ДЕЛАТНОСТИ – РАЗВОЈ И ДИСТРИБУЦИЈА

Општина Мионица спада у групу недовољно развијених општина са неповољним демографским тенденцијама. Ради се о изразито пољопривредној Општини у којој пољопривредно становништво учествује у укупном са 42%, а у активном са 54%, док око 74% домаћинстава поседује пољопривредно земљиште. Пољопривредно земљиште је доминантан ресурс развоја.

У структури формирања националног дохотка Општине доминира пољопривреда са 53,9%, затим следи грађевинарство 13,1%, трговина на велико и мало 11%, и прерађивачка индустрија са 11%.

Интензиван и континуиран процес депопулације довео је до погоршања свих виталних карактеристика становништва Општине. Уколико се неповољни демографски токови не зауставе, недостатак радног континента може представљати крупно ограничење будућем очекиваном динамичнијем развоју. Посебан проблем представља дефицитарност стручних кадрова одређених профила.

3.7. САОБРАЋАЈ И САОБРАЋАЈНИ ОБЈЕКТИ - ПРИСТУПАЧНОСТ, ПОВЕЗАНОСТ, КВАЛИТЕТ

Ниједан државни пут I реда (магистрални путни правац) не пролази преко територије општине Мионица. Комуникација друмским возилима са околним зонама претежно се остварује коришћењем регионалних путева.

Укупна дужина регионалне путне мреже на територији Општине је 94км.

Повезаност центра Општине са околним зонама, као и самих сеоских насеља са Мионицом је, са аспекта покривености подручја и становништва саобраћајницама, задовољавајућа.

Основни проблем путне мреже огледа се кроз стање коловозне конструкције и учешће савремених коловозних површина, поготову у случају регионалних путева.

Карактеристике терена подручја Плана имале су пресудан значај при формирању путних праваца, те је чест случај појављивања више узастопних кривина, са неповољним уздужним нагибима на краћим дистанцама и непрегледним деловима путева.

3.8. МРЕЖЕ И ОБЈЕКТИ РЕГИОНАЛНЕ И ЛОКАЛНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ, ВОДЕ И ВОДОПРИВРЕДНА ИНФРАСТРУКТУРА, ЕНЕРГЕТСКА ИНФРАСТРУКТУРА И ТЕЛЕКОМУНИКАЦИЈЕ

• **Водоводна мрежа**

Од укупно 36 села и насеља општине, 21 месна заједница или делови месних заједница су укључени на два водоводна система, док око 42% становништва нема организовано снабдевање водом.

Тренутно су на територији Општине у функцији три већа водоводна система, два за водоснабдевање "Орловац" који је у задовољавајућем стању и "Крчмар-Рајковић" који је у лошем стању.

Снабдевање насеља водом у систему "Орловац" је задовољавајуће и поред стално присутних проблема, старости система и честих кварова. Са капацитетом од 40-50 l/s задовољава постојеће потрошаче. Постојећи капацитет водоводног система "Орловац" не може задовољити потребе проширења система.

Снабдевање насеља водом у систему "Крчмар-Рајковић" је врло лоше. Изузетно лоша геометрија система, поддимензионисани цевоводи, старост објеката и кварови, допринели су да се из овог водоводног система допрема потрошачима свега око 2 l/s (што је недовољно и за садашње потребе). Резервоар Мертова чесма је оштећен у земљотресу 1998.год., тако да је потребна реконструкција мреже и дистрибутивног цевовода.

• **Канализациона мрежа**

На подручју обухваћеним ГУП-ом Мионица постоји изграђена мрежа фекалне канализације и то:

- у Мионици, на левој обали реке Рибнице, постоји изведена фекална канализација пречника од Ø200 до Ø500mm на коју је прикључено око 60% домаћинства. Укупна дужина свих цевовода је око 4.8km. Овом мрежом управља ЈКП "Мионица". Око 57% постојеће мреже је пречника Ø200mm, што не задовољава критеријум минималног пречника спољне градске мреже од Ø250mm. Реципијент за прикупљене воде је река Рибница и тренутно није примењен третман отпадних вода пре упуштања у реку. Одређена је локација за изградњу постројења, урађена је пројектна документација и извршен је откуп земљишта. Локација ППОВ је низводно од Мионице, на левој обали реке Рибнице, на око 2km од града. Пројектовани капацитет ППОВ је 12500ES (у две фазе од по 6250 ES).
- у бањи Врујци не постоји канализациона мрежа. Постоји део канализационе мреже у комплексу хотела "Врујци" са уређајем типа "Биодоск" за пречишћавање, пре упуштања у реципијент. Урађена је техничка документација на нивоу Генералног пројекта, односно Идејних и Главних пројекта за главне колекторе (три главна колектора: један дуж постојећег пута за бању, и два са обе стране реке Топлице). Одређена је локација за изградњу постројења, урађена техничка документација и решени су имовинско-правни односи. Пројектовани капацитет ППОВ је 8000ES.

Кишна канализација је изведена само у Мионици чије сливно подручје гравитира ка реци Рибници. До 1998. године у функцији је био главни колектор дужине неколико километара који се простирао паралелно са током реке Рибнице и који је имао један излив у реку Рибницу. Оваква концепција, са једним изливним местом, није добро функционисала и тада се започело са реконструкцијом мреже и променом концепције са више главних колектора и излива у реципијент - реку Рибницу. Изведено је пет главних колектора:

- дуж ул. Војводе Мишића кишни колектор пречника до Ø1000mm на месту излива у реку Рибницу (на десној обали);
- на левој обали постоје изливи још три главна кишна колектора;
- колектор који сакупља воде из фабричке зоне (десна обала Рибнице); и
- колектор дуж регионалног пута Мионица - Љиг.

Индустријска постројења поседују системе за пречишћавање отпадних вода ("Метал", "Сувоборка") али је могуће да услед хаварија и неадекватног рада постројења за пречишћавање отпадних вода, дође до загађивања реципијента, из тог разлога је потребно пратити квалитет пречишћених вода. Неки индустријски објекти примењују нове технологије тако да готово нема отпадних вода ("Крушик" - Прецизни лив), док остале фабрике прерађивачког и текстилног типа немају отпадне воде.

• **Електроенергетика**

На територији Општине постоји електроенергетска преносна мрежа, номиналног напона 35 kV, и дистрибутивна мрежа напона 10 kV и 0.4 kV.

Напајање конзума електричном енергијом врши се из трансформаторских станица 35/10kV.

Далеководна мрежа 10 kV је у већем делу надземна, док у ужем градском језгру постоји подземни кабловски развод 10 kV.

Потребно је напоменути да је средњенапонска енергетска мрежа на сеоским подручјима умногоме побољшана у периоду после земљотреса у Колубарском округу, док је већи део нисконапонске мреже 0.4 kV у лошем стању (године експлоатације и неадекватно одржавање).

Основно ограничење за снабдевање електричном енергијом је недовољна развијеност и застарелост дистрибутивне мреже и недовољна финансијска улагања.

• **Телекомуникације**

Стање развијености телекомуникација и у регионалном и у локалном погледу у општини Мионица може се оценити као незадовољавајуће. Распрострањеност оптичке телекомуникационе мреже је минимална и недовољна да одговори захтевима модерних телекомуникација.

• **Гас**

На територији општине Мионица не постоји изграђена дистрибутивна гасоводна мрежа, што истовремено представља, како ограничење у снабдевању потрошача јефтиним и еколошки чистом енергијом, тако и потенцијал за развој дистрибутивне мреже на територији целе Општине и прикључење нових потрошача.

3.9. ЖИВОТНА СРЕДИНА – КАПАЦИТЕТИ И СЛАБОСТИ ОЦЕНА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Стање животне средине на подручју општине Мионица одређено је природним условима, урбаном физичком структуром, привредним активностима, саобраћајем и друштвено-економским процесима који се одвијају у окружењу. Извори загађења животне средине су разнородни и то: индустријска постројења, комуналне отпадне воде, комунални отпад, обрађивање пољопривредног земљишта, одвијање друмског саобраћаја и др. Због одсуства великих фабричких постројења и других загађивача, природа мионичке општине је изузетно очувана.

• **Ваздух**

На посматраном подручју подаци о постојећем квалитету ваздуха не постоје, али се на основу анализе могућих загађивача ваздуха дошло до закључка да се као извори аерозагађења, осим сагоревања фосилних горива за потребе домаћинства у насељима, котларница (на угаљ и мазут), пољопривредне производње, индустријске производње, појављује и друмски саобраћај од постојеће путне мреже (регионалних и локалних путева). Потенцијално највећи загађивачи животне средине представљају насељена места и викенд зоне, који су недовољно комунално опремљени.

Поједина индустријска постројења представљају извор емисије штетних полутаната у атмосферу. У општини Мионица заступљене су различите привредне гране. Постојећа индустрија у већој мери базирана је на производњи предмета од метала, прехранбених производа и полупроизвода (воћарство основна грана), производњи грађевинских елемената и материјала и др. Од већих предузећа у Мионици се налази "Фима" - фабрика термоизолационог материјала, "Метал" - фабрика вијачне робе, "Крушик-Прецизни лив" - за производњу одливака и прецизне механике, "Метал-Инвест" - фабрика поцинковане арматуре и арматурних елемената, хладњача "Сувоборка" - фабрика за прераду и чување воћа и поврћа и "VODA-VODA" фабрика воде у Г. Топлици. Укупна количина загађујућих материја пореклом из индустрије није позната јер не постоји систематско праћење квалитета ваздуха из индустријских погона. Постојећа индустријска постројења не представљају битне загађиваче ваздуха.

• **Воде**

Хидрографска мрежа општина Мионица је веома разграната, а чине је реке, извори и подземне воде. Најбројније су реке, које теку од југа ка северу, најпре стрмим странама Маљена и других планина, а потом долинском равни Колубаре. Карактеристика свих река Општине је да су кратког тока, мање површине слива, са развијеном речном мрежом, са отицањима која су изнад просека за слив Колубаре. Главни и већи водотоци Општине су: Колубара, Рибница, Лепеница и Топлица.

Територија општине Мионица је веома богата квалитетним хладним, термалним и термо-минералним водама погодним за водоснабдевање становништва водом најбољег могућег квалитета, за топлофикацију, у балнеолошке и спортско рекреационе сврхе и др.

Квалитет воде, од стране РХМЗ, прати се само на реци Колубари. На основу Уредбе о категоризацији водотока (Сл.гласник СРС, бр.5/68), *Колубара* (од Ваљева до ушћа реке Љиг), је сврстана у IIb класу.

Имајући у виду просторне карактеристике подручја општине Мионица: насељеност, постојање индустријских постројења, пољопривредно и шумско земљиште, може се рећи да

постоје загађивачи који би нарушили квалитет површинских и подземних вода. До загађивања површинских и подземних вода долази услед неконтролисане примене вештачких ђубрива, пестицида и хербицида у ратарској и повртарској производњи, неадекватног депоновања отпада на депонији која се налази на десној страни Рибнице, неконтролисаним упуштањем непречишћених фекалних вода из насељених места и викенд зона.

- **Земљиште**

Од укупне површине (32936 ha) - 67,09% заузима пољопривредно земљиште, 27,07% шуме и 5,84% је неплодно земљиште. На територији општине Мионица, учава се код свих катастарских општина повећање површина под неплодним земљиштем. Највећа повећања од 34 ha бележи катастарска општина Брежђе, затим Осеченица -24 ha и Горњи Лајковац 20 ha, дакле простори брдско-планинског дела општине. Већина катастарских општина бележи смањење пољопривредних површина, што је најизразитије код Мратишића - 155 ha, Горњег Лајковца - 140 ha и Мионице села - 108 ha. Веће повећање површина под шумским земљиштем бележе Горњи Лајковац - 103 ha, Мратишић - 146 ha. Таква промена структуре коришћења земљишта може се сматрати рационалном.

Табела бр. 3 - Структура коришћења пољопривредног земљишта (%)

	Њиве	Воћњаци	Виногради	Ливаде	Пашњаци
Србија	64,9	4,5	1,5	11,7	17,4
Мионица	58,4	12,6	0,0	14,6	14,4

У структури пољопривредног земљишта највеће је учешће њива 58,4% (14.127 ha), што је нешто ниже од Републике, али уколико се интезитет површине (њиве, воћњаци и виногради) анализирају заједно, приближно је једнако просеку Републике.

Активности на околним пољопривредним површинама, приликом обављања пољопривредне делатности, могу бити извор загађивања животне средине услед неконтролисане употребе средстава за заштиту биља (пестицида) и фертлизера (комплексних минералних ђубрива). Ова врста загађивања животне средине манифестује се, како аерозагађењем при апликацији средстава за заштиту биља, тако и загађивањем земљишта и вода при неконтролисаној употреби пестицида и других хемијских препарата и минералних ђубрива у циљу увећања приноса и задовољења увећаних потреба у производњи хране. Наведени утицаји могу бити посебно изражени у току сушних периода у години.

Земљиште, односно његов квалитет може бити угрожен и појавом ерозионих процеса и поплавама (наиласком великих вода).

- **Бука**

Проблеми везани за буку нису заступљени у већој мери, а детаљнији подаци не постоје, јер се до сада нису спроводила одговарајућа мерења нивоа буке у комуналној средини. Основни ниво буке, на посматраном простору, могуће је проценити само на основу увида на терену. Извори буке, који могу допринети њеном повећању изнад дозвољеног нивоа, везују се за саобраћајнице и околину привредних објеката и не представљају изворе буке изнад дозвољених вредности.

Доминантни извор саобраћајне буке на подручју Општине су најоптерећеније деонице регионалних путева. Као извор загађења буком, јављају се и индустријска постројења. Који ће ниво буке бити емитован у околину зависи од врсте производног процеса и машина које у њему учествују.

- **Комунални отпад**

Општина Мионица до 2005. године одлагање отпада вршила је на депонију у Ваљево. Од 2005. године одлагање смећа се врши на позајмишту шодера на десној страни реке Рибнице (преко пута сточне пијаце), на земљишту које је у приватном власништву. Површина парцеле је 0,5 ха. Удаљеност депоније од реке Рибнице је 120m, од насеља 1200m, од извора водоснабдевања 5000m. На депонији се врши одлагање комуналног, амбалажног, грађевинског, пољопривредног и шумарског отпада, отпада са пољопривредних газдинстава као и отпада од прераде дрвета.

Свакодневно прикупљање отпада врши се само у Мионици, док рурална подручја нису обухваћена циклусом скупљања отпада, нити је организовано привремено одлагање на уређеним локацијама. Последица тога је постојање локалних сметлишта смештених на неодговарајућим локацијама. Решавање проблема управљања и третмана отпада на посматраном подручју предвиђено је санитарним уређењем и опремањем депоније Колубарског округа са центром за издвајање и селекцију сировина из комуналног отпада општина: Ваљево, Уб, Лајковац, Љиг, Мионица, Осечина, Коцелјево, Владимирци и Обреновац, као и санирањем и рекултивацијом постојећих сметлишта. Изградња постројења за издвајање и селекцију секундарних сировина из комуналног отпада довело би до смањења количине депонованог материјала и остваривања профита од продаје секундарних сировина. Извршено је вредновање више локација трансфер станице на територији општине Мионица кроз "Студију избора локације за нову санитарну депонију комуналног чврстог отпада у Мионици". Само одређење за једну од локација је у надлежности општинске управе, а у складу са националном стетегијом управљања комуналним отпадом и РПП подручја Колубарског округа погођеног земљотресом као и важећим законским документима и правилником.

- **Управљање животном средином**

У општинској управи треба формирати одељење надлежно за послове заштите животне средине. Такође, према Закону о заштити животне средине и Закону о процени утицаја на животну средину ("Сл. Гласник РС" бр.135/04) требало би формирати техничку комисију за заштиту животне средине.

Такође, органи Скупштине општине би у оквиру својих надлежности и Програма рада донели стратешке развојне програме (Дугорочни програм заштите животне средине). Овај Програм би створио могућност за јачање организационе и кадровске структуре у Општини за планирање и уређење значајних проблема у заштити и очувању животне средине и бољих животних услова.

3.10. ПРИРОДНА И НЕПОКРЕТНА КУЛТУРНА ДОБРА

На територији која је обухваћена границама Просторног плана општине Мионица (Услови заштите природе и животне средине за потребе израде Просторног плана општине Мионица, бр 03-478/2 од 05.04. 2006. године – Завод за заштиту природе Србије), налазе се следећа заштићена и евидентирана природна добра:

1. *Строги природни резерват "Забалац"* (КО Осеченица) је чиста састојина брезе са појединачним стаблима букве, јеле, црног и белог бора, укупне површине 11,08 ха, са заштитним појасом ширине од 30 м. За ово природно добро важи режим апсолутног резервата: забрањено је предузимање радњи и активности које би измениле његов изглед или довеле у питање његов даљи биолошки опстанак.
2. *Споменик природе "Рибница"* (КО Паштрић) је јединствен спелеолошки објект, станиште 15 врста слепих мишева, заштићене као природне реткости. У непосредној

околини пећине налази се црква Рибница и 13 заштићених стабала. Укупна површина овог природног добра износи 28 ha. Забрањено је предузимање радњи и активности које би измениле изглед споменика природе или довеле у питање његове основне карактеристике као јединствене природне реткости.

3. *Споменик природе-стабло храста лужњака* (КО Мионица, к.п. бр. 852). Поред стабла заштитом је обухваћен појас од 20 m. Забрањено је предузимати радње и активности које би измениле његов изглед или довеле у питање његов даљи биолошки опстанак.
4. *Споменик културе* - непокретно културно добро од великог значаја је *родна кућа војводе Живојина Мишића* у Струганику.
5. *Споменик културе* - непокретно културно добро од великог значаја је *спомен кућа у Робајама*.

Б. ЦИЉЕВИ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА

1. ОСНОВНИ ЦИЉ И ПРИНЦИПИ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА ОПШТИНЕ МИОНИЦА

Према стратешким опредељењима дефинисаним на основу закључака о постојећем стању, потенцијалима и ограничењима просторног развоја Општине, (као и положаја у оквиру Колубарског региона) основни циљ Плана је:

РАЦИОНАЛНО КОРИШЋЕЊЕ ПРОСТОРА, ЗЕМЉИШТА, ПРИРОДНИХ И СТОРЕНИХ РЕСУРСА, УРЕЂЕЊЕ НАСЕЉА, ОСТВАРИВАЊЕ ПЛАНСКИ УСМЕРЕНОГ ПРИВРЕДНОГ, ЕКОНОМСКОГ, СОЦИЈАЛНОГ И КУЛТУРНОГ НАПРЕТКА (УЗ ПОШТОВАЊЕ КОНЦЕПТА ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА) И ПОБОЉШАЊЕ ДЕМОГРАФСKE СЛИКЕ НА ПОДРУЧЈУ ОПШТИНЕ МИОНИЦА

Овај циљ представља базу за утврђивање интегралних концепција просторног развоја и основ за усклађивање секторских планских усмерења.

Остварење овог циља подразумева и захтева дугорочне и систематске напоре и акције општине Мионица, уз помоћ републике Србије и, у каснијем периоду, Европске Уније као и примену политике регионалног развоја. При доношењу акционих секторских програма и планова код просторног, односно привредног и друштвено – економског развоја, Општина треба да примењује следеће кључне принципе:

1. принцип – заједничко деловање, односно ангажовање свих релевантних општинских институција и органа, друштвених и привредних организација и јавности, постизање консензуса у доношењу одлука и усвајању акционих програма и планова.

2. принцип – рационално коришћење простора, ангажовање и рационално коришћење свих локалних ресурса, потенцијала и вредности, као добру полазну основу за одрживи привредни, економски и социјални развој Општине, уз побољшан начин, обим и ефикасност њихове употребе уз поштовање постулата одрживог развоја.

При примени ових принципа треба имати у виду наслеђе централизованог решавања развојних питања и покретања иницијатива, без обзира да ли је у питању регионални центар Ваљево или Београд. Активирање свих потенцијала Општине захтева стварање „критичне масе“ односно окупљање свих актера Општине, омогућавање постепене децентрализације Општине, јачање институционалних капацитета, повезивање на партнерској основи око свих развојних програма и пројеката и оријентацију свих привредних потенцијала ка истицању мионичких посебности (бањски туризам, пољопривредни производи, индустријски производи, туристичка понуда, културне манифестације итд.).

Остваривање основног циља подразумева максимално ангажовање органа и институција Општине и то, изнад свега, на остварењу приоритетних пројеката до 2011. године наведених у завршном одељку овог Плана под насловом "Мере и инструменти за остварење Плана", као и поштовање планских пропозиција и показатеља наведених у тексту и три рефералне карте Плана.

Посебни циљеви и концепција који ће да служе остварењу основног циља и принципа дефинисани су у наставку текста у овом Плану.

2. ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ

На основу стања потенцијала и основних поставки Просторног плана Србије, дефинисани су посебни циљеви који треба да омогуће уравнотежен и одржив развој Општине.

- Ø Стварање квалитетније и ефикасније везе регионалне саобраћајне и друге инфраструктуре;
- Ø Покретање процеса интеграције на неколико нивоа - са суседним општинама у оквиру Региона и општинама суседних Региона;
- Ø Развој регионалних пројеката који ће омогућити бољи и ефикаснији развој и коришћење туристичких капацитета;
- Ø Истицање производа којим Општина може да конкурише на државном и европском тржишту;
- Ø Ефикаснија пореска, земљишна, комунална и социјална политика;
- Ø Остваривање оптималног коришћења земљишта у складу са његовим природно-еколошким својствима и потенцијалима, очување земљишних површина за потребе будућег развоја;
- Ø Коришћење регионалних и локалних постојећих сировина у смислу развојних потенцијала (на основу истраживања, усклађено дефинисање приоритета на нивоу ресорних министарстава);
- Ø Укрупњавање приватних поседа;
- Ø Задржавање екстензивне пољопривредне производње у заштићеним туристичким подручјима (локалитет Рибница, подручја сеоског туризма);
- Ø Заустављање процеса претварања пољопривредног земљишта у непољопривредно (бесправна градња);
- Ø Повећање економске моћи сеоског становништва и побољшање услова живота у сеоским срединама;
- Ø Унапређивање стања шума: превођењем изданачких шума и зашикарених површина у типове високих шума или узгојних шума, обнављањем аутохтоних врста дрвећа, повећањем површина под четинарима, увећањем обраслости и негом шума;
- Ø Пошумљавање клизишта аутохтоним врстама брзорастућим засадом са богатим коренским системом;
- Ø Повећање бројности постојеће структуре, узгајањем ситне и крупне дивљачи;
- Ø Повећање бројности рибе у рекама узгојем младица, а поготово племенитим врстама рибе;
- Ø Заштита и очување свих, а посебно ретких и угрожених врста;
- Ø Повезивање свих насеља у Општини на јавни водовод;
- Ø Трајно решавање канализације отпадних вода;
- Ø Убрзани развој приватног предузетништва са акцентом на организовање прерађивачких делатности у мањим капацитетима;
- Ø Унапређење воћарске производње ради обезбеђења сировина за пуно коришћење постојећих капацитета прехрамбене индустрије;
- Ø Искоришћавање локалних погодности за развој органске пољопривреде, односно за укључивање у програме производње биолошки вредне хране;
- Ø Организација репро-центра аутохтоних сорти биљака (нпр. малина "ваљевка") и раса стоке (пре свега колубарског говечета, буше подолца, свиње моравке, виторог овце и брдских коња) као основа за развој органске пољопривреде;
- Ø Повећање производње поврћа, лековитог биља и других рентабилних култура, којима се може обезбедити пуна запосленост и задовољавајући доходак на ситнијим газдинствима;

- Ø Систем перманентног обнављања пољопривредне механизације;
- Ø Развој стручне пољопривредне службе и унапређење система ветеринарске заштите;
- Ø Перманентно стручно образовање и информисање пољопривредних произвођача;
- Ø Бржи развој привредних функција и услужних капацитета у *општинском центру*;
- Ø Убрзани развој мреже насеља руралних подручја формирањем *система заједница села* са циљем успоравања процеса депопулације и отварања радних места за запошљавање младих и женске радне снаге;
- Ø Перманентно одржавање и побољшање путне мреже између мреже центара, а у првом реду центара заједнице села са насељима у гравитационом подручју;
- Ø Рационализација мреже објеката јавних служби, селективна дислокација, развој и побољшање опремљености *јавних служби и услужних активности* у мање развијеним центрима заједнице села;
- Ø Обезбеђење нових локација и уређење сеоских гробља;
- Ø Енергетски одрживи развој, усклађен са економским, еколошким, просторним и другим локалним специфичностима;
- Ø Повећање квалитета телекомуникационе мреже и објеката;
- Ø Формирање туристичке понуде, у складу са трендовима иностране и домаће тражње;
- Ø Планско унапређење материјалне основе развоја туризма;
- Ø Безбедно депоновање комуналног отпада у складу са применом међународних стандарда, и санација неконтролисаних сметлишта;
- Ø Одржавање здравственог стања дивљачи и предузимање хигијенско-техничких мера које спречавају преношење заразних болести, а нарочито беснила;
- Ø Утврђивање заштитне зоне, зоне са прелазним режимом заштите простора и/или шире зоне заштите категорисаних културних добара, услова уређења и изградње у функцији презентације споменичког наслеђа и развоја локалног туризма;
- Ø Спровођење категоризације, реконструкције и интегралне заштите непокретног културног добра.
- Ø Дефинисање стратешких и планских опредељења у циљу очувања и подизања квалитета животне средине (чист ваздух, вода, земљиште, здравствено безбедна храна, уређена насеља итд.);
- Ø Заустављање деградације животне средине реализацијом стратешких опредељења по питањима: обнове и санације стања живог света, заштите природних предела амбијената и пејзажа, развојем васпитних и образовних програма у области заштите животне средине;
- Ø Дефинисање мера и начина за остваривање основних циљева и концепција заштите животне средине планирањем развоја "чистих" технологија;
- Ø Заштита простора изузетних и јединствених делова природе од значаја за научне, културно-образовне, рекреативне и друге сврхе;
- Ø Заштите биодиверзитета очувањем генетског и еко-системског биодиверзитета, на основу предузетих проучавања геофонда, формирања база података и категоризације елемената, предузимањем дугорочних еко-системских истраживања интердисциплинарних обухвата;
- Ø Темелни циљ у области водопривреде је интегрално коришћење, уређење и заштита водних ресурса;
- Ø Формирати општински и групне системе за снабдевање водом високог квалитета;
- Ø Вршити интегралну заштиту вода, кроз примену технолошких и водопривредних мера;
- Ø Успостављање обавезног мониторинга стања отпадних вода и ваздуха из индустријских погона, као и периодично мерење квалитета површинских и подземних вода, загађености пољопривредног земљишта, ваздуха и нивоа буке у урбаним зонама;

- Ø Дефинисање шире зоне заштите (зона санитарног осматрања), уже зоне заштите (зона ограничења) и зоне непосредне заштите (зона строгог режима) изворишта и водних објеката, као и режима организације, уређења и коришћења простора;
- Ø Планирати потпуну санитацију насеља. За велике просторне целине, Мионицу и централна места планирати ППОВ. Санитацију сеоских насеља, разбијеног типа, реализовати изградњом водонепропусних септичких јама и стварањем оперативне организације за њихово пражњење и одвожење садржаја до ППОВ;
- Ø Код заштите од поплава примењивати пасивне и активне мере заштите.

V. КОРИШЋЕЊЕ, УРЕЂЕЊЕ И ЗАШТИТА ПЛАНСКОГ ПОДРУЧЈА

1. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ ОПШТИНЕ МИОНИЦА

Планирани просторни развој подразумева унапређење квалитета коришћења простора и рационално коришћење са аспекта еколошке, социјалне и економске просторне структуре Општине, а у оквиру повећаних и унапређених институционалних и административних капацитета.

1.1. РАЗВОЈ РЕГИОНАЛНИХ ВЕЗА

Положај, ресурси и други потенцијали Општине комплементарни са општинама у окружењу, битни су елементи регионалног значаја који су определили планска решења просторног развоја у смеру унапређења регионалних просторних, економских, социјалних и еколошких веза:

- 1) Положај у непосредном контакту са Моравичким и Златиборским округом (контакт са општинама Горњи Милановац, Косјерић и Пожега);
- 2) Сувобор са Равном Гором и Маљен са Дивчибарима туристички комплекси – главни садржај туристичке понуде рејона, са гравитирајућим насељима; и
- 3) Бања Врујци - са гравитирајућим насељима, представљају центар бањског туризма са Бањом Љиг и термоминералним водама у Љигу, Мионици и Петници, у том смислу треба остварити регионалну сарадњу са општинама које имају сличне или исте потенцијале, израдом заједничких програма развоја.

Просторни и економски развој Општине се усмерава на ширење регионалних веза на функционалној и економској основи:

- са општинама Горњи Милановац, Косјерић и Пожега,
- регионално у Србији са подручјима који имају исте потенцијале и проблеме.

У том смислу се планира усмеравање регионалних веза на релацији:

1. **Ваљево-Мионица-Љиг** - као примарних веза унутар округа, и у развоју бањско туристичких потенцијала;
2. **Ваљево-Мионица-Косјерић** - која дефинише примарни развој туристичких потенцијала;
3. **Мионица-Пожега и Мионица-Горњи Милановац** - која дефинише међурегионалне односе у заједничком економском, еколошком и инфраструктурном развоју.

Међурегионални ниво пружа могућности сарадње Општине са општинама (регионима) који у балнеолошком смислу имају сличне потенцијале. Везе између општина потребно је заснивати на широком дијапазону сарадње и комплементарног развоја.

Ради тога треба обнављати и побољшавати инфраструктурну опремљеност, која данас представља праг развоја, а сутра предуслов веза, трговине, транспорта и комуникације са окружењем. Ради остварења овог задатка потребно је у општини Мионица предузети следеће мере:

- **Развој регионалних веза са општинама колубарског округа**

Елементе развоја регионалних веза са Ваљевом, Лајковцем и Љигом, треба базирати на:

- повезивању инфраструктурним системима;
- усаглашавању програма заштите и унапређења културних и историјских добара и формирање заједничких културних програма;
- заједничком развоју туризма повезивањем бањских места, као и целина Дивчибара, Маљена и Сувобора у јединствену туристичку понуду;
- заједничком решавању проблема заштите животне средине и других елемената заштите.

Регионалне везе унутар овог региона, пре свега треба да се односе на:

1. *Намену простора*, где треба остварити:

- очување и заштиту природних ресурса;
- заштиту квалитетног пољопривредног земљишта са рејонизацијом пољопривредних култура, нарочито у контактним зонама; и
- повећање површина под шумама.

2. *Мрежу насеља*, где треба остварити:

- подизање квалитета живљења у насељима на територији општина;
- успостављање рационалније мреже насеља у сврху равномернијег размештаја центара заједнице насеља са специфичним услугама, где је могуће успостављањем међуопштинске сарадње опслуживање грађана више општина у једном центру;
- интензивирање функционалне и инфраструктурне везе између суседних сеоских насеља и општина.

3. *Инфраструктуру*, где треба остварити:

- развој и побољшање квалитета путне мреже;
- заједничко одржавање, развој и унапређење електроенергетских и других инфраструктурних система на територији општина.

4. *Привреду*, где треба остварити:

- потенцирање и просторно позиционирање развоја малих и средњих предузећа на основу заједничких пројеката општина;
- реструктурирање привреде са посебним нагласком на еколошким принципима;
- развој комплементарних делатности и боље коришћење постојећих привредних капацитета.

5. *Екологију*, где треба остварити:

- стални мониторинг животне средине територије општина и предузимање неопходних мера заштите;
- решавање проблема дивљих депонија;
- заштита вода и водотокова;
- заштита, обнова и унапређење природне и животне средине; и
- **чување и побољшање природних и културних вредности и специфичности територија општина.**

- **Развој регионалних веза са општинама Горњи Милановац, Косјерић и Пожега**

Приоритет у развоју регионалних веза је усклађивање планских решења са општинама у контактном подручју у циљу њихове просторне интеграције.

Осим некавалитетних путева који повезују ове Општине, нема других видова комуникације. Преко ових општина Мионица је повезана са постојећим магистралним правцима М4, М21 и М22, као и планираним аутопутем Е763 Београд-Јужни Јадран.

Заједнички интереси општина се могу дефинисати у следећим областима:

- намене простора у контактним зонама;
- заштити пољопривредног земљишта рејонизацијом пољопривредних култура, нарочито у контактним зонама, као и укрупњавање пољопривредних површина;
- рационално коришћење ресурса и њиховом адекватном употребом у функцији развоја привреде, пре свега туризма. Ово се нарочито односи на подручје Маљена, Суворора и бањских локалитета;
- задржавање и подстицање насељавања становника и подизање квалитета живљења у насељима на територији општина;
- интензивирање функционалне и инфраструктурне везе између суседних сеоских насеља општина;
- развој и унапређење путне мреже, посебно модернизација и реконструкција;
- заједничко одржавање, развој и унапређење електроенергетских и других инфраструктурних система на територији општина;
- развој комплементарних делатности и боље коришћење постојећих привредних капацитета;
- повезивање туристичких потенцијала и капацитета општина, тј. повезивање туристичко-рекреативних зона у циљу заједничке-јединствене понуде сеоског, пословног, транзитног, излетничког, викенд, стационарног, спортског и рекреативног туризма;
- стални мониторинг животне средине територије општина и предузимање неопходних мера заштите;
- решавање проблема дивљих депонија;
- заштита вода и водотокова које протичу територијом више општина;
- заштита, обнова и унапређење природне и животне средине; и
- чување и побољшање природних и културних вредности и специфичности територија општина.

1.2. ПРОСТОРНА ОРГАНИЗАЦИЈА ОПШТИНЕ

Просторна организација Општине дефинише и планира земљиште као основни ресурс за дистрибуцију, употребу, развој и организацију целокупног привредног и друштвеног живота Општине.

Развојни потенцијали на територији Општине (пољопривредно земљиште, привредни капацитети, мрежа насеља, туристички потенцијали, инфраструктура и становништво) определили су и просторну организацију Општине. Имајући у виду локалне потенцијале на територији Општине уз њихово активирање, планирају се подручја по принципу претежних намена за развој повртарства и ратарства; ратарства, воћарства и сточарства; воћарства и сточарства и подручја за развој шумарства уз рационално коришћења земљишта и заштиту природних ресурса. У оквиру ових подручја налазе се и туристички потенцијали Општине

који су определили планирање подручја за развој сеоског и образовног туризма. Насеља са њиховим атарима (К.О.) кроз план се третирају равноправно, подразумевајући да нека од њих имају више потенцијала за развој од других. Просторна организација планира задржавање постојећих грађевинских реона, развој и дистрибуцију привредних делатности, погушћавање постојећих грађевинских реона, дистрибуцију и изградњу јавних садржаја за задовољење растућих потреба становништва и дистрибуцију комуналних, саобраћајних и других инфраструктурних система, поштујући правила заштите и унапређења животне средине. Развој насеља се планира кроз организацију мреже центара на територији Општине, децентрализацију јавних служби, покретање економских пројеката у селима и развој бањског туризма. Ово представља плански основ за просторну организацију Општине, утврђивање њеног идентитета, развој пољопривреде и туризма као потенцијално најзначајније привредне гране.

1.3. КРИТЕРИЈУМИ ЕФИКАСНИЈЕГ РАЗВОЈА ОПШТИНЕ МИОНИЦА

У складу са постављеним планским циљем и принципима просторног развоја Општине, овим Планом се постављају основни критеријума који представљају предуслов за остварење основног циља:

а) побољшање саобраћајних веза и инфраструктурних комуналних система које ће омогућити бољу комуникацију и функционалност Општине. Ово подразумева пре свега:

- модернизацију и реконструкцију регионалних токова и веза између општинских центара;
- изградњу недостајућих саобраћајница и обнову путева између села;
- јачање капацитета телекомуникација;
- изградњу канализационе мреже и повећање капацитета водоводне мреже и заштиту изворишта; и
- јачање капацитета и реконструкцију електродистрибутивне мреже.

б) истицање посебности Општине ради изградње њеног идентитета кроз:

- истицање својстава лековитости бања, а пре свега бање Врујци;
- истицање природних својстава и посебности, пре свега везаних за обронке Маљена и Суворора као и за кањон реке Рибнице;
- истицање културно–историјских знаменитости и особина везаних за значајне догађаје и личности, пре свега оних који се односе на лик и дело војводе Мишића;
- истицање локалне традиције и етно–културних особина; и
- истицање економских особина појединих делова Општине, ослоњених на специфичности производње, туризма и занатства, преко којих се препознају делови Општине и географско порекло.

в) јачање привлачности Општине преко истицања потенцијала и погодности:

- у првом реду, за људе који живе у Општини, а посебно у сеоским срединама, обезбеђењем бољих услова живота, привређивања и заштите - умањити жељу за исељавањем;
- за инвеститоре који желе да улажу средства у привредне пројекте путем ефикасне земљишне, комуналне и социјалне политике (општинска надлежност) односно пореске политике (републичка надлежност);

- за туристе и посетиоце који у Општину долазе из различитих разлога, обезбеђујући им бољу и квалитетнију понуду смештаја, забаве и боравка у оквиру туристичке понуде Општине; и
- за људе из других крајева, региона и шире који би могли да нађу разлога да дођу у општину Мионица да раде, живе, да користе јавне службе (здравство, образовне установе) или из других разлога.

г) јачање конкурентности Општине, што подразумева:

- реструктурирање и усмеравање економске политике Општине у правцу оних привредних грана које имају највише потенцијала и ослањају се на локалне ресурсе или/и на кооперацију у ширем смислу;
- формирање локалног производа „бренда“ којим Општина може да конкурише на државном и европском тржишту;
- развој регионалних пројеката који ће омогућити бољи и ефикаснији развој, презентацију и коришћење туристичких капацитета;
- подстицање акција формирањем институција које ће систематски да раде на маркетингу и пласману посебности и конкурентности Општине; и
- улагање у даље испитивање локалних ресурса и капацитета, од којих су многи данас неискоришћени или погрешно коришћени.

Ова четири задатка, веома сложена и захтевна траже од Општине ангажовање свих својих људских потенцијала и капацитета (грађани, предузећа, управа, финансијске и друге институција, јавни сектор), природних и створених ресурса у циљу покретања процеса развоја општине Мионица. Ово подразумева мотивисање, ангажовање и активирање свих актера Општине у доношењу одлука око развојних пројеката и приоритета.

2. ПРИРОДА И ПРИРОДНИ РЕСУРСИ – ОСНОВ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА ОПШТИНЕ МИОНИЦА

2.1. ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЦИ И МЕРЕ

Стратегијом просторног развоја општине Мионица као најзначајнији потенцијали Општине дефинисани су природни ресурси. Овако стратешко опредељење захтева свеобухватно валоризовање и ангажовање свих расположивих потенцијала на принципима одрживог развоја уз примену савремене концепције заштите природе и њених ресурса. Савремена концепција заштите, полази од тога, да поред заштите кроз правна акта, може да се постигне и кроз интерна правила и договоре или сходно јавним споразумима. Овај други вид заштите је задатак интегралне заштите природе која обухвата подручја која нису заштићена кроз правна акта, а трпе негативне утицаје од делатности као што су: пољопривреда, шумска привреда, водoprивреда, саобраћај, становање, туризам, рекреација и др., те је неопходно да се уважавају интереси њихове заштите. Стога су веома значајни следећи плански задаци и мере:

- **заштита и унапређење природних потенцијала Општине као основе изградње њеног идентитета и развоја.** У циљу интегралне заштите природе и њених ресурса потребно је предузети:

- **заштиту еколошки осетљивих подручја** како би се одржале биолошке функције као и структура предела (Маљен, Суворор, река и кањон Рибнице, пећине);
- **рационалну употребу земљишта високих бонитетних класа** (атари села уз реку Колубару и Лепеницу);
- **спречавање ерозије земљишта и појаву клизишта** (ерозије на стрмим падинама Маљена и Суворора, еолске ерозије на обрадивим површинама уз реку Колубару);
- на земљиштима које се не користе за потребе пољопривреде и шумарства чији је биљни покривач одстрањен или уништен, треба омогућити **развој потенцијалне вегетације пошумљавањем**;
- **очување природног биљног покривача и приобалне вегетације** (аутохтоне шуме рибничке клисуре и околних брда);
- **очување шума** због вишеструке користи које оне пружају, као што су економско искоришћавање (огрев, грађевински материјал), заштита земљишта од ерозије, ловни туризам, сакупљање плодова и др.;
- **заштиту вода и рационално коришћење** као веома значајан потенцијал за снабдевање становноштва, развој туризма и индустрије водом (термоминералне воде, дубинске питке воде и изворишта);
- потребно је **извести регулацију бујичних водотока** које носе и депонују велике количине материјала;
- при **експлоатацији сировина** (експлоатација камена) треба избећи трајно оштећење пејзажа и природе;
- **у насељима и селима треба заштити и унапредити** природне препознатљиве елементе пејзажа, живице, дрвореди, потоци, приобална вегетација итд.; и
- **природне ресурсе уколико су необновљиви користити штедљиво и заштитнички.**
- **заштитити историјске културне пределе**, као што су историјски локалитети и карактеристични етнографски предели; и
- **укључивање у европску иницијативу формирања „Стаза наслеђа“** (ECOVAST Initiative „Heritage Trails“). Циљ формирања европских „стаза наслеђа“ је успостављање мреже природних и културних предела и историјских места како би се подржала интересантна и разноврсна туристичка понуда.

2.2. КОРИШЋЕЊЕ И ЗАШТИТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСА

Природни ресурси општине Мионица пружају повољне услове за живот становништва и развој привредних делатности. Коришћење природних ресурса базира се на принципима рационалне и контролисане експлоатације, у складу са циљевима концепта одрживог развоја. У том смислу планске одреднице су:

- § коришћење пољопривредног земљишта се усмерава ка квалитативном унапређивању постојећег пољопривредног земљишта, у смислу побољшања бонитетних својстава расположивог земљишта или задржавања квалитетних категорија бонитета, ради рационалнијег и ефикаснијег коришћења производног потенцијала пољопривредног земљишта;
- § рационална експлоатација и прерада камена (каменоломи) који се налазе на подручју КО Струганик, Брежђе, Горњи Лајковац и Паштрић, уз поштовање предвиђених режима коришћења, применом дефинисаних мера и начина заштите природе и становништва у зони експлоатације. Функционално организовање простора на подручјима осталих (постојећих, непланских и нових) каменолома,

подразумева израду потребних студија и урбанистичке и техничке документације у складу са законском регулативом од значаја за ову област (Закон о рударству чл.13а „Сл. гласник РС, бр. 44/95, 101/05-др. закон, 85/05-др. закон, 34/06“; Закон о заштити животне средине „Сл. гласник РС, бр. 135/04“; Законом о планирању и изградњи „Сл.гласник РС бр. 47/03, 34/06“).

- § подстицање укрупњавања поседа и својинске трансформације пољопривредног земљишта, ради подизања нивоа економске ефикасности и побољшања аграрне структуре индивидуалних домаћинстава;
- § коришћење квалитетног пољопривредног земљишта искључиво у функцији пољопривреде;
- § расположива изворишта висококвалитетне подземне воде, користити искључиво у сврхе водоснабдевања, уз поштовање предвиђених режима коришћења, применом дефинисаних мера и начина заштите;
- § рационално коришћење термоминералних извора применом напредних технолошких метода и техничких елемената експлоатације, уз неопходне мере заштите, искључиво у функцији туризма и лечења;
- § сачувати постојеће стање водотокова и квалитета вода, заштитити влажне ливаде и друга влажна станишта уз водотокове;
- § очување свих биљних и животињских врста у аутохтоном облику, заштита њихових станишта од негативних утицаја свих видова изградње;
- § предузети мере додатне техничке заштите Рибничке пећине, које би се састојале у изградњи бране испод пећине и враћање водене баријере за спречавање улазака неорганизованих група (појединаца) посетилаца;
- § покренути поступак да се Шалитрена пећина (село Брежђе, 10km од вароши Мионице), заштити као природно добро, односно значајно станиште бројних врста слепих мишева. Забранили бетонирање улаза у пећине, рушење унутрашњих преграда или изношење пећинског материјала и земље. Евентуално постављање ограда, гвоздених капија испред улаза у пећину, или расвете, вршити уз надзор стручних лица;
- § заштитити Ђурђевачке Баре (у селу Ђурђевац, западно од вароши Мионице) као јединствен репро-центар водоземаца (тритони и жабе) нарочито у периоду након изградње водовода;
- § забранити подизање рибњака поред река без заштитне оgrade, а у циљу заштите видри;
- § строгим казним мерама санкционисати криволов заштићених врста;
- § квантитативни развој сточарства на Маљену користити као меру заштите од пожара (у недостатку стоке која би попасла велике количине суве траве, долазило је до пожара на овој планини);
- § захтевати од активних привредних предузећа која отпадне воде испуштају у реку Рибницу (и која су у више наврата довела до помора рибе у Рибници низводно од Мионице) да их пре испуштања пречисте до нивоа који неће бити опасан по живот у реци;
- § забранити тоталну сечу и голосечу, нарочито забранити сечу у клисурама река и потока, и на теренима великог нагиба;
- § сачувати еколошку функционалност речних долина као популационих резервоара, погодних скровишта и комуникационих коридора;
- § узгојне методе у управљању шумама прилагодити потребама очувања функционалности и еластичности екосистема, као најбољи вид заштите биодиверзитета;
- § очувати постојеће површине под травном вегетацијом, обзиром да су већином секундарног карактера, на њима се формирала специфична фауна са

- елементима степског и шумостепског карактера, а у ивичним зонама контакта са шумом такође специфична и богата фауна;
- § забранити интродукцију алохтоних врста. У случају алохтоних ловних врста, практиковати узгој у гатерима (ограђеним ловиштима). Свако намерно уношење нових врста ван ограда не сме се урадити без претходних детаљних студија о могућим последицама по аутохтону фауну и екосистеме;
  - § успоставити стални мониторинг врста у VU категорији угрожености (видра); по потреби и других;
  - § треба избегавати примену мера заштите којима се фаворизују само одређене, жељене врсте (врсте значајне за ловну привреду);
  - § унапредити стање шума превођењем изданаčkih шума у високе (превођење у виши, тј. високи узгојни облик може се постићи стручним газдовањем у већ постојећим високим шумама и превођењем изданаčkih шума у високе, било природним путем.-конверзијом, тј. изменом облика гајења, било вештачким путем – тј. реконструкцијом која подразумева измену облика гајења и измену примене врста дрвећа);
  - § мелиорисати деградирани и шуме лошег квалитета;
  - § израдити посебну шумско-привредну основу газдовања шумама у приватном сектору својине у циљу рационалнијег и економичнијег газдовања шумама;
  - § повећати површине под шумама (тежити ка оптималном степену пошумљености од 41 %);
  - § на подручју плана приоритет има унапређење стања и функција постојећих шума (како привредних, тако и заштитних функција) као и нова пошумљавања ради везивања оголелих земљишта и регулације отицања сувишних вода насталих као последица бесправне сече, али и присутности руч-терена и других деструктивних облика линеарне ерозије, који би са на тај начин смањили на ниво тзв "нормалне геолошке ерозије";
  - § забранити непланску градњу на шумским комплексима.

3. ПРОГНОЗА КРЕТАЊА СТАНОВНИШТВА ОПШТИНЕ МИОНИЦА У ПЕРИОДУ 2006-2025. год

Пројекције становништва у I фази израде плана - Стратегији развоја планског подручја урађене су у две варијанте на основу следећих претпоставки: (а) кретања морталитета и фертилитета у периоду до 2025. године, под претпоставком да ће се тенденције из прошлости наставити и у будућности (варијанта тренда) и (б) да ће друштвено-економске промене остварене последњих година, као и оне које се очекују у наредном периоду утицати на репродуктивно понашање становништва као и на прилив становника - варијанта одрживог развоја.

На основу стратешког опредељења развоја Србије кроз Просторни план Републике Србије, као и стратегије одрживог и уравнотеженог развоја Србије, планска решења за подручје Мионице дефинисана су по варијанти **одрживог** привредног развоја, где се очекује да ће додатним инвестиционим улагањима доћи до механичког прилива пре свега радно способног становништва.

По варијанти одрживог привредног развоја која претпоставља благи раст становништва, очекује се пораст броја активног становништва као резултат прилива радне снаге услед интензивирања привредног развоја. Очекивања су да ће број активног становништва у 2025. год. у Општини достићи број од преко 10 хиљада становника.

Табела бр. 4 Пројекција броја становника

ОКРУГ ОПШТИНА	Број становника				
	2002	2010	2015	2020	2025
Колубарски округ	197.925	198.350	198.520	199.200	199.650
Општина Мионица	16.513	16.533	16.570	16.590	17.050

На основу поменуте варијанте урађена је и пројекција запослених:

Табела бр. 5 Пројекција броја запослених

ОПШТИНА МИОНИЦА	2010	2015	2020	2025
Варијанта одрживог развоја	1.983	2.319	2.654	2.728

4. МРЕЖА НАСЕЉА И СИСТЕМИ ЦЕНТАРА

4.1. МРЕЖА НАСЕЉА

Планирана решења за организацију мреже насеља и руралних подручја у општини Мионица, односно предвиђени модел развоја мреже насеља у простору је модел концентрисане децентрализације (дисперзије). Овај модел подразумева развој активности и услуга, не само у општинском центру, него и у центрима заједнице села, центрима са посебном наменом као и појединим селима у мрежи насеља.

Овакав модел концентрисане децентрализације реализоваће се остваривањем постављених основних и посебних циљева за развој мреже насеља као и активностима првенствено на задржавању становништва.

Ове активности првенствено се односе на побољшање могућности за запошљавање и самозапошљавање млађег континента становништва и то кроз развој крупнијих газдинстава фармерског типа, шумарства, производње здраве хране, туризма и др. За остваривање ових претпоставки неопходно је и постојање квалитетније локалне путне мреже.

Планска поставка је да није реално очекивати да је могуће у значајнијој мери преусмерити дуготрајне тенденције депопулације сеоског подручја и концентрације становништва и активности у, и око, општинског центра.

Постојећа хијерархија мреже центара је реална и развој центара у мрежи насеља оствариваће се у постојећим обухватима заједнице насеља, тј. гравитационим зонама и засниваће се на следећим функционалним везама:

- општински центар - Мионица (Мионица село, Вртиглав, Клашнић, Кључ, Команице, Маљевић, Паштрић, Радобић, Санковић, Табановић, Толић и Шушеока);
- насеља са посебном наменом - са иницираним или развијеним специфичним функцијама, у првом реду туристичким, научно-истраживачким, здравственим и функцијама заштите културног наслеђа и природних вредности, као и могућностима експлоатације минералних богатстава, и то: Бања Врујци - Горња Топлица (бањски туризам) и Струганик (меморијални комплекс);
- центри заједнице села (ЦЗС):
  - ЦЗС Брежђе - са насељима у гравитационом подручју: Крчмар, Горњи Лајковац, Осеченица и Планиница;

- ЦЗС - Рајковић са насељима у гравитационом подручју: Ђурђевац, Робаје, Голубац, Буковац и Мратишић;
- ЦЗС - Ракари (Горња Топлица) са насељима у гравитационом подручју: Дучић, Попадић, Берковац, Гуњица и Струганик; и
- ЦЗС - Велико Мариште (Доња Топлица): Вировац, Горњи Мушић, Доњи Мушић, Наномир и Тодорин До.

Улога **општинског центра Мионица** у функционалној организацији општине Мионица, односно у повезивању и функционалном умрежавању насеља имаће значај који ће се огледати у следећем:

- Мионица је центар коме гравитирају сва насеља истоимене општине;
- Мионица је центар рада за запослене из осталих насеља Општине;
- Мионица је центар урбане агломерације локалног значаја, односно центар концентрације становништва, економских активности и јавно социјалне инфраструктуре, под чијим директним или индиректним утицајима се врши демографски, функционални, социјални, економски и културни преображај насеља и околине; и
- Мионица ће активно учествовати при усаглашавању својих локалних развојних тежњи са развојним тежњама осталих насеља Општине и при заједничком усаглашавању са регионалним развојним токовима.

Планска претпоставка је да ће се у **насељима са посебном наменом Бања Врујци и Струганик**, веома важна за будући развој Општине, и њиховом окружењу предузимати активности на очувању предеоних, природних и културних вредности. У овим насељима треба подстицати развој терцијарног и кварталног сектора. Врло рестриктивно и селективно ће се омогућавати развој индустријског сектора, који ће се преусмеравати у друге центре и насеља.

Центри заједнице села - Велико Мариште, Рајковић, Ракари и Брежђе, са припадајућим сеоским насељима, у наредном периоду треба да учествују у развоју мреже насеља ради успоравања процеса депопулације, у првом реду, ради отварања радних места за запошљавање младих и женске радне снаге. Једно од основних праваца развоја биће селективна дислокација и развој секундарних и терцијарних делатности у центрима заједнице насеља, као један од предуслова за оживљавање, економски и социјални развој села, постепено планско активирање локалних потенцијала и подизање мотивације сеоског становништва, посебно млађег, да село одреди као дугорочну преспективу и избор за будући живот и рад.

По концентрацији потенцијала за насељавање и развој, свакако се истиче нижи, северни део Општине у коме су готово сви потенцијали за развој индустрије као и велике могућности за развој свих облика пољопривредне делатности, а као позитиван ефекат може се очекивати значајно поваћање концентрације становника.

Средишњи део Општине има највеће потенцијале за развој у воћарству и сточарству, као и могуће лоцирање мањих производних капацитета, што би довело до успоравања опадања броја становника, а у каснијем периоду реализацију планских решења која се односе на мере и начине којима ће бити заустављан процес депопулације.

У јужним брдско-планинским деловима постоје потенцијали за развој шумарства и туризма. Овај део Општине (насеље Крчмар) је гравитационо и функционално усмерен ка туристичком центру Дивчибаре. Један од великих потенцијала је управо улога овог насеља

општине Мионица, које омогућава повезивање свих центара у мрежи насеља са потенцијално развијеним туристичким центром Дивчибаре, као и пласирање производа и услуга општине Мионица, што ће свакако допринети бржем и равномернијем развоју саме Општине.

4.2. ОБНОВА СЕЛА

Према дефинисаним утицајима и критеријумима уређења сеоских подручја, овим планом се дефинише развој руралних подручја у функцији развоја пољопривреде и туризма, а у складу са принципима и планским одредницама коришћења природних ресурса.

Потенцијали природних ресурса (пољопривредно земљиште, шуме, воде), даје добру основу за ревитализацију и обнову сеоских подручја.

Према обележјима терена (геоморфолошким), структури и облику насеља, структури пољопривредних делатности, начинима и облицима коришћења и употребе земљишта подручје обухваћено планом, подељено је на две целине:

- **брежуљкасто-брдовити реон** - који се налазе у централном и северном делу Општине (катастарске општине Робаје, Рајковић, Кључ, Толић, Паштрић, Попадић, Ракари, Команице, Мионица село, Санковић, Ђурђевац, Шушеока, Клашнић, Радобић, Маљевић, Дучић, Тодорин До, Г. Мушић, Вртиглав, Табановић, Вировац, Доњи Мушић и Наномир). У оквиру овог реона се налазе најплоднија земљишта (I, II, III и IV бонитетне класе), која су и најмање заступљена. Развој и обнова села у овом реону се базира на развоју интензивног ратарства, производњи органске хране (стакленици и пластеници) и развоју сточарства;
- **брдско-планински реон** - који се налази у јужном делу Општине (катастарске општине Мратишић, Буковац, Голубац, Крчмар, Осеченица, Брежђе, Г. Лајковац, Струганик и Планиница). Развој и обнова села у овом реону се базира на производњи квалитетног воћа, а поготово аутохтоних сорти јабуке и крушке, развоју сточарства, сеоског туризма (у селима у побрђу Маљена и Сувобора) и развоју дрвне индустрије.

Реализација планског задатка обнове села, могућа је само под условом комплетног комуналног опремања свих насеља, осавремењивања инфраструктуре, побољшања саобраћајне приступачности и опремања услужним и осталим пратећим садржајима.

5. УСЛУЖНЕ ДЕЛАТНОСТИ И ЈАВНЕ СЛУЖБЕ

5.1. УСЛУЖНЕ ДЕЛАТНОСТИ

Услужне делатности на територији Општине планирају се да прате планирану организацију мреже центара насеља. Ово подразумева да се дистрибуција услужних делатности и њихова делатност планира у односу на број становника који ће да опслужи, као и потреба, имајући у виду економску оправданост и потражњу.

Највећа концентрација услужних делатности планира се у општинском центру Мионици где ће бити лоциране специјализоване услуге из домена трговине, туризма и сервисирања за којима не постоји потреба свакодневног задовољавања потреба становника. Поред овога овде се планира и допуна услужних делатности за којима постоји свакодневна потреба, а према исказаним захтевима локалног становништва.

У центрима заједнице села планира се лоцирање и отварање услужних делатности које су преваходно везане за пољопривреду и задовољење потреба пољопривредника. То су углавном делатности из области трговине, пољопривредне апотеке, занатске радње, специјализовани сервиси за оправку пољопривредне механизације које ће опслуживати насеља у окружењу. Поред ових специјалистичких делатности, ту се планира и лоцирање делатности за свакодневно задовољавање потреба становништва - трговине, мини маркети, пекаре и сл., а све према исказаним потребама локалног становништва и економској оправданости.

У осталим селима планира се дистрибуција оних услужних делатности које ће служити задовољењу свакодневних потреба становништва трговине на мало, пекаре и сл.

У насељима са специфичним функцијама, бањска места и насеља, где је планиран развој сеоског туризма, поред услужних делатности за задовољење свакодневних потреба становника, планирају се и специфичне делатности из области трговине као што су продавнице сувенира, продавнице локалне етно радности, продавнице опреме за пецање, локали са традиционалним кулинарским специјалитетима, информативни пунктови и сл. као пратеће делатности туристичке привреде и задовољење потреба туриста.

5.2 ЈАВНЕ СЛУЖБЕ

Одговарајућом реорганизацијом и прилагођавањем јавних служби карактеристикама подручја и појединих насеља, може се постићи знатно боља искоришћеност постојећег стручног кадра и грађевинског фонда и повећати квалитет услуга у јавном сектору без знатнијег улагања финансијских средстава. Рационализацијом мреже објеката јавних служби смањују се трошкови дисперзивне мреже, а уједно се повећава концентрација средстава и корисника чиме се остварује виши квалитет услуга и боља кадровска опремљеност.

Табела бр. 6 Препоруке за реорганизацију јавних служби

ФУНКЦИЈЕ	ОЦ	ЦЗС	С
Здравствена заштита			
1. Дом здравља	х		
2. Амбуланта	х	х	
3. Апотеке	х	х	х ^о
4. Ветеринарска служба	х	х	х ^о
Образовање			
1. Основно образовање I - IV разред	х	х	х ^о
2. V - VIII разред	х	х	
3. Средње образовање	х		
4. Ученички домови	х		
5. Предшколске установе	х	х	х ^о
Социјална заштита			
1. Домови за децу без родитељског старања	х		
2. Домови за старе	х		

3. Центри за социјални рад	x		
4. Дневни боравак за децу са посебним потребама	x		
Култура			
1. Дом културе	x	x ^o	
2. Културни центар	x		
3. Библиотека	x	x	x ^o
4. Локални музеј	x		x ^o
5. Галерија	x		
6. Дом за омладину	x		
Спорт и рекреација			
1. Отворени терени за разне спортове	x	x	x ^o
2. Отворени терени вишег ранга	x		x ^o
3. Покривене спортске хале	x		
4. Мањи објекти за рекреацију	x	x	x ^o

Објашњење знакова: x - обавезно; x^o - у оним селима где је то неопходно; ОЦ – општински центар; ЦЗС – центар заједнице села; С - село

Реализација планских решења вршиће се етапно у зависности од локалних потреба и могућности заједнице уз примену савремених стандарда и то за:

- **Основно образовање**

На подручју општине Мионица се планира уједначен квалитет школовања који ће се реализовати кроз:

- реконструкцију свих објеката и довођење истих у поливалентну намену - дом за смештај ученика у природи (Буковац , Осеченица и Планиница);
- укидање појединих четвороразредних школа (зависно од броја полазника) - Команице, Кључ, интеграцијом у осмогодишње школе у Рајковићу, односно у Ракарима или Мионици;
- опремање школа одговарајућим наставним училима и квалитетним наставним кадрам;
- побољшање инфраструктурне опреме и обезбеђење превоза и наставног кадра до школе и назад увођењем организоване службе за удаљења преко 1,5км.

У подручне школе које ће бити задржане, неопходно је увести нови програм мобилних наставних екипа које би биле специјализоване за поједине наставне предмете и тиме обезбедиле деци у овим школама нове облике наставе и знања која су приступачна деци из матичних школа.

Врло је важно у наредном периоду омогућити организовање предшколских разреда у просторијама матичних основних школа.

Планираним концептом развоја основног школског образовања подиже се социоекономски стандард живота у локалним заједницама, повећањем броја запослених у просвети и квалитетнијим образовањем деце, а самим тим повећава се мотивисаност становништва да остане у свом месту. То намеће приоритетну обавезу увођења целодневног боравка деце у

свим матичним и подручним школама, из разлога што се на тај начин може постићи усклађивање радног времена родитеља са боравком деце у установама.

- **Средње образовање**

Обзиром да се средње образовање одвија само у Ваљеву, Љигу и Милановцу, планира се отварање средњих школа у Мионици или Ракарима (постојала је иницијатива за отварањем средње школе ПТТ струке), туристичке или здравствене струке и пољопривредне школе због основног планског опредељења развоја Општине на основу производње хране и туристичке привреде.

Планира се подизање нивоа услуга и функционисање средњег образовања кроз бољи организованији превоз до суседних општинских центара, кроз отварање средњих школа, проширење гравитационог подручје будућих средњих школа ради смањења одлива младих из овог подручја чиме би се стекли услови за смањење емиграционог тренда млађег становништва.

Смернице за повећање гравитационог подручја средње школе су:

- добро организован, субвенционисан (школски или јавни) превоз средњошколаца који живе удаљени преко 2 km од школе или ван града;
- стипендирање средњошколаца;
- организовање интернатског смештаја уз сарадњу са приватним сектором и фондацијама;
- побољшање квалитета наставе и понуда адекватног знања и вештина у складу са савременим средњошколским образовањем; и
- доступност информатичко - телекомуникационим системима.

Планира се организовање специјалистичких курсева у облику дневних или вечерњих школа уз ангажовање локалне заједнице, чиме би се подигла информисаност и свест становника Општине о савременим сазнањима у развоју пољопривреде, приватног предузетништва, екологије, туризма, културе, информатике и телекомуникација, учења страних језика и другим усавршавањима и могућностима преквалификације.

- **Предшколске установе**

Предшколско образовање се одвија у П.У. "Невен" која је реконструисана и делимично покрива потребе за овом врстом услуге.

У планском периоду, постојећу ПУ потребно је осавременити и опремити савременим наставним училима и опремом, повећати квалитет и квантитет васпитног кадра, омогућити обавезно формирање одељења предшколске наставе у свим осморазредним и четвороразредним школама у центрима заједнице села, као и отварање одељења у приватном сектору где се за то укаже потреба због увођења обавезне предшколске припреме деце.

- **Здравствена заштита**

Истоветан принцип обавезности као за основно образовање односи се и за објекте и службе примарне здравствене заштите које се, уз одговарајућу доступност, квалитет и стандард, морају обезбедити свим становницима Општине. Постојећи просторни капацитети објеката примарне здравствене заштите на нивоу Општине су оцењени као задовољавајући, односно у складу су са потребама досадашњих али и будућих корисника здравствених услуга на подручју Општине. Проблем се огледа у неадекватној дистрибуцији објеката и услуга и неусклађености са потребама становништва целокупне Општине.

Дом здравља на територији Општине поседује мрежу здравствених објеката по насељима, међутим, њихова територијална дистрибуција, покривеност стручним кадром и опремљеност су скромни и недовољни у односу на потребе становништва. Посебан плански задатак у овој области је опремање и модернизација здравствених јединица, као и побољшање квалитета здравствених услуга. Неопходно је постојећи Дом здравља реконструисати, осавременити и опремити довољним бројем лекара и стоматолога. Амбуланте у Великом Маришту, Рајковићу и Брежђу осавременити тако да се доведу на ниво здравствене станице са најмање једним лекаром опште праксе и лекарима специјалистима. У циљу повратка и задржавања квалитетног здравственог кадра у Општини, планира се проширење обима услуга из области спортске медицине, обзиром на стратешку привредну оријентацију коју чини туризам у коме спорт и спортске активности имају значајно место.

Повећање капацитета апотекарске делатности планира се највећим делом у домену приватног сектора. У првом планском периоду апотеке треба отворити у свим центрима заједнице села. Од локалне управе се очекује да подстиче приватну иницијативу отварања апотека у склопу стамбених објеката и занатских и трговинских центара у насељима.

Ветеринарска служба се планира у свим центрима заједнице села, а по потреби и у другим селима (државне и приватне ветеринарске станице), као што је планирана и кадровска и материјална ревитализација. Посебно треба стимулирати развој приватне ветеринарске праксе у удаљеним насељима у јужном делу Општине.

- **Социјална заштита**

Обзиром на изражен процес демографског старења у Општини, евидентна је потреба за различитим облицима заштите старих лица. Један од начина решавања овог проблема био би обезбеђивање подршке породицама са старим лицима уз јачање патронажне мобилне службе, тзв. "помоћи у кући", која се организује од стране наведених установа за социјалну заштиту или приватних лица обучених за медицинску и другу помоћ, који би били координисани од надлежних служби.

У Општини (може бити и ван општинског центра) се планира један објекат за вишедневни и трајни боравак особа са посебним потребама (дом за старе, дом за незбринуту децу и децу са посебним потребама), а у Мионици се планира мрежа објеката за дневни боравак.

Капацитети и квалитет смештаја морају одговарати прописаним критеријумима Правилника о ближим условима у погледу простора, опреме и потребних стручних и других радника за установе социјалне заштите. За одређен број деце без родитељског старања и деце чији је развој ометен породичним приликама, препорука је да се испита могућност смештаја у тзв. хранитељским породицама, као и други модалитети.

- **Култура**

Планирање културних садржаја треба да буде у складу са будућом концепцијом развоја туризма и новим идентитетом општине Мионица. Град Мионица као општински центар и даље се планира као центар културних дешавања у Општини, с тим што ће се паралелно одвијати обнова и реконструкција појединих објеката у граду са неопходним адаптацијама објеката и обогаћивањем садржаја основне културе у центрима заједнице села и бањи Врујци.

Неопходно је приближити културу локалном становништву, како државним и републичким стратегијама развоја културе и културне свести грађана, тако и локалним медијским и

школским акцијама, пропагирањем културних вредности, организовањем богатијег културно-уметничког програма, формирањем културно-уметничких и аматерских друштава и др. Уједно се планира побољшавање квалитета услуга у установама културно-уметничког садржаја у општинском центру Мионици и отварање објеката за потребе културе у центрима заједнице села, а према потреби локалног становништва и финансијским могућностима Општине, што се односи на: опремање примарних установа културе (домова културе, биоскопа и библиотека) савременом опремом и јачим стручним кадром, повећање искоришћености постојећих капацитета, прилагођавање цена, начина рада и радног времена ових установа становништву. Ово се може остварити у сарадњи са приватним сектором, односно омогућавањем узимања у закуп простора у приватном сектору својине или спонзорствима.

- **Спорт и рекреација**

У оквиру центара заједнице села планира се изградње отворених терена за разне спортове (може и у оквиру школских установа). Понуду бањског центра Врујци употпунити спортским рекреативним теренима, као и теренима вишег ранга, а у општинском центру Мионица изградити поливалентну халу за одвијање спортских и културних манифестација.

5.3. КОМУНАЛНИ ОБЈЕКТИ

На територији општине Мионица постоји потреба за проширењем и изградњом нових комуналних објеката, и то:

- **Гробља**

Планира се одређивање нове локације за гробља или проширење постојећих где за то постоје могућности, од стране општинске управе, услед попуњености капацитета у селима Кључ, Ђурђевац, Санковић, Команице, Осеченица, Попадић, Доњи Мушић, Паштрић, Рајковић, Табановић и Шушеока.

- **Сточно гробље**

Како је ово сточарски крај, а један од потенцијала на којем се базира развој Општине је и сточарство, у атару села Толић планира се изградња кафилерије и сточног гробља обзиром да се ово насеље налази у централном делу Општине, саобраћајно подједнако удаљено од других насеља.

- **Депонија смећа**

Како се на територији Општине на више места налазе неуређене депоније смећа, а постојећа у атару Мионице села више не задовољава исказане потребе, извршено је вредновање више локација трансфер станице на територији општине Мионица кроз "Студију избора локације за нову санитарну депонију комуналног чврстог отпада у Мионици". Само опредељење за једну од локација је у надлежности општинске управе, а у складу са националном стратегијом управљања комуналним отпадом и РПП подручја Колубарског округа погођеног земљотресом као и важећим законским документима и правилником. Ова трансфер станица ће прикупљати комунални отпад са територије целе Општине и периодично одвозити и трајно депоновати у оквиру регионалне депоније Колубарског округа која је планирана у Ваљеву. Поред депоније планира се формирање комуналне службе за прикупљање комуналног отпада са територије целе Општине путем контејнера који ће бити пражњени периодично у зависности од потреба.

6. ПРИВРЕДА

Имајући у виду потребу равномернијег развоја општинског подручја, заустављање негативних и покретање позитивних демографских трендова, иницијативе за активирање локалних ресурса и потенцијала (туристичког, пољопривредног), неопходно је остварити организовано деловање свих учесника у простору на принципима одрживог развоја и коришћење потенцијала простора за развој Општине.

Општина Мионица спада у групу недовољно развијених општина са неповољним демографским тенденцијама. Ради се о изразито пољопривредној општини у којој пољопривредно становништво учествује у укупном са 42%, а у активном са 54%, док око 74% домаћинстава поседује пољопривредно земљиште. Пољопривредно земљиште је доминантан ресурс развоја.

Национални доходак општине је у 2004. год. већи од истог показатеља из 2003. год. за 27,9% и представља 7,9% националног дохотка оствареног у Колубарском округу, односно 0,14% од националног дохотка Србије. Ради се о неразвијеној општини чији национални доходак по становнику представља 64,6% истог показатеља за Србију.

Табела бр. 7 - Народни доходак општине Мионица, 2004. год.

Административна јединица	НД у хиљ. дин		НД/станов 2004. у дин.	НД/станов. РС=100	индекс 2003=100
	2003	2004			
Реп. Србија	665.003.241	887.723.556	118.947	100,0	133,5
Колубарски округ	13.178.181	15.758.424	83.309	70,0	119,6
Општина Мионица	973.892	1.245.788	76.872	64,6	127,9

Извор: "Општине у Србији 2005", РЗС, Београд, март 2006.год.

У структури формирања националног дохотка Општине доминира пољопривреда са 53,9%, затим следи грађевинарство 13,1%, трговина на велико и мало 11%, и прерађивачка индустрија са 11%.

Табела бр. 8 - Народни доходак по делатностима, 2004. год.

Административна јединица	Укупан НД	Пољ.лов шумар. и водопривр.	Вађење руда и камена	Прерађив. инд.	Произв. и сн. ел. ен. и водом	Грађевин.	Трговина на велико и мало	Хотели и ресторани	Остало
Реп. Србија	100,0	17,3	3	26,0	4,8	7,0	24,7	1,9	15,3
Колубарски округ	100,0	34,2	5,9	18,5	2,9	9,3	16,4	2,2	10,6
Општина Мионица	100,0	53,9	1,4	11,0	1,4	13,1	11,0	2,3	5,9

Извор: "Општине у Србији 2005", РЗС, Београд, март 2006.год.

У својинској структури доминира приватни сектор који остварује 85% укупног дохотка, највећим делом због високог учешћа индивидуалне пољопривредне производње. Друштвени сектор остварује око 9,4%, државни 3,3%, мешовити 2,3% и задружни свега 0,2% народног дохотка Општине.

6.1. ПОЉОПРИВРЕДА И ШУМАРСТВО

Плански задатак развоја пољопривреде општине Мионица, а полазећи од постојећег стања, је стварање конкурентне и тржишно усмерене пољопривреде, с примереним дохотком, водећи рачуна о демографском опоравку села и одрживом развоју. У том смислу треба водити рачуна о стварању предуслова за бржу и бољу структурну прилагођеност пољопривредног сектора тржишним приликама и све јачој конкуренцији.

Развој пољопривреде подразумева да корените промене у пољопривреди траже и трансформацију сеоског подручја побољшањем услова за рад и живот људи на том простору. Ово значи да рурални развој, поред побољшања сеоске инфраструктуре, подразумева и отварање могућности запослења у непољопривредним делатностима. У развоју руралних подручја пољопривреда чини само један од значајних сегмената који је чврсто повезан са другим делатностима, друштвеним и природним окружењем. Стога је планиран интегрални приступ развоју села који подразумева његов привредни, друштвени и културни развој.

Агроеколошки услови у општини Мионица условно су повољни за пољопривредну производњу и ослањају се на брежуљкасто – брдовите терене (северни део) и брдско – планинске пределе (јужни део). То условљава регионалну специјализацију северног - брежуљкасто - брдовитог дела Општине за ратарство, повртарство, виноградарство и сточарство и јужног-брдско-планинског за екстензивнију, одрживу пољопривреду, воћарство, сточарство и шумарство. Традиција пољопривреде, формиране производне преференце, агролошки и климатски услови омогућавају потпунију економску валоризацију простора општине Мионица и планирање, генерално посматрано, према следећим пољопривредним микрорејонима:

- Еколошка пољопривреда представља велики развојни потенцијал општине Мионица на којем ће се базирати будући развој пољопривреде. Овај вид пољопривреде се планира у атарима свих села, јер на многим земљиштима последњих десетак година није било никакве пољопривредне производње (резултат напуштања села и пољопривреде), па ни загађења земљишта уз очување природног биодиверзитета земљишта. Користећи највећу предност простора, која се одражава у очуваном стању животне средине, треба улагати напоре у развита еколошке пољопривреде (органске или биолошке), која под строгим надзором производње, без примене минералних ђубрива, пестицида, хормона и других агрохемикалија не може постићи задовољавајуће приносе, али уз добру организацију може постићи добре економске резултате. Због растуће потражње на тржишту еколошки производи могу бити полазиште за стварање препознатљивог тржишног и извозног производа. У том смислу неопходно је увођење одређених технолошких и квалитативних стандарда, повећање нивоа знања, те одговарајуће организовање и активне тржишне промоције производа. Ова производња тражи вишеструко мања улагања у непосредну производњу, али и много већа знања, те је стога нужно израдити програме едукације и покренути пробну производњу у неколико "пилот" насеља.
- Подручје интензивне пољопривреде, тржишног карактера, је у претежно брежуљкасто – брдовитом делу Општине (северни део) у којем доминирају оранице и ливаде, планира се даљи развој и унапређење интензивне пољопривреде (Клашнић, Радобић, Табановић, Вировац, Шушеока, Ђурђевац, Санковић, Вртиглав, Доњи Мушић, Наномир, Велико Мариште, Горњи Мушић, Тодорин До, Дучић, Ракари, Команице, Маљевић, Рајковић, северни делови катастарских општина Паштрић, Толић, Кључ и Робаје). То су простори повољни за вођење економски ефикасне

разноврсне пољопривредне производње. Становници се углавном баве ратарском, повртарском и сточарском производњом, мада је у последњој деценији запажена тенденција раста сточарства (фарме). У том смислу плански приоритет је поновно успостављање тесне везе између развоја биљне и сточарске производње, са ослонцем на обезбеђењу сопствене крмне базе и редефинисање основних тржишних производа. На овом подручју, планом, подршка је усмерена ка укрупњавању поседа, промени структуре производа ка тржишно профитабилнијим производима (уљана репица, просо, раж, хмељ, фармаколошко биље) и повећању количине производње уз очување биодиверзитета земљишта. Основе ратарства чине пшеница (гаји се на брежуљкастим просторима) и кукуруз (у свим катастарским општинама, али боље приносе имају у атарима села дуж речних алувијалних равни и речним терасама). Најповољнији терени за производњу кукуруза су алувијалне равни и најниже терасе (Шушеока, Табановић, Радобић, Маљевић и сл), док пшеници више погодују сушнији терени (потези у к.о. Клашнић, к.о. Санковић, к.о. Мионица село и сл.). Најбољи природни услови (пре свега са аспекта наводњавања) за развој повртарства, су заступљени на алувијалној равни Колубаре у к.о. Шушеока и Табановић, реке Рибнице, к.о. Радобић и Мионица село и реке Лепеница и у к.о. Санковић. Као подршка развоју повртарства планира се изградња капацитета за производњу и прераду (конзервисање, сушење и замрзавање) поврћа у атару села Радобић. Производња поврћа и цвећа показује технолошке и економске (компаративне) предности, посебно под пластеницима и стакленицима. Према потенцијалима, планира се даљи развој воћарства на побрђу у атару села Санковић, Ђурђевац, Рајковић, Кључ, Робаје, Толић, Паштрић, Попадић, Ракари, Берковац, Гуњица и северним деловима села Осеченица, Брежђе, Планиница и Горњи Лајковац (коштуњаво воће). МСП за прераду воћа се планирају у селу Г. Лајковац и Мратишић као насеља са најпогоднијим условима за развој ових типова прераде као и у осталим насељима која испуњавају минималне услове инфраструктуре и еколошке услове, у складу са предузетничком иницијативом. Поред овога простори речних долина погодују производњи сточног биља. Искуства говоре да нешто већи значај у сетвеним културама треба дати индустријском биљу. Повећање интензивности ратарства на овим просторима непосредно је условљено предузимањем одговарајућих агротехничких и организационих мера. На простору северног дела Општине оптималне комбинације производних структура породичних пољопривредних газдинстава су бројне, али посебну пажњу треба посветити процесу специјализације у пољопривреди. Ово је простор где је пољопривредно земљиште најозбиљније угрожено узурпацијом од стране других корисника (проширење насеља, претварање у грађевинско земљиште и сл.). Пољопривредну производњу у атарима тих села треба усмерити и охрабрити у правцу финализације пољопривредне производње и развоја прерађивачких капацитета. Посебна пажња мора се посветити развоју стручних служби и њиховој саветодавној улози које се планирају у центрима заједнице села (прехрањивање биљака, интегрална заштита, примена нових искустава у производњи, информисање о тржишту капитала, презентација нових програма и одлука Министарства пољопривреде и сл.).

- Побрђе карактерише и додатно учешће ливада и пашњака (атарима села Буковац, Брежђе, Голубац, Горњи Лајковац, Гуњица, Доњи Мушић, Клашнић, Крчмар, Мратишић, Наномир, Планиница, Робаје, Струганик, Тодорин До, Табановић и Робаје). Тај простор одликују природни услови за развој сточарства и учестала смењивања површина где доминира производња житарица (уз специфичне погодности за производњу проса, хељде, ражи и сл.). На овим просторима се планира интегрални приступ развоју којим треба омогућити услове за развијање сточарства: говедарства, овчарства и козарства ради производње млека и меса. Ово

је могуће остварити побољшањем њихове исхране и услова смештаја, градњом сточарских фарми, повезивањем привредних субјеката пољопривреде и породичних газдинстава.

На овим просторима постоје услови за развој пчеларства, и у том смислу планира се обнова пчелињег фонда, организовано и усмерено подстицање бављења пчеларством младих људи. Такође је важно настојати да се у сваком насељу где постоји барем један пчелар (предузетник, професионалац) организује откуп пчелињих производа.

- Највеће површине под виноградима налазе се у атару села Берковац, док су у суседним селима Ракари, Попадић и Струганик ове површине оскудне. Према неким проценама производњом са 5-6 ха могуће је осигурати егзистенцију једног пољопривредног домаћинства. Међутим, досадашња небрига довела је ту производњу на руб егзистенције што је резултирало установљеним трендом смањења површина под виноградима. Неповољна демографска ситуација, лоша законска регулатива и донедавна небрига државе су основни ограничавајући фактори развоја виноградарства што у последње време Министарство пољопривреде својим програмима и активностима тежи да промени. Стога се у овим селима планира увећање површина под виноградима и развој виноградарства и винарства, а уз помоћ кредита и конкурисања за добијање неповратних средстава из фонда за развој пољопривреде и европске банке за развој пољопривреде. Производња квалитетног вина, у приватним винаријама, са географским пореклом са ових простора био би добар пример у правцу примене нове политике према виноградарству.
- Катастарске општине Мратишић, Крчмар, Осеченица, Брежђе, Горњи Лајковац, Планиница и Струганик имају највише површина под шумом. Иако је структура шума доста неповољна, а поготово економских шума, ово ипак представља добру основу за развој дрвне индустрије. Планира се повећање површина под шумом за 2150ха и побољшање структуре шумског фонда уз доношење програма за развој дрвне индустрије полупроизвода у атарима села Горњи Лајковац и Планиница као и у другим селима ако за то постоји интересовање и економска оправданост. Овај простор се одликује и повољним природним условима за производњу аутохтоног и плантажног лековитог биља, гљива, сакупљање шимских плодова и сл. Да би се покренула ова производња планира се перманентна обука сакупљача, формирање откупних, а у неким случајевима и прерађивачких центара.

6.2. ИНДУСТРИЈА

Развој индустрије треба да следи општи смер структурних, организационих и других промена у индустрији Републике. Будући развој индустрије првенствено треба усмерити ка валоризацији производних ресурса и диверзификацији постојеће производње, уз уважавање потреба тржишта ка развоју нових прерађивачких делатности. Подстицаће се селективан развој индустријске производње у мањим погонима, пре свега у области агрокомплекса како би се спречило даље демографско пражење насеља.

За реализацију постављених циљева и поставки одрживог развоја индустрије у тржишно профилисаног производно-програмској структури, постављају се следећи оперативни задаци:

- развој малих и средњих предузећа и предузетништва, својинска, гранска, програмско-технолошка, територијална трансформација/реорганизација предузећа праћена кадровским реструктурирањем;
- рационално коришћење развојних предности: положајних (у оквиру Колубарског региона), природних (пољопривредних, водних, шумских ресурса, услова за

изградњу), створених (капацитети прерађивачке индустрије, традиција привређивања прилагођена потребама савременог пословања), затим функционално повезивање на различитим нивоима у садејству са еколошким капацитетом простора;

- диверзификовани привредни развој, јачање економске базе становништва и повећање густине радних места, а подстицањем развоја малих производних погона у микроразвојним центрима као носиоцима локалног развоја, а истовремено иницирати њихову ревитализацију, функционалну трансформацију и ублажавање ефеката поларизације на релацији град-село, депопулације, емиграције, незапослености и др.

Стратешка опредељења с аспекта усмеравања размештаја индустрије на подручју општине Мионица односе се на:

- рестриктивно ширење постојећих зона и дисперзно размештених локалитета у општинском центру;
- повећање степена искоришћености већ активираних зона/локалитета;
- интензивирање коришћења производних капацитета модернизацијом производње и подизањем квалитета инфраструктурне опремљености уз предузимање мера заштите окружења;
- формирање нових зона/локалитета на просторима мање повољним или неповољним за пољопривреду (непродуктивном земљишту);
- инфраструктурно опремање зона/локалитета за производно-прерађивачку делатност у малим развојним центрима, сеоским насељима са већ формираним нуклеусом производње и у насељима која су заинтересована и имају повољне (природно-географске, економске, и др.) услове за развој предузетништва (било у новим објектима или кроз реактивирања производних објеката тренутно ван функције - складишта, откупне станице...),
- лоцирање малих погона еколошки чисте производње у оквиру стамбених зона у насељима сагласно правилима изградње и уређења простора.

Тежиште дугорочног индустријског развоја планског подручја биће производња прехранбених производа и прерађивачке металне индустрије.

Прехрамбена индустрија је једна од перспективних индустријских грана на овом подручју, која може на рационалан начин потпуније да валоризује расположиве ресурсе и усмери развој у домену производње органске хране. Неопходно је побољшање ефикасности, проширење производног асортимана, полазећи од расположивих пољопривредних ресурса (прерада воћа, поврћа, млека, меса, сточне хране, житарица) и значајног (потенцијалног) тржишта. Посебна пажња у развоју овог комплекса посветиће се паковању, амбалажи и дизајну, стандардизацији квалитета и маркетиншким активностима. Отварање малих и средњих предузећа засниваће се, углавном, на иницијативи приватног сектора и евентуалном, укључивању инопартнера.

Развој индустрије на подручју општине Мионица биће заснован на развоју малих погона прерађивачке индустрије и обнови оштећених постојећих капацитета. Планирана је изградња кланице са финалном прерадом производа у Мратишићима, активирање више сушара за шљиве, пецара ракије и сл. Изградња прерађивачких капацитета за јагодичасто воће биће актуелна у дугорочном периоду.

Развој индустрије неметала засниваће се на локалним природним ресурсима, пре свега на преради камена.

Значајну улогу у оживљавању привредних активности, радном ангажовању и повећању стандарда становништва имаће развој приватног предузетништва.

Могућности за развој предузетничке иницијативе у оквиру тзв. мале привреде су значајне. Поред развоја примарних делатности, оне треба да буду усмерене и ка развоју виших фаза прераде и услуга. При томе, оне треба да буду засноване на локалним природним потенцијалима, тржишним тенденцијама, усклађене са развојем пољопривреде, туризма, индустрије и реалним потребама становништва. Дијапазон делатности за које постоје почетни услови на овом подручју веома је широк. То су следеће делатности:

- Сакупљачке и одгајивачке делатности - сакупљање и прерада шумских плодова и лековитог биља, организована производња меда и производа од меда, производња печурака, подизање глистењака, подизање мини фарми пужева, изградња мини проточних рибањака, производња поврћа и цвећа.
- Прерађивачке делатности - сушење воћа, прерада воћа (производња и прерада малине, нарочито зимске малине), прерада меса, организована производња млечних производа, прерада рибе, производња домаће ракије, прерада соје, бундевиног семена, кукуруза, прерада кромпира.
- Занатство - које треба усмеравати ка отварању занатских радњи чија је делатност везана за задовољење потреба сеоских домаћинстава (оправка и сервисирање пољопривредне механизације, израда алата и сл.); развоју дефицитарних занатских делатности везаних за савремено организовање живота становништва (разни сервиси кућних апарата, уређаја, поправка обуће, фризерски итд.); израда опреме за будући развој пчеларства и рибарства (риболовни и ловачки прибор, кошнице и сл.) као и очување и развијање старих заната.

Просторна организација будућег развоја индустрије општине Мионица базирана на потенцијалима, ограничењима, реалним могућностима, неопходности децентрализације, респектујући географске особености простора, социјалне потребе и просторно-еколошке капацитете обликоваће просторно-привредну структуру Општине са следећим центрима индустријског развоја (ЦИР):

- општински центар Мионица са приградским насељем Мионица село у рангу примарног индустријског центра, а размештај индустрије усмераваће се у постојећу индустријско-привредну зону источно од Мионице;
- микроразвојни центри: Рајковић, Клашнић и Г. Топлица са делимично формираном предузетничком зоном и Брежђе, Кључу, Г. Лајковац, Мратишић и Радобић са исказаним интересом за развој предузетништва и формирање зоне, за мале погоне прехранбене и прерађивачке индустрије;

Остала насеља немају услове за формирање већих зона за локацију индустрије, али постоје услови за развој комплементарних делатности из домена услуга, пољопривреде, јавних служби у складу са улогом и значајем насеља у просторној организацији Општине. Истовремено, отворене су могућности развоја еколошки прихватљивих мањих производних погона у сеоским насељима у складу са правилима уређења простора (погони за експлоатацију водних ресурса, погони за сушење и паковање лековитог биља, печурака и бобичастог воћа, обраде камена и сл.).

6.3. ТУРИЗАМ

На основу смерница из Стратегије развоја планског подручја утврђених кроз анализу постојећег стања, потенцијала и ограничења, циљева, процена економске оправданости планираних активности, као и потреба локалне заједнице, дефинисани су основни правци

даљег развоја туризма на подручју Општине, који указују на доминантну улогу бањског туризма и туристичко-рекреативне понуде планина, села, ловишта, итд. кроз:

- здравствено – рекреативни туризам са основном понудом услуга у бањи Врујци;
- зимско-спортски туризам на обронцима Суворора;
- образовно-рекреативни туризам;
- различите видове активног одмора где се без већих улагања могу понудити разноврсни туристички садржаји;
- сеоски туризам, приоритетно у насељима одабраним на основу свеобухватне понуде;
- ловни туризам, са основном понудом у ловишту "Рибница";
- риболовни туризам који се реализује током читаве године;
- општински центар и потенцијално бањско место Мионица - са гравитирајућим селима Паштрић, Толић, Кључ и Санковић;
- целогодишњу бањско-туристичку понуду интегрисану у понуду бањског подрејона који чине Љиг, Бања Врујци, Мионица и Петница.

Приоритети развоја туристичке понуде планског подручја, начини и мере за њихово спровођење су:

- комплетирање постојећих садржаја, изградња и уређење нових објеката понуде и других јавних објеката, као значајних генератора укупне туристичке понуде, уз услов њиховог непосредног повезивања са туристичким центрима, местима, бањама и селима (у даљој фази реализације планских решења: изградња жичаре дужине 10км која би бањске капацитете повезивала са зимско-спортским теренима; изградња спортског центра и Хале спортова капацитета 1.500 места; даља истраживања на бушотинама, као и санација објеката на бунарима, бушотинама, базенима, пословном простору у Бањи Врујци). Основни инструмент у реализацији ових активности је интензивирање сарадње локалне самоуправе и надлежних органа Округа, Региона и Државних ресорних органа, у формирању програма финансирања и фондова из којих ће се финансирати комплетирање и изградња;
- обједињавање туристичко - рекреативно - здравствене понуде, првенствено у бањама, са клупским организовањем појединачних садржаја туристичке понуде (скијашки, коњички, планинарски и бројни други клубови), формирањем и презентовањем интегралних спортско-рекреативних, здравствено-рехабилитационих и образовних програма уз заједничке стратегије развоја, адекватним рекламирањем са нагласком на неопходност повезаности наведених програма;
- успостављање традиционалних годишњих културно-историјских манифестација државног ранга, које би допринеле већој афирмацији овог подручја (спортска такмичења, такмичења у производњи здраве хране и сл.), као и унапређење и очување садашње манифестације "Мишићеви дани", што ће се остварити уз сарадњу са надлежним министарствима и државним органима;
- валоризација туристичких локалитета, доношењем и реализацијом акционих планова уз дефинисање приоритета развоја, према реалним могућностима и ограничењима (просторним, временским и материјалним).

- **Бањски туризам**

Перспектива туризма овог краја је у развоју бањског туризма. Природне вредности и извори термоминералних вода у Врујцима и Санковићу су значајни потенцијали за развој бањског туризма. Како нису довољни само наведени потенцијали да ова места буду проглашена за бањска места, неопходно је да Општина, испуни одређене услове који су дефинисани Законом о бањама „Сл. гласник РС, бр.80/92“

Програмима развоја бањског туризма неопходно је дефинисати смернице развоја, у циљу активирања потенцијала (локалитета) и предузимања активности (уз поштовање прихваћених планских решења), које ће довести до отварања нових радних места и активирања дела привреде, који се односи на производњу здраве хране, поједине прерађивачке делатности, услужне сервисе и др. Ово ће створити услове за активирање и задржавање дела руралног становништва, а посебно младе популације и заустављања миграције у веће урбане центре.

Неопходно је:

- дефинисање програма за различите здравствено-реhabилитационе активности;
- дефинисање програма за одржавање спортско-рекреационих манифестација (бицикличке трке, мото-трке, маратон, кошаркашке, одбојкашке и фудбалске утакмице итд.);
- дефинисање програма за одржавање друштвених манифестација (семинари из различитих области, трибине, позоришне и филмске вечери, концерти итд.);
- Формирање стручне здравствене службе у складу са дефинисаним програмима;
- очување природне средине и извора лековите воде, адекватним мерама и програмима у складу са Законом о заштити животне средине.

Бања Врујци

Подручје бање Врујци смештено је у подножју Дивчибара и Рајца и представља центар бањског туризма Колубарског округа. Удаљена је 92 километара од Београда. Старатешке одреднице и планска решења, чија је приоритетна реализација услов даљег развоја, огледају се кроз:

- Неопходно повезивање Бање са значајним бањским локалитетима у ширем окружењу, туристичким атракцијама (спелеолошки објекти, археолошка налазишта, споменици културе и природе, ловишта и др., организовањем факултативних излета и екскурзија) и селима - етно туризам на територији Општине;
- Понуду засновану на целогодишњим програмима у оквиру здравствено-реhabилитационих и спортско-рекреативних активности, уз усаглашавање са трендовима иностране и европске тражње;
- Неопходну адекватну рекламну промоцију термалне лековите воде којом Бања располаже, здраве природне средине у којој је бања лоцирана, промоцију здраве хране и здравља уопште са нагласком на превенцији болести;
- Планирану реконструкцију постојећег купатила " Војвода Мишић" (са два базена на самим изворима топле воде) као историјског споменика. Поред наведеног планирана је и изградња нових купатила. Пожељно је да у склопу нових купатила буде смештена теретана, сауна и центар за масажу, релаксационе и арома терапије (мини спа центри са различитим wellness програмима);
- Санацију постојећих базена, бушотина, изворишта и уређаја за коришћење лековите воде;
- Планирани завршетак изградње започетих објеката - спортска хала, базени и спортски терени, а у циљу допуне рекреативне понуде бање спортским манифестацијама (турнири, бицикличке и мото-трке, припреме спортиста, спортска такмичења и др.). Поред наведеног, неопходно је употпунити туристичку понуду Бање атрактивним друштвеним манифестацијама, организовањем трибина и стручних скупова, одржавањем филмских и позоришних фестивала, концерата и сл.;

- Изградњу инфраструктуре (водовод, канализација, саобраћајнице, ПТТ, електрообјекти) и туристичке супраструктуре (трговине, туристички информативни пунктови, туристичке агенције и услужни туристички сервиси), а у циљу подизања квалитета услуга у бањском центру и приближавања светским и европским стандардима;
- Постављање информативних туристичких пунктова на више локација у Бањи и њеном окружењу (туристи би могли да се информишу о актуелним излетима, атракцијама, манифестацијама и здравствено-рехабилитационим и спортско-рекреативним програмима);
- Уређење јавних зелених (парковских) и рекреативних површина;
- Адекватне мере и програме у циљу заштите животне средине, у складу са Законом о заштити животне средине и основним концептом одрживог планирања;
- Зауостављање непланске градње и омогућавање легализације, општинским одлукама и одговарајућим планским документима; и
- Детаљнију разраду планских решења, планским документима, у оквиру којих ће бити прецизније дефинисане мере и смернице, као и дугорочна пројекција развоја и уређења насеља или појединих делова територије општине Мионица (границе јавног грађевинског земљишта, парцелација, регулација и нивелација).

Бања Лепеница

У КО Мионица Село - локација Прибаре, у долини реке Лепенице, експлоатишу се извори лековите термалне воде богате сумповим једињењима. Изграђена су два отворена базена за искоришћавање лековитих вода. У складу са Законом о бањама, неопходно је испунити одређене стандарде и критеријуме како би наведено подручје било проглашено бањским местом.

Одговарајућим планским документима дефинисаће се:

- дугорочне пројекције развоја и просторног уређења;
- намене површина (у грађевинском реону);
- потребни капацитети саобраћајне, енергетске, водопривредне, комуналне и остале инфраструктуре; и
- правила регулације, уређења и грађења у простору.

Приоритети у реализацији су:

- изградња објеката инфраструктуре - водовод, канализација, електроенергетска мрежа, саобраћајнице, ПТТ;
- изградња супраструктуре - хотели, мотели, трговине, сервиси администрације, туристички пунктови;
- изградња објеката и опремање уређајима за експлоатацију лековите воде;
- повезивање туристичке понуде Бање са туристичком понудом Општине и Региона; и
- израда рекламних кампања;

- **Сеоски туризам**

Поред бањског, перспектива туризма овога краја је и у сеоском туризму и активном одмору. Сеоски туризам није довољно развијати само на основу пасивне понуде здравог начина живота и здраве хране, већ је неопходно планирати различите садржаје и догађаје, а у складу са природним потенцијалима подручја. Неопходно је активирати природна и културна добра на планском подручју, спровођењем различитих мера и активности како би се оспособили као туристичака атракција, у циљу употпуњавање понуде сеоског туризма.

Као предуслов за развој сеоског туризма на подручју општине Мионица неопходно је:

- очување здраве природне средине (чист ваздух и вода, одсуство буке итд.) у складу са Законом о заштити животне средине;
- очување екстензивног - традиционалног начина пољопривредне производње у насељима где се планира развој сеоског туризма, а у циљу очувања животне средине;
- промовисање здраве хране, са нагласком на еколошки чистој производњи, без примене конзерванса, адитива и других хемијских, вештачких супстанци;
- активније укључивање сеоских домаћинстава (у сарадњи са туристичком организацијом) у туристичку понуду;
- промовисање етно-производа (народна радиност- производи од вуне, дрвета и других природних материјала);
- планирање различитих садржаја и догађаја, а у складу са постојећим, али недовољно афирмисаним природним потенцијалима, нарочито у селима:
  - **Брежђе** - у атару села се налази Шалитрена пећина, сиромашна накитом, али са важним археолошким налазима (старчевачка култура - фрагменти керамичких посуда, коштани артефакти из средњег и горњег палеолита, познопалеолитско насеље и сл.).
  - **Буковац** - је основан крајем XVI века на месту са траговима раније насељености (старе зидине непознатог порекла сличне онима у селу Голупцу).
  - **Крчмар** - сматра се да је основан у доба Немањића, о чему сведоче евидентирани (крајем XIX и почетком XX века) остаци старе српске тврђаве Бијела Стијена.
  - **Осеченица** - сеоско насеље у чијим границама се налази двадесет кречњачких пећина.
  - **Планиница** - у селу се налази православна црква дашчара посвећена Покрову Пресвете Богородице, подигнута 1908. године.
  - **Горњи Лајковац** - у селу се налази етно центар „Гора“;
- изградити додатне комерцијалне смештајне капацитете, као и санирати и модернизовати постојеће капацитете у сеоским домаћинствима и викенд кућама;
- поред неопходне едукације становништва, која би требало да обухвати посете семинарима, сајмовима и другим туристичким манифестацијама, неопходно је упознавање овдашњег становништва са туристичком понудом сеоског туризма других земаља у окружењу;
- дефинисање начина финансирања за овакву стратегију кроз повољне кредите за развој сеоског туризма;
- да се развој сеоског туризма одвија у ближем контакту са туристичким центрима из окружења, бањама и осталим садржајима понуде у простору;
- заједничко наступање и рад сеоских домаћинстава, Туристичке организације "Рибница" као и Еколошког друштва "Мионица", допринеће развоју сеоског туризма.

- **Образовно-рекреативни туризам (школски, образовни, омладински, екскурзиони)**

Овај вид туризма подразумева изградњу омладинско-туристичких насеља - центара (са бунгаловима и/или камповима). На пажљиво одабраним локацијама у близини спортско-рекреативних објеката, у функцији окупљања младих на овом подручју, треба дефинисати понуду одређених програмских активности (*активни одмор* - курсеви језика, екологије, сликања, фотографисања, кулинарства, спелеологије, убирања шумских плодова и сл.);

Понуда туристичког подручја општине Мионица у погледу образовно - рекреативног туризма, засниваће се и на значајним културно-историјским споменицима и природним добрима која су лоцирана на подручју општине Мионица.

У циљу ангажовања и оживљавања овог вида туризма, неопходна је:

- ревитализација природних и културних добара и промовисање у функцији развоја туризма;
- природна и створена богатства чувати и користити у складу са прописима и законима о очувању природних и културних вредности;
- формирање амбијенталних зона (целина), уз организовање адекватних садржаја и програма примерених могућностима природног или културног добра и самог подручја;
- развој и изградњу амбијенталних зона заснивати на примени концепта одрживог развоја;
- и као најзначајније, презентовање и повезивање подручја културно-историјских и природних вредности са ширим окружењем;

Споменик природе Рибница - значајно природно богатство општине Мионица, чине спелеолошки објекти од којих се издвајају, као најзначајнији: пећина Пландиште - најдужа пећина Ваљевског краса у атару села Голубац у засеоку Митровићи и Мокра пећина на левој страни реке Граб и споменик природе "Рибница" са изузетно значајним квалитативним природним вредностима.

Укупна површина споменика природе Рибница износи 28 хектара (1996. године СО Мионица донела одлуку о заштити споменика природе Рибница). У долини Рибнице истражено је 18 спелеолошких објеката (пећина) као и ретке врсте флоре и фауне.

Стратегија развоја локалитета Рибница усмерена је забранама које произлазе из одлуке о заштити, а односи се на предузимање радњи и активности које би измениле изглед споменика природе или довеле у питање његове основне карактеристике као јединствене природне реткости. Развој локалитета ће се заснивати на начелима одрживог развоја. Непоходно је да се у развоју и коришћењу створеног-изграђеног окружења води рачуна о природној средини и да однос између природног и створеног окружења буде уравнотежен, као и да се умање процеси који деградирају природну средину.

Приоритети у оквиру планских решења су:

- опремање простора и уређивање прилаза (постављањем информационих знакова, клупа, корпи за одлагање отпада, изградњом пешачких стаза);
- заштита средине од могућих загађења, ограничавањем броја туриста и моторних возила;
- заштита приобаља уређењем слива и обала реке Рибнице, чиме би се омогућио приступ бројним природним атракцијама;
- ограничавање изградње нових објеката;
- изградња објеката у оквиру сеоских домаћинстава на територији заштићеног природног добра, која ће бити усмерена правилима градње;
- забрана изградње викенд кућа и других објеката који нису у функцији туризма на територији заштићеног природног комплекса;
- туристичка понуда локалитета, као едукативног центра у циљу упознавања природе и природних раритета;

- **Зимско-спортски туризам**

Подручје значајних потенцијала, за развој зимског и спортског (аматерског) туризма (Суворор и Маљен), једним делом обухвата територију општине Мионица.

Туристичка понуда дефинисана кроз планска решења, чија се реализација очекује у даљим фазама имплементације плана, заснива се на циљним групама, коју би чинили пословни људи (са наглашеном потребом одржавања здравствене и физичке кондиције), реконвалесценти и спортисти.

Садржај боравка треба прилагодити захтевима ових корисника, изградњом разноврсних спортских терена, објеката за забаву и укључивањем у понуду локалних специфичности.

- **Ловни и риболовни туризам**

Развој ловног и риболовног туризма, са основном понудом у ловишту "Рибница", у перспективи треба да представља профитабилну делатност, намењену високоплатежним страним и домаћим туристима. Основ за овакво стратешко опредељење чини постојећи богати фонд дивљачи и рибе у току целе године.

За развој наведених видова туризма неопходно је очување и унапређење постојећег ловног и риболовног фонда, уз планирање пропагандно-информативних активности, у циљу промовисања спортског и рекреативног лова и риболова уз адекватнију и боље организовану понуду у делу куповине и изнајмљивања одговарајуће опреме.

7. САОБРАЋАЈ И САОБРАЋАЈНА ИНФРАСТРУКТУРА

7.1. СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ РАЗВОЈА САОБРАЋАЈА И САОБРАЋАЈНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ

Положај подручја општине Мионица, између државних путева првог реда М-4 (са запада) и М-22 (са севера) и друштвено-економска оријентисаност становника ка спољним зонама одређују примарну улогу друмског саобраћаја у транспорту људи и добара. Чињеница да наведене саобраћајнице, као ни оближњи железнички правац Београд - Ваљево, не пролазе територијом Мионице делимично утичу на маргинализацију Општине, са саобраћајног аспекта.

Вредности покривености подручја путном мрежом ($\frac{km}{km^2}$, $\frac{km}{1000стан.}$) су у постојећем стању

задовољавајуће (у односу на Округ и Државу), али за обезбеђење квалитетне покривености територије путном мрежом неопходно је и осавремењивање саобраћајница чиме би се достигло стање које задовољава критеријуме експлоатације путева у привредне и социјалне сврхе. При томе, превасходно се мисли на ревитализацију и реконструкцију саобраћајница, на постојећим коридорима, уз побољшање геометријских и експлоатационих карактеристика коловоза, те занављање хоризонталне и вертикалне сигнализације (укључујући и путоказне табле и туристичку сигнализацију), чиме се подиже ниво услуга, безбедност учесника у саобраћају, а штити простор од трасирања нових коридора.

Један од основних предуслова успешног привредног и социјалног живота становништва је квалитетна путна мрежа, која је услов за коришћење територије и њених ресурса. Стога је неопходно да мрежа друмских саобраћајница у будућности омогућава коришћење свих потенцијала посматраног подручја (бањски туризам, сеоски туризам, пољопривреда, сточарство и др.).

Сагледавањем потреба, могућности и потенцијала на подручју Плана, дефинисани су стратешки циљеви и задаци развоја саобраћаја и саобраћајне инфраструктуре. Основни став је да саобраћајно-транспортни систем својим развојем обезбеди потребне услове за одржив економски, социјални и културни развој, што ће довести и до демографског опоравка и унапређења општих услова живота становника општине Мионица.

Задаци развоја саобраћајно-транспортног система су:

- модернизација регионалне и локалне путне мреже чиме се побољшава просторна организација саобраћајно-транспортног система на територији Општине, превасходно сагледљиво кроз просечно време путовања и просечне брзине на саобраћајницама. Ревитализација и модернизација постојеће мреже путева омогућиће квалитетнију релацију простор-време, обезбеђење већег степена ефикасности, рационалности и економичности у транспорту људи и добара, а тиме и виши ниво безбедности;
- изградња савременог коловоза на локалним и некатегорисаним путевима између насеља (општински центар, центри заједница села, насеља са специфичним/специјализованим функцијама) и околног гравитационог подручја;
- резервација и заштита простора у коридорима друмских саобраћајница чиме се обезбеђују просторни ресурси потребни за планирана побољшања локалних елемената саобраћајне инфраструктуре;
- осавремењивање мреже линија јавног превоза путника, а у складу са планираним друштвено-економским и демографским развојем појединих делова подручја Општине.
- подизање нивоа услуге саобраћајно-транспортног система према крајњим корисницима кроз побољшање одговарајућих техничких елемената, употребу савремених начина интерактивне комуникације "систем-корисник" те формирањем свести о негативним утицајима саобраћаја на околину и њиховим минимизирањем; и
- реконструкција и модернизација државног пута другог реда Р-259 (10,5km; село Брежђе - граница С.О.Љиг) и Р-205 (20km; Мионица - Крчмар - Дивчибаре).

7.2 ПЛАНИРАНИ РАЗВОЈ ТРАНСПОРТНОГ СИСТЕМА

Планирани развој саобраћајно-транспортног система је у складу са очекиваним развојем општине Мионица, динамиком економског развоја, социјалног и културног опоравка подручја Општине као и планираном демографском сликом. Потребе корисника саобраћајног система на посматраном подручју иницирали су понуђена планска решења.

Саобраћајну мрежу формирају постојеће саобраћајнице, уз техничко-експлоатациона унапређења дефинисана у задацима развоја саобраћаја и саобраћајне инфраструктуре. Повећање саобраћајне приступачности свим просторним целинама посматраног подручја доприноси интеграцији простора и садржаја, у планирани развој подручја. Концептуално, омогућиће се лакше коришћење понуђених активности у оквиру туристичких локалитета: природна добра, производња здраве хране, бањски капацитети, ловна и риболовна подручја.

Развијање саобраћајне инфраструктуре се планира кроз рехабилитацију и реконструкцију постојећих саобраћајница. Приликом свих радова потребно је побољшати геометријске и експлоатационе карактеристике уз уградњу потребне саобраћајне опреме и сигнализације. Постојећа мрежа саобраћајне инфраструктуре омогућава континуитет у кретању путном мрежом унутар подручја, као и континуитет у транзитним везама са суседним подручјима. Основни проблем је у квалитету коловозног застора, нарочито у случају локалних путева.

Функционална категоризација путне мреже коју чине посматране саобраћајнице на подручју Општине по најновијој административној подели је:

1. путеви I реда - одговарају магистралним путевима (Закон о путевима, "Службени гласник РС" бр. 42/98) тј. државним путевима I реда (Закон о јавним путевима, "Службени гласник РС" бр. 101/05, ступио на снагу 01. 01. 2006.год.);
2. путеви II реда - одговарају регионалним путевима тј. државним путевима II реда; и
3. општински путеви - одговарају локалним путевима.

Путеви I реда, М-4 и М-22 се налазе у непосредној близини подручја Општине. Развојне пројекте везане за наведене магистралне правце третирају планови вишег реда (Просторни план Републике Србије, Просторни план Колубарског округа).

Проблем транзитног саобраћаја који у насеље Мионица улази путевима II реда: Р-202 и Р-205 на правцу Дивци - Мионица - Дивчибаре, потребно је разрешити довршавањем транзитног правца. Формирање западног крака обилазнице превасходно би омогућило измештање тешких теретних возила која превозе производе два постојећа каменолома (Горњи Лајковац - Дреновац, и Колубара Мионичка - Осечиница) ка магистралном путу М-4. Тиме ће се побољшати услови одвијања саобраћаја у ужој зони насеља, уз евидентно повећање нивоа безбедности свих учесника у саобраћају, као и смањење штетних еколошких ефеката.

Питање источног крака обилазнице око Мионице је разрешено формирањем саобраћајнице која повезује Р-202 и Р-205, пролазећи поред старе депоније и простора сточне пијаце.

Јужни крак обилазнице око Мионице подразумева повезивање путева II реда (Р-205 и Р-202), тј. њихових излазних праваца из Мионице ка Дивчибарама, односно Љигу. Тиме би се употпунио прстен обилазнице око насеља Мионица.

За потребе коначног и прецизног дефинисања положаја и капацитета саобраћајних комуникација, посебно оних од ширег значаја, као што су делови обилазнице, потребно је израдити свеобухватну Саобраћајну студију за ниво Општине. Израдом овакве студије, у приоритетном периоду реализације односно имплементације Плана, потврдила би се предложена решења или би оптимални положаји саобраћајница који би били дефинисани у оквиру закључака Саобраћајне студије, били основ за измену или допуну овог Плана.

Потребно је рехабилитовати и по потреби реконструисати пут II реда, Р-202 на делу: од око 7km од Мионице, преко бање Врујци до уласка у Доњу Топлицу. Тиме ће се побољшати веза са Љигом у чијој околини ће бити лоцирана петља "Љиг" на будућем аутопутском правцу Е-763, Београд - Јужни Јадран. Број возила из околних зона која ће кореспондирати са аутопутем преко територије Мионице, зависиће и од квалитета техно-експлоатационих карактеристика пута Р-202.

Започете активности на реконструкцији и рехабилитацији пута II реда, Р-205, на делу од Мионице ка Дивчибарама потребно је завршити, а затим спровести процедуру за извођење сличних радова на деловима предметног пута од уласка у подручје Општине са севера (атар села Мушић) па до саме Мионице. Тиме би се формирала квалитетна друмска комуникација у подужној оси посматраног подручја. Истовремено, занављање северног дела предметног пута омогућила би краћу везу са планираним аутопутем Е-763, Београд - Пожега, до зоне планиране петље "Лајковац".

Веза Ваљева ка Чачку и Милановцу путем II реда, Р-259, у лошем је стању од села Брежђе, ка граници са општином Љиг. Потребно је извести радове реконструкције и рехабилитације, осавремењивања коловозног застора те уградити нову саобраћајну сигнализацију и опрему.

Већи део путне мреже на подручју Плана чине општински путеви (локални и некатегорисани путеви). Дугорочно посматрано, потребно је све локалне путеве реконструисати са савременим коловозним застором.

Постојеће стање паркирања у зонама од интереса за кориснике потребно је довести у стање употребљивости. Опремљене капацитете за паркирање потребно је обезбедити у туристичким центрима (бања Врујци, парк природе Рибница, музеј шљивовице у Паштрићу, Стругаоник, Равна Гора...). Видиковце, у складу са могућностима и условима безбедног одвијања саобраћаја, формирати на Сувобору, Маљену и осталим погодним местима.

У складу са развојем насеља и привредних активности, планира се задржавање постојећих линија аутобуског превоза, уз повећани број полазака. По потреби, увеле би се нове линије, а у складу са друштвено-економским развојем подручја. Њихова реализација може бити коришћењем аутобуса или возила мањег капацитета: минибусеви, комбивозила. При томе, у складу са саобраћајним захтевима и потребама за превозом, могуће је организовати линије током целе године, или сезонске (школске, туристичке).

- **Пратећи путни објекти**

Просторним планом предвиђа се задржавање постојеће станице за снабдевање горивом. На основу очекиваног привредног развоја и повећања интезитета друмског саобраћаја на појединим правцима, планирају су две макро локације нових бензинских пумпи, и то:

- на путу II реда, Р-205, на подручју села Брежђе, у зони укрштаја са путем Р-259 и
- на путу II реда, Р-202, на подручју села Горња Топлица, у зони бање Врујци.

Изградња станица за снабдевањем горивом мора бити у складу са законским ограничењима (услови за изградњу станица за снабдевање горивом, мере заштите животне средине - Процена утицаја на животну средину).

8. ИНФРАСТРУКТУРА

8.1. ХИДРОТЕХНИЧКА ИНФРАСТРУКТУРА

- **Регулације водотока**

Основни проблем на подручју општине Мионица су поплаве. Бујични поплавни таласи знатно надмашују пропусну моћ природног корита, па долази до изливања и плављења речне долине, са великим штетама на пољопривредном земљишту.

На територији општине Мионица планира се регулација следећих речних токова:

- регулација реке Рибнице од улива притока (Паљешнице и Крчмарске реке) тј. од пројектоване бране у Паштрићу до ушћа у реку Колубару, на дужини од 10 km (урађена пројектна документација). Регулација је изведена само на кратком потезу, у зони моста (km 0+666 до km 0+827). Потребно је иновирати техничку документацију и наставити извођење радова;
- регулација реке Топлице од km 0+000 до km 12+485, (урађен Главни пројекат, Шумарски факултет, Институт за водопривреду ерозионих подручја, 1982.год.) дефинисане су карактеристике регулисаног корита по деоницама:

- деоница од моста у Горњем Мушићу (km 9+620-релативна стационажа, почиње од краја прве деонице) до Команичког моста (km 12+485), потребно је иновирати техничку документацију и наставити извођење радова;
- деоница од Команичког моста (km 12+485) до почетка деонице кроз бању Врујци (km 15+530). Потребно је иновирати техничку документацију и наставити извођење радова; и
- деоница кроз бању Врујци (km 15+530 до km 17+816). Радови су изведени према техничкој документацији али круне обостраних насипа су делимично оштећене јер их мештани користе као пут. Постоји само део насипских капија, потребно је урадити 8 нових. Оштећен је и насип на око 500m узводно од Команичког моста, где се поток улива у регулисано корито кроз пропуст Ø600mm. Потребно је урадити нов пропуст.
- регулација корита реке Манастирице у зони изворишта „Орловац“ ради спречавања изливања реке, ерозије и продирања у каптажу. Наставити радове на пошумљавању горњег дела речног слива;
- регулација реке Лепенице као и свих осталих река ако се за то покаже потреба;
- заштитити сва постојећа изворишта, урадити биланс потребних и расположивих вода по количинама, квалитету и планским периодима, урадити елаборате о резервама воде, испитати алтернативна изворишта (резерве у систему), одредити оптималну издашност сваког водозахвата на изворишту подземних или површинских вода, па тек онда приступити планирању експлоатације водних ресурса тј, давања одобрења за коришћење воде, од стране Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде;
- асфалтирати приступне путеве до изворишта, оградити жицом и спречити улаз у зону непосредне заштите изворишта, довести електричну енергију;
- предузети адекватне мере антриерозионе заштите сливова (биолошке мере и радове на самим бујичним водотоцима); и
- за постојеће објекте у непосредној близини изворишта који могу негативно утицати на квалитет воде (фарме, септичке јаме и објекти за узгој стоке у сеоским домаћинствима, регионални и локални путеви и сл.) потребно је прописати и донети општинску одлуку о мерама заштите и начину њихове имплементације.

Планиране су хидроакумулације: ХА "Струганик" на реци Рибници, "Таложнице" на Марици, "Равна гора" на реци Граб, "Паклешница", "Крчмар" и "Топлица" на истоименим рекама.

• **Подземне воде-хидрогеолошке карактеристике**

Укупна просечна издашност свих појава истицања термалних вода из карстне издани «Мионица» је процењена на око 500l/s. Данас се, из појединих бунара, континуирано експлоатише око 110l/s. Претпоставља се да се ови извори не хране само инфилтрацијом падавина већ да се обнављају концентрисаним понирањем речних и поточних вода са некарстних делова сливова карстне издани и дифузним и концентрисаним понирањем речних токова Рибнице, Топлице, а можда и Лепенице, на деловима њихових токова преко кречњачких стенских маса.

Потребно је, у наредним фазама израде техничке документације (уз обавезна допунска истраживања) размотрити могућност реализације следећих пројеката:

- Побољшање водоснабдевања Мионице и Дивчибара водом за пиће искоришћењем карстне подземне акумулације «Орловац», процењеног капацитета 50l/s вода најбољег квалитета. Процењено је да се Мионица може снабдети са 30l/s, уместо садашњих 18, а Дивчибаре са 20l/s. Размотрити могућност формирања јединственог

система водоснабдевања за општине Мионица и Ваљево пошто се, у дугорочној перспективи водоснабдевања, ослањају на снабдевање са РВС "Стуборовни", а постоји и опција захватања одређене количине воде из Колубарског РВС-10l/s, изградњом привременог прикључка МРБ "Шушеоке" на објекте Колубарског РВС који су до сада изграђени у водоводном систему Ваљева, на који се општина Мионица наслања;

- Повећање капацитета изворишта у селу Паштрић, за око 30l/s, извођењем новог експлоатационог бушеног бунара код резервоара «Лубенин», дубине око 150-200m;
- Изградња изворишта у селу Кључ;
- Топлификација центра Мионице, на бази коришћења топле воде (36°C) из изведеног бунара дубине 500m, на улазу у Мионицу из правца Љига (капацитет бунара око 30l/s;
- Наставити са истраживањима у селу Санковић, на месту постојећег СПЦ "Лепеница". Ту су пронађени термални извори са лековитим водама (до 27°C на изворишту).

• **Водоводна мрежа**

На територији општине Мионица планира се заштита изворишта и извођење радова на водоводном систему у циљу побољшања снабдевања водом насеља и то:

- На изворишту "Орловац" неопходно је реконструисати дистрибутивни цевовод;
- Извориште код села Паштрић, потребно је хитно дефинисати зоне заштите изворишта пошто су у непосредној близини регионални пут и фарма;
- Око "Чекове чесме" и "Мертове чесме" планира се изградња оgrade. На изворишту "Чекова чесма" започело се са пробним истражним бушењима у циљу проширења, 2002. године, али су радови прекинути због недостатка средстава. Избушена истражна бушотина дала је позитивне резултате и потребно је наставити истраживања;
- Изградња резервоара за снабдевање водом (потребна површина од 0.65ha) у Горњој Топлици, у КО Попадић, поред пута за Мионицу.

Потребе за водом за пиће општине Мионица за период до 2025. године се процењују на укупно $Q_{dn, max}=160l/s$. Са извора у Мионици треба обезбедити 75 l/s, а из Колубарског регионалног водоводног система око 85 l/s и то:

- **у ближој перспективи водоснабдевања планира се** обезбеђење воде у количини од 74 l/s - 134 l/s са извора у општини Мионица са следећих изворишта:
  - доградњом и реконструкцијом система за снабдевање водом са постојећих извора,
  - активирањем новог извора «Кључ» (5-20 l/s),
  - захватањем одређене количине воде из Колубарског РВС-10l/s, изградњом привременог прикључка МРБ "Шушеоке" на објекте Колубарског РВС који су до сада изграђени у водоводном систему Ваљева, на који се општина Мионица наслања, а до изградње трајних објеката магистралног цевовода Ø900mm РВС "Стуборовни" и
  - изградњом магистралног цевовода Ø150mm, резервоара 200m³, и пумпне станице (10l/s, 100m) од МРБ "Шушеоке" до насеља Шушеоке, Клашнић и Ђурђевац.
- **у дугорочној перспективи водоснабдевања планира се:**
  - захватање недостајућих количина вода одговарајућег квалитета са Колубарског регионалног система у количини од 76 l/s (алтернативно са реке Рибнице, речних вода средње Дрине, Западноморавско-Рзавског регионалног система односно речне воде система Увац-Рзав),
  - изградња магистралног цевовода РВС "Ровни" Ø900mm и

- градња магистралног ценовода Ø400mm, резервоара и пумпне станице од МРБ "Дивци" до насеља Радобић, Санковић Табановић, Мионица, Вртиглав и др.

Даљом разрадом основни концепт водоснабдевања планира:

- Снабдевање водом из Регионалног водоводног система:
  - Пројектом Регионалног водовода обезбеђена су два прикључка за водоводни систем Општине, на регионалном магистралном ценоводу Ваљево - Дивци – Лазаревац.
  - Захватање воде из Регионалног водовода и њено пребацивање у општински водоводни систем захтева одговарајуће препумпавање.
  - Главни прикључак треба да буде у месту Дивци, где ће се поставити пумпна станица за препумпавање у будући резервоар "Светлак" на брду изнад насеља Мионица, и
  - Други прикључак на регионални ценовод „Мионица-Ваљево“ са пумпном станицом у селу Шушеока, преко кога ће се водом снабдевати насеља која гравитирају овом прикључку, као што су Шушеока, Ђурђевац, Клашнић, Радобић, Санковић.
- Снабдевање водом из сопствених капацитета Општине биће:
  - Постојећа карстна изворишта на падинама Маљена: "Орловац", "Мертова чесма", "Чекова чесма" и "Бела стена".
  - Постојеће извориште "Паштрић" у алувиону реке Рибнице у селу Паштрић, из кога се вода захвата бунарима.
  - Будуће извориште "Кључ" у алувиону реке Лепенице у атару села Кључ, где је за захватање воде потребно изградити одговарајуће објекте.
  - Извориште "Бела стена" које тек треба истражити и
  - На локацији бање Санковић (СПЦ "Лепеница"), планира се парцелација за потребе индивидуалне изградње, изградње санаторијума и других смештајних објеката бањско-туристичког типа. Планирану изградњу треба да прати и одговарајућа инфраструктура - водоводна и канализациона мрежа као и испитивање извора лековите воде и њихова експлоатација.

Табела бр.9 – Процена капацитета изворишта (l/s) као max/min капацитет

ИЗВОРИШТЕ	КАПАЦИТЕТ (l/s)	
	max	min
"Орловац"	65	20
"Разбојиште"	38	42
"Мертова чесма"	3	1
"Чекова чесма"	8	3
"Бела стена"	3	3
"Кључ"	20	5
УКУПНО	137	74
"СТУБОРОВНИ"	12	75

- **Канализациона мрежа**

За трајно решавање прикупљања отпадних вода на територији општине Мионица планира се:

- Трајно решавање каналисања отпадних вода у Мионици, Врујцима и Топлици, према сепарационом систему одвођења отпадних вода.
- Пречишћавање отпадних вода у Мионици (ППОВ) до нивоа да се не угрози прописани квалитет за II класе воде изабраног реципијента уз испуњење услова са санитарног аспекта и аспекта заштите животне средине. Локација ППОВ је планирана низводно од Мионице, на левој обали реке Рибнице, на око 2km од града. Пројектовани капацитет ППОВ је 12500ES (у две фазе од по 6250 ES).
- Пречишћавање отпадних вода у Горњој Топлици (ППОВ), потребна је површина од 2.0ha, предвидети пречишћавање до нивоа прописаног квалитета за II класу вода изабраног реципијента, уз испуњење услова са санитарног аспекта и аспекта заштите животне средине. Пројектовани капацитет ППОВ је 8000ES.
- У сеоским срединама забранити испуштање отпадних вода у водотоке, наметањем решења изградње непропусних септичких јама одговарајуће запремине, као прелазно решење до изградње канализационе мреже.
- У планираним индустријским зонама, зависно од планираних индустријских објеката и врста планираних делатности, за испуст индустријски употребљених вода у градске канализационе колекторе или најближи природни реципијент, обавезно предвидети потребне третмане.

8.2. ЕНЕРГЕТСКА ИНФРАСТРУКТУРА

• **Снабдевање електричном енергијом**

Планира се ревитализација, модернизација и изградња нових трансформаторских објеката и мреже, као и повећање степена покривености подручја Општине електричном мрежом. Реализација ових опредељења подразумева смањење техничких и нетехничких губитака у дистрибутивној мрежи, боље одржавање система и побољшање квалитета рада и поузданости постојеће електропреносне и дистрибутивне мреже и даљи развој тих мрежа, подизање нивоа наплате услуга и др.

У наредном периоду на подручју општине Мионица планира се изградња 10 нових ТС 10/0.4 kV и нових далековаода 10kV. На тај начин средњенапонска мрежа ће апсолутно задовољити све потребе конзума.

Од нових далековаода 35kV планиран је далековод од ТС 35/10kV Осечница до будуће ТС 35/10kV на Дивчибарама. Обзиром на тренутну сигурност и поузданост напајања туристичког насеља Дивчибаре, овај далековод (који би у првој фази радио као 10kV) се намеће као апсолутни приоритет.

Студија развоја електродистрибутивне мреже (Институт Никола Тесла) предвиђа (као оптимистичку визију) да ће се у Мионици 2020 год. појавити потреба за изградњом нове ТС 110/35/10kV.

На подручју Општине постоје природни потенцијали за изградњу малих хидроелектрана, које могу да омогуће локално снабдевање потрошача у удаљеним насељима струјом, али засад не постоји ниједна студија која би то потврдила. Слично је и са енергијом ветра, сунчевом енергијом и биомасом. Због тога би у наредном периоду посебну пажњу требало посветити интензивирању истраживања свих енергетских потенцијала у циљу повећања и проналажења нових резерви и њиховог већег коришћења за аутономне и локалне сврхе, за потребе „мале“ енергетике, ради задовољења нискотемпературних топлотних потреба.

Неопходно је на нивоу Општине организовати службу која би решавала проблеме електричне енергије: регистровала потребе појединих потрошача, доносила годишње и

вишегодишње енергетске билансе, планове развоја и унапређења енергетских инфраструктурних система и издавала дозволе за градњу или реконструкцију те врсте објеката.

- **Снабдевање природним гасом**

Планирана је изградња Разводног гасовода РГ05-06, деоница Београд-Ваљево, у зони Диваца, од челичних цеви, на високом радном притиску до 50 бара.

На локалитету Дивци планиран је прикључак деонице разводног гасовода до локације ГМРС "Мионица", од челичних цеви, на високом радном притиску до 50 бара.

Северно од насеља Мионица, на западној страни речне долине реке Рибнице планирана је локација ГМРС "Мионица". Капацитет ове станице је процењен на 7.500 м³/ч. За подручје општине Мионица планирано је око 5.000 м³/ч распоређено тако да би се у зони Мионице преко МРС "Мионица", пласирало око 2.500 м³/ч и у зони Врујци преко МРС "Врујци" пласирало такође 2.500 м³/ч природног гаса, док би 2.500 м³/ч природног гаса било транспортовано за општину Љиг.

Од ГМРС "Мионица" преко Врујца и према Љигу планирана је изградња градског гасовода, од челичних цеви, на средње високом радном притиску до 12 бара (заштитне зоне су по 3 м обострано од гасовода).

Са МРС "Мионица" и "Врујци" корисници ће се снабдевати природним гасом преко полиетиленских гасовода на радном притиску до 4 бара. Планирана заштитна зона код ових гасовода је по 1 м са обе стране гасовода и могућа је градња свих објеката на удаљењу већем од 1м, без посебних условљавања.

8.3 ТЕЛЕКОМУНИКАЦИЈЕ

Телекомуникационе услуге, а посебно услуге телефонског саобраћаја са пратећим сервисима модерних телекомуникација су један од основа модерног друштва. У том смислу планира се развој телекомуникација у Општини, и то:

- Изградња простора за смештај људства и технике "ТЕЛЕКОМ"-а је један од предуслова за развој телекомуникација у Општини. У организационо-техничком погледу због недовољног нивоа и опремљености телекомуникационе мреже, приоритет у наредном периоду је проширење пословног простора локалне радне јединице "ТЕЛЕКОМ"-а и изградња истурених шалтера у свим месним заједницама односно насељима.
- Развој телекомуникационе мреже усмериће се на: дигитални систем преноса говора, слике и података, оптички систем преноса до крајњих централа, коришћење бакарних проводника за дигитални систем преноса у претплатничкој равни (систем ХДСЛ, АДСЛ), интеграција мобилних услуга и фиксне телефонске мреже ради ефикаснијег приступа бази података и претраживању преко интернета, повећање броја канала за радио и ТВ програме, пренос радио и ТВ сигнала по кабловима (оптика, бакар) од ТВ и радио студија до емисионих станица и даље до корисника.
- Обезбеђивање развоја телекомуникација на подручју мионичке општине заснива се на скупу регулационих мера из области пореске политике и политике цена као и из области инвестиционе политике којима се саобраћајна привреда мора прилагодити европским стандардима пословања и којима се требају обезбедити средства за реализацију предвиђених програма.

- Развој модерних телекомуникација захтева усаглашеност гранских закона, нормативног регулисања и прихватања обавеза које произилазе из планских решења; израду идејних, главних и пројеката изведеног стања; убрзање власничке, управљачке и организационе трансформације у телекомуникационом саобраћају; стимулисање учешћа приватног капитала у изградњи телекомуникационе мреже.
- Комерцијализација телекомуникационих путева, услуга и медија у смислу изнајмљивања влакана оптичких каблова, парица бакарних каблова, вршења услуга преноса радио-сигнала и комерцијалних података путем јавне телекомуникационе мреже.
- Планирање нових и проширивање капацитета постојећих приступних мрежа и спојних путева. У том смислу планира се постављање MSAN-уређаја на више локација у Општини. Списак планираних локација за инсталирање MSAN-ова (и њихов капацитет) дат је у прилогу:

Табела бр.10 – Планирани МСАН уређаји

Ред бр.	Назив приступне мреже	Усвојени капацитет			Напомена
		Приступне мреже		МСАН	
		постојећи	нови		
1	Берковац-школа		300x2	192	
2	Брежђе	870x2	-	256	Нови наз:Брежђе-Козомор
3	Брежђе-Кевићи	-	300x2	160	-
4	Буковац	-	200x2	128	-
5	Доња Топлица	450x2	-	256	-
6	Дучић	-	400x2	320	-
7	Ђурђевац	300x2	-	256	-
8	Голубац	-	200x2	160	-
9	Горња Топлица	850x2	-	-	Напушта се
10	Горњи Лајковац	-	200x2	160	-
11	Горњи Мушић	-	200x2	160	-
12	Кључ	-	300x2	160	-
13	Команице	-	300x2	256	-
14	Крчмар	-	200x2	160	-
15	Мионица	3200x2	-	1600	-
16	Мратишић	-	200x2	160	-
17	Наномир	-	200x2	160	-
18	Осеченица	-	400x2	256	-
19	Паштрић	-	300x2	192	-
20	Планиница	-	200x2	160	-
21	Радобић	-	300x2	160	-
22	Рајковић	450x2	-	320	-
23	Санковић	-	200x2	160	-
24	Струганик	-	200x2	160	-

25	Вировац	-	200x2	160	-
26	Вртиглав	-	200x2	160	-
27	Врујци-Попадић	-	700x2	320	-
28	Врујци-Хотел	-	2000x2	800	-
29	Врујци-Југ	-	500x2	256	-
30	Врујци-Мост	-	600x2	320	-
Укупно		6120x2	8700зx2	7698	-
		14820x2			

9. КОРИШЋЕЊЕ ЗЕМЉИШТА

Основни видови коришћења земљишта су подељени на четири категорије: пољопривредно земљиште, шумско земљиште, грађевинско земљиште и остало. У оквиру ових категорија на територији општине Мионица највише површина је заузето пољопривредним земљиштем 54,45%, шумама са 34,0%, грађевинским земљиштем 7,54% и категоријом осталог земљишта 4,01% (путеви, водене површине, неплодно земљиште и др.).

Пољопривредно земљиште као основни ресурс за развој и производњу хране План третира као базу за развој Општине. План предвиђа смањење пољопривредних површина под ниским бонитетним класама, површина које су захваћене ерозивним процесима и површина које се нерационално користе, пренамењују се у шумско земљиште. Пренамена ће се вршити у циљу заштите земљишта и ефикаснијег коришћења у смислу гајења економских шума. Укупно се планира смањење пољопривредног земљишта за око 6%. Преостало пољопривредно земљиште ће се користити искључиво у пољопривредне сврхе. У циљу заштите предузети све законске мере за спречавање пренамене у друге сврхе, а поготово проширење постојећих грађевинских реона. Пренамена пољопривредног земљишта у друге сврхе је дозвољена само када постоји јавни интерес и када не постоје друге расположиве површине.

У оквиру категорија коришћења земљишта планира се повећање површина под шумама за око 2.141ха, што ће уз постојеће површине од 9.247ха, нове површине захватити око 34,0% територије Општине. Нове шумске површине се планирају пошумљавањем пољопривредног земљишта VII и VIII бонитетне класе, пашњака на великим нагибима и земљишта захваћених ерозијом. Шумске површине ће се користити за развој шумарства и дрвне индустрије, као амбијенталне целине за развој туристичке привреде, а у циљу заштите као еколошка вредност. Шумске површине се не могу пренаменити и користити као грађевинска подручја осим у случајевима изградње саобраћајних и инфраструктурних система, за потребе изградње хидротехничких објеката, регулација река и стварање акумулација.

Грађевинско земљиште захвата 2.127ха површине Општине. Планира се смањење ове површине за потребе стварања акумулација у атарима села Струганик, Планиница и Крчмар за око 46ха. Повећање ове површине очекује се у грађевинском реону Мионице и села Санковић за око 1.1%, или за 170ха, што ће износити 2.297ха. План предвиђа повећање грађевинског реона у општинском центру Мионице за око 120ха (планирано проширење грађевинског реона Мионице није приказано у графичком прилогу) и за потребе развоја и изградње бање Санковић максимално 50ха, што ће бити ближе дефинисано одговарајућим

урбанистичким планом. Овај План дефинише грађевински реони осталих насеља у оквиру постојећих граница, а повећаће се само ако не постоји расположиво земљиште за изградњу у оквиру постојећег реона.

У оквиру грађевинских реона планира се повећање густине изграђености (разбијени тип насеља). Расуту изградњу ван грађевинских подручја сузбијати свим расположивим мерама и спречити деградацију терена.

Остало земљиште обухвата све саобраћајне, водене и неплодне површине. Ово земљиште обухвата 1.319ха или 4,01% територије Општине. Планом се предвиђа промена у оквиру ових површина у повећању водних површина стварањем акумулација за око 406ха. У оквиру ових површина најчешће се налазе видиковци и предеоне целине као што су обале река и околне шуме које се морају заштитити од стамбене и друге недозвољене изградње.

Табела бр.11 - Структура коришћења земљишта у општини Мионица

НАЧИН КОРИШЋЕЊА	постојеће		планирано	
	ха	%	ха	%
ПОЉОП. ПОВРШИНЕ	20.246	61,47	17.575	53,35
ШУМСКЕ ПОВРШИНЕ	9.247	28,07	11.388	34,58
ГРАЂ. ЗЕМЉИШТЕ	2.127	6,45	2.251	6,84
ОСТАЛЕ ПОВРШИНЕ	1.319	4,01	1.725	5,23
УКУПНО:	32.939	100,00	32.939	100,00

10. ПРАВИЛА КОРИШЋЕЊА И УРЕЂЕЊА ПРОСТОРА

10.1. ПРАВИЛА КОРИШЋЕЊА ПОЉОПРИВРЕДНОГ, ШУМСКОГ И ГРАЂЕВИНСКОГ ЗЕМЉИШТА

Основна правила коришћења пољопривредног земљишта као издвојене стратешке смернице могу се остварити поштовањем правила коришћења пољопривредног земљишта и то:

- пољопривредно земљиште од I до IV катастарске класе само се у изузетним случајевима може користити за друге намене, и то:
  - пољопривредне површине I, II, III и IV бонитетне класе не смеју бити пренамењене. Може се изузетно дозволити пренамена само ако је реч о општем интересу и само у случају да нема других расположивих површина, док се за друге сврхе може користити земљиште слабијег бонитета (V, VI, VII, VIII бонитетна класа) и да евентуално захватају минимум квалитетних пољопривредних површина;
- приликом планирања градње грађевина нових пољопривредних газдинстава изван грађевинских подручја, и планирања градње у сврху проширивања постојећих газдинстава, треба подстицати обједињавање парцела пољопривредног земљишта у функционалну целину одговарајуће величине да би се на њему могла засновати рентабилна, тржишна производња;
- изградња рибњака и пратећих грађевина за потребе узгоја рибе (спремишта за храну, возила, уређаји и др.) дозвољена је на земљиштима непогодним за обраду. Уз рибњаке могуће је градити стамбене грађевине за чланове пољопривредних газдинстава који се баве узгојем рибе. Приликом градње рибњака, потребно је

осигурати непропусну подлогу, довољне количине воде те заштитити грађевине од поплаве. Приликом изградње ископани материјал потребно је депонирати и користити за уређење околине, како би се простор у случају напуштања могао вратити у првобитно стање;

- ефикаснија употреба пољопривредног земљишта кроз успостављање функционисања пољопривредног земљишног тржишта (продаја, куповина, закуп);
- подстицање тражишта земљишта, а мање закупа;
- повећање површине пољопривредног земљишта по пољопривредном становнику и стимулисање рационалнијег коришћења пољопривредног земљишта укрупњавањем просечних парцела;
- приоритет представља и завршавање процеса трансформације земљишта које је у друштвеном власништву и његов прелазак у државно и приватно власништво ради рационалнијег коришћења;
- национализовано земљиште вратити првобитним власницима или њиховим наследницима;
- успостављање пољопривредног информационог система ради ефикаснијег управљања земљиштем;
- површине под шумом не смеју бити одређене за коришћење у друге сврхе;
- саобраћајни систем, када пролази кроз шуму, површине под шумом могу да се користе само за оне објекте који су неопходни за функционисање саобраћајног система;
- категорија грађевинског земљишта – Грађевинско подручје градских и сеоских насеља и његова промена ће се вршити уз уважавање следећих принципа:
  - претходно испитивање могућности рационалније организације и употребе постојећег грађевинског подручја, односно могућности његовог смањења уколико делови грађевинског подручја нису приведени намени дуже од 5 година;
  - интензитет употребе земљишта прилагодити локалним географским могућностима и традицији грађења; и
  - строго поштовање пољопривредног, водног и шумског земљишта, заштитних коридора инфраструктуре и заштићених површина од интереса за одбрану од ратних и елементарних катастрофа;
- проширење грађевинског подручја може се вршити само на основу урбанистичког плана насеља до мах 5% и то у случају да су могућности изградње у постојећим границама исцрпљене. Проширење обавезно аргументовати доказима о искоришћености постојећег грађевинског подручја и анализом недовољне искоришћености делова тог подручја. Изван грађевинског подручја може се градити само оно што је у функцији развоја пољопривреде, шумарства, управљања водама, експлоатације природних сировина и туризма, уз услов да се не ремети целовитост простора и природних система, као и да се не користи простор у коридорима саобраћајница, ужем приобаљу река и простор пољопривредних површина на коме су изведене аграрне операције (мелиорација, комасација, арондација и др.); и
- подручје техничких и привредних система – обухвата саобраћајне и енергетске системе регионалног значаја, као и зоне и комплексе за развој крупних привредних активности (индустрија, туризам и др.). Планом је предвиђено проширење постојећих техничких или привредних система као и могућност изградње нових чија локација ће бити одређена посебним студијама и плановима нижег нивоа.

10.2. ПРАВИЛА ЗА ЛОЦИРАЊЕ ИНДУСТРИЈСКИХ ОБЈЕКТА И РАЗВОЈ ПРИВРЕДЕ

- повећати број радних места у градским, посебно сеоским и приградским насељима;
- МСП из домена индустрије и осталих привредних делатности првенствено лоцирати у постојећим привредно/индустријским зонама до постизања високог степена искоришћености простора, осим оних локационо-нееластичних активности (сировински оријентисане или посебних захтева за простором специфичних карактеристика);
- развој производних зона ускладити са развојем основне саобраћајне мреже како би се искористиле компаративне предности геосаобраћајног положаја;
- проширење или формирање нових зона/локалитета на просторима мање повољним за пољопривреду (непродуктивна земљишта);
- нове производне зоне/локалитете издвојити заштитним зеленилом у контактном појасу са стамбеним и другим целинама у насељу, како би се ублажио њихов утицај на животну средину и повећао естетски квалитет простора;
- у постојећим зонама приступити функционалном и технолошком осавремењавању производње, побољшати квалитет инфраструктурне опремљености и предузети мере заштите окружења;
- инфраструктурно опремити локалитете/зоне за производњу: изградњом приступних саобраћајница, решавањем питања водоснабдевања, пречишћавања и евакуације отпадних технолошких вода, депоновања и евакуације чврстог отпада, електроснабдевања и телекомуникацијског повезивања; и
- приликом смештаја производних активности у мешовите намене (нпр. стамбено-привредне) неопходно је тачно одређивање типа и обима производње, могуће утицаје на окружење и уклапање у околни простор са дефинисаним правилима грађења.

10.3. ПРАВИЛА КОРИШЋЕЊА И УРЕЂЕЊА ДРУМСКЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ

Путеви II реда и општински путеви (регионални и локални) су јавни путеви и као такви спадају у саобраћајнице чије се газдовање регулише прописима за јавне путеве.

Реконструкција, рехабилитација и изградња друмске инфраструктуре мора бити у складу са одредбама Закона о јавним путевима „Сл. гласник РС, бр. 101/05“.

10.4. ПРАВИЛА ЗА РЕГУЛИСАЊЕ ВОДОТОКА

- Код траса нерегулисаних делова водотока, у зонама грађевинских реона, због непознавања и неизучености водног режима и немогућности одређивања резервних појасева и коридора регулисаних корита, потребно је спречити изградњу објеката без претходно обезбеђених хидролошко-хидрауличких подлога и прорачуна, студија, и комплетне техничке документације;
- На деловима регулисаних деоница река са насипима, са обе стране корита оставити појасеве ширине минимум 5.0m од брањених ножица насипа, за потребе прилаза и инспекцијских стаза, на којима се не сме ништа градити;
- На деловима регулисаних деоница река, без насипа, са обе стране корита потребно је оставити резервни појас минималне ширине 5.0m од горњих ивица регулисаног протицајног профила, за исте потребе, на којима се не сме ништа градити;
- Потребно је формирати зелени коридор уз водотоке који би био резервисан за излетничке и рекреативне функције;

- Нивелете планираних мостова, пропуста и прелаза преко водотока морају бити тако одређене да доње ивице конструкције (ДИК) имају потребну сигурносну висину - зазор изнад нивоа меродавних рачунских великих вода за прописано надвишење, у складу са, за то, важећим прописима;
- Захватање воде из водотока дозвољено је само уз одговарајуће водопривредне сагласности, уз обавезу обезбеђења гарантованог водопривредног минимума и гарантованог еколошког протока; и
- Потребно је, од стране надлежних служби општине Мионица, урадити програм заштите читавог подручја од поплава, са задужењима одговарајућих предузећа, органа, институција и појединаца.

10.5. ПРАВИЛА ЗА ИЗГРАДЊУ ВОДОВОДНЕ МРЕЖЕ

- Дефинисати појас заштите око главних водоводних цевовода и то, са сваке стране, по 2.5m; и
- Предвидети магистралне цевоводе од изворишта до насеља, а њихове трасе и нивелете ускладити са постојећим водопривредним и другим објектима, приликом укрштања и додира са њима. Дубина укопавања магистралних цевовода, приликом укрштања са водотоковима износи минимално 1.0m испод регулисаних, односно 1.5m испод нерегулисаних водотока, уз обезбеђење стабилности обала и дна корита. Уколико се цевовод веша о мост не сме смањити протицајни профил моста.

10.6. ПРАВИЛА ЗА МЕЂУСОБНО УСАГЛАШАВАЊЕ ИНФРАСТРУКТУРНИХ СИСТЕМА

Основна правила за усаглашавање инфраструктурних система спровести у складу са одредбама важећих закона, подзаконских аката и техничким прописима и то: Законом о јавним путевима „Сл. гласник РС, бр. 101/05“; Законом о енергетици „Сл. гласник РС, бр. 84/04“; Законом о телекомуникацијама „Сл. гласник РС, бр. 44/03, 36/06“; Законом о цевоводном транспорту гасовитих и течних угљоводоника „Сл. гласник РС, бр. 29/97“; Законом о системима веза „Сл. гласник РС, бр. 38/91, 41/91, 53/93, 67/93, 48/94, 20/97“; Правилником о техничким нормативима за изградњу електроенергетских водова називног напона од 1kV до 400kV „Сл. лист СРЈ, бр. 65/88“; Правилником о постављању и одржавању поштанских, телеграфских, телефонских и сигнално-сигурносних постројења и уређаја на земљиштима и објектима у друштвеној својини и својини грађана „Сл. лист СФРЈ, бр. 34/70“

Овим законима и правилницима се одређује међусобни однос инфраструктурних система у простору, односно њиховог трасирања и паралелног вођења кроз заједнички коридор, уз обавезно уважавање правила функционисања и заштите сваког појединачног система, што подразумева рационални приступ у коришћењу земљишта у коридору.

11. ПРАВИЛА ИЗГРАДЊЕ ОБЈЕКТА

11.1. ОПШТА ПРАВИЛА ИЗГРАДЊЕ ОБЈЕКТА У СЕОСКИМ НАСЕЉИМА, ВАН ГРАЂЕВИНСКОГ ПОДРУЧЈА

- Сви објекти у сеоским насељима морају се градити од еколошки прихватљивих материјала, који не утичу штетно на здравље људи и не загађују околину.

- Објекти на селу по својој диспозицији, облику и распореду грађевинских маса, не смеју да нарушавају физичке структуре, просторни склоп и амбијент сеоског простора.
- Сви стамбени објекти на селу (и економски објекти који се граде уз стамбене објекте), морају имати вишеводни кров, а изузетно могу бити другог облика, ако за то постоје оправдани разлози.
- Сви објекти на селу, у архитектонском погледу, морају се прилагодити постојећем амбијенту и традиционалним архитектонским вредностима. Објекте при изградњи прилагодити микроклиматским условима и локалној архитектонској традицији. Употребљавати карактеристичне природне материјале (дрво, камен, опеку).
- Сеизмичност терена и могући прираштаји сеизмичности (подручје истраживања према картама сеизмичке рејонизације припада сложеним теренима, на којима су могући потреси 6°, 7°, 8° и 9° MCS скале) указују, да се при градњи на целом истражном простору морају поштовати **прописи асеизмичке градње**, што изискује детаљна сеизмичка испитивања за све објекте инвестиционе градње, у циљу дефинисања објективних инжењерских параметара сеизмичности. На тај начин се обезбеђује сигурнија и економичнија изградња објеката у сеизмичким условима.
- За све објекте инвестиционе градње, у циљу дефинисања објективних инжењерских параметара стабилности, мора се урадити геотехнички елаборат.

Објекти који се могу градити у планом предвиђеном простору, по наменама се могу поделити на:

1. сеоске стамбене објекте,
2. индустријске објекте и мала и средња предузећа,
3. пољопривредне објекте,
4. депоније,
5. гробља,
6. бензинске пумпе,
7. сточна пијаца и
8. кванташка пијаца.

Правила за изградњу сеоских стамбених објеката

- Стамбене објекте на селу градити у стилу и духу амбијенталне архитектуре, карактеристичне за ово подручје, настојећи да се сачувају традиционалне вредности.
- Кровове стамбених објеката радити као четвороводне или вишеводне. Покривање вршити црепом (дуплофалцовани или бибер цреп), теголом или другим природним материјалом. Забрањено је покривање стамбених објеката лимом, етернитом, или покривачем од пластичних маса.
- Столарију на стамбеним објектима на селу уграђивати дрвену, а избегавати пластичну и алуминијумску.
- Постојећи стари стамбени објекти на селу не смеју се рушити, већ је потребно извршити њихову адаптацију и прилагодити их одговарајућим потребама уз задржавање аутентичног изгледа. Избегавати доградњу и надградњу постојећих старих стамбених објеката, али када је то неопходно, нови дограђени део прилагодити просторно и архитектонски постојећем, како би представљао складну целину. Адаптацију старих стамбених објеката обављати у сарадњи са стручним службама и Заводом за заштиту споменика културе.

- Стамбени објекти на селу у једном делу могу имати и другу намену, али она мора бити такве природе да не угрожава основну намену - функцију објекта.
- Највећа дозвољена спратност породичног стамбеног објекта у сеоским насељима је П+1, максимално П+1+Птк.
- Стамбени објекти могу имати подрумске и сутеренске просторије, нарочито на нагнутом терену, ако не постоје геомеханичке и хидротехничке сметње.
- Минимална међусобна удаљеност спратних стамбених објеката на сеоском подручју је 10 м, приземних слободностојећих 6 м, а изузетно 5 м, ако је ширина фронта мања од 15 м.
- За постојеће објекте који су на удаљености мањој од 4 м не могу се на бочним странама "отварати" прозори. Код изграђених стамбених објеката који су међусобно удаљени мање од 3м, не могу се на суседним странама повећавати отвори на стамбеним просторијама.
- Стамбени објекат мора имати обезбеђен приступ јавној саобраћајници. Уколико стамбени објекат има индиректну везу са јавним путем преко приватног пролаза, начин прикључка на постојећу саобраћајницу утврђује се актом о урбанистичким условима, тј евентуалном препоруком за израду урбанистичког пројекта.

Врста сеоских стамбених објеката:

1. објекти у оквиру непољопривредних сеоских домаћинства,
2. објекти у оквиру мешовитих сеоских домаћинства,
3. објекти у оквиру пољопривредних сеоских домаћинства и
4. викенд-куће.

1. Непољопривредна сеоска домаћинства

- Највећи дозвољени индекс или степен изграђености за сеоске зоне износи 0.6, а за зоне ретких насеља и породичне градње 1.0.
- Највећи дозвољени индекс или степен искоришћености за сеоске зоне износи 30%, а за зоне ретких насеља и породичне градње 40%.
- Минимална површина грађевинске парцеле за непољопривредна сеоска домаћинства је 400 м² када у оквиру домаћинства постоји само стамбени део.
- Максимална површина грађевинске парцеле за непољопривредна сеоска домаћинства је 600 м² када у оквиру домаћинства постоји стамбени део и економски део.
- Грађевинска парцела по правилу има облик правоугаоника или трапеза. Грађевинска парцела (планирана) има површину и облик који омогућава изградњу објеката у складу са правилима о грађењу и техничким нормативима.
- Минимална ширина грађевинске парцеле у централном делу насеља, као и у рубној зони износи 10.0 м за слободностојећи породични стамбени објекат, домаћинства с непољопривредним и мешовитим изворима прихода и за објекат стамбено-пословне намене.
- На неизграђеном делу парцеле однос зелених површина према поплочаним површинама не може да буде мањи од 2:1.
- За оградивање парцеле, применити уједначене материјале и тип ограде карактеристичан за предео и усклађен са архитектонском традицијом. Висина ограде не сме прелазити 0.90 м.
- Врата и капије на уличној огради не могу се отворити ван регулационе линије.
- Максимална дозвољена спратност ових објеката је П+1. У приградским зонама, максимална дозвољена спратност је П+1+Птк.

- Висина кровног слемена новог и реконструисаног објекта не сме да прелази:
  - 11.0 м рачунајући од коте тротоара или коловоза пута у централном делу насеља, као и у рубној зони и
  - 8.0 м рачунајући од коте улаза у објекат у осталом делу атара.
- Висина кровног венца мора бити усаглашена са кровним венцима суседних објеката и не сме да прелази:
  - 9.0 м рачунајући од коте тротоара или коловоза пута у централном делу насеља, као и у рубној зони и
  - 6.0 м рачунајући од коте улаза у објекат у осталом делу атара.
- У фронту свих саобраћајница примењивати четвороводне кровове са испадом стрехе не већим од 0.8 м.
- За кровни покривач користити дуплофалцовани или бибер-цреп, теголу.
- Приликом изградње и реконструкције објеката, обавезна је израда топлотне изолације по спољном омотачу (фасада, под, кров).
- Препоручује се изградња унутрашњег степеништа.
- Приликом изградње и реконструкције објеката примењивати традиционални грађевински материјал, бело кречене фасаде, камену соклу и дрво (столарија, трем и кровна стреха).
- Површина застакљених делова стамбених објеката не би требало да прелази 1/7 површине пода просторије која се осветљава.
- Приликом изградње нових објеката на селу тежити да се сачувају стари објекти који имају амбијенталну вредност и који се могу реконструисати. Приликом реконструкције оваквих објеката користити аутентичне материјале карактеристичне за стару сеоску архитектуру.
- За реконструкцију објеката примењивати правила утврђена за изградњу објекта.

Изградњу непољопривредних сеоских домаћинстава предвидети на простору катастарске општине Мионица Село, центрима заједница села у која спадају Велико Мариште, Буковац, Рајковић и Брежђе (у центру села, уз главне саобраћајнице, у близини јавних објеката).

2. Мешовита сеоска домаћинства

- Највећи дозвољени индекс или степен изграђености за сеоске зоне износи 0.6, а за зоне ретких насеља и породичне градње 1.0.
- Највећи дозвољени индекс или степен искоришћености за сеоске зоне износи 30%, а за зоне ретких насеља и породичне градње 40%.
- Минимална површина грађевинске парцеле за мешовита сеоска домаћинства је 600 м² (стамбени део+економски део).
- Максимална површина грађевинске парцеле за непољопривредна сеоска домаћинства је 1200 м² (400 стамбени део + 800 економски део).
- Грађевинска парцела по правилу има облик правоугаоника или трапеза. Грађевинска парцела (планирана) има површину и облик који омогућава изградњу објеката у складу са правилима о грађењу и техничким нормативима.
- Минимална ширина грађевинске парцеле у централном делу насеља, као и у рубној зони износи 10.0 м за слободностојећи породични стамбени објекат, домаћинства с непољопривредним и мешовитим изворима прихода и за објекат стамбено-послове намене.
- На неизграђеном делу парцеле однос зелених површина према поплочаним површинама не може да буде мањи од 2:1.
- Врата и капије на уличној огради не могу се отворати ван регулационе линије.

- За ограђивање парцеле, применити уједначене материјале и тип ограде, карактеристичан за предео и усклађен са традицијом. Висина ограде не сме прелазити 0.90 м.
- Максимална дозвољена спратност ових објеката је П+1. У приградским зонама, максимална дозвољена спратност је П+1+Птк.
- Економски објекти морају бити приземне спратности.
- Висина кровног слемена новог и реконструисаног објекта не сме да прелази:
  - 11.0 м рачунајући од коте тротоара или коловоза пута у централном делу насеља, као и у рубној зони и
  - 8.0 м рачунајући од коте улаза у објекат у осталом делу атара.
- Висина кровног венца мора бити усаглашена са кровним венцима суседних објеката и не сме да прелази:
  - 9.0 м рачунајући од коте тротоара или коловоза пута у централном делу насеља, као и у рубној зони и
  - 6.0 м рачунајући од коте улаза у објекат у осталом делу атара.
- У фронту свих саобраћајница примењивати четвороводне кровове са испадом стрехе не већим од 0.8 м.
- За кровни покривач користити дуплофалцовани или бибер-цреп, теголу.
- Приликом изградње и реконструкције објеката, обавезна је израда топлотне изолације по спољном омотачу (фасада, под, кров).
- Дозвољена је градња подрумских и сутеренских просторија, нарочито на нагнутом терену, ако не постоје геомеханичке и хидротехничке сметње.
- Препоручује се изградња унутрашњег степеништа.
- Приликом изградње и реконструкције објеката примењивати традиционални материјал, бело кречене фасаде, камену соклу и дрво (столарија, трем и кровна стреха).
- Површина застакљених делова стамбених објеката не би требало да прелази 1/7 површине пода просторије која се осветљава.
- Приликом изградње нових објеката на селу тежити да се сачувају стари објекти који имају амбијенталну вредност и који се могу реконструисати. Приликом реконструкције оваквих објеката користити аутентичне материјале карактеристичне за стару сеоску архитектуру.
- За реконструкцију објеката примењивати правила утврђена за изградњу објекта.

Изградњу мешовитих сеоских домаћинстава предвидети на читавом простору Плана, искључујући простор предвиђен за градњу непољопривредних сеоских објеката.

3. Пољопривредна сеоска домаћинства

- Највећи дозвољени индекс или степен изграђености за сеоске зоне износи 0.6, а за зоне ретких насеља и породичне градње 1.0.
- Највећи дозвољени индекс или степен искоришћености за сеоске зоне износи 30%, а за зоне ретких насеља и породичне градње 40%.
- Минимална површина грађевинске парцеле за пољопривредна сеоска домаћинства је 800 м² (стамбени део+економски део).
- Максимална површина грађевинске парцеле за пољопривредна сеоска домаћинства је 2500 м² (500 м² стамбени део + 800 м² економски део).
- Грађевинска парцела по правилу има облик правоугаоника или трапеза. Грађевинска парцела (планирана) има површину и облик који омогућава изградњу објеката у складу са правилима о грађењу и техничким нормативима.

- Минимална ширина грађевинске парцеле износи 15.0 м.
- Врата и капије на уличној огради не могу се отварати ван регулационе линије.
- За оградавање парцеле, применити уједначене материјале и тип ограде карактеристичан за предео и усклађен са традицијом. Висина ограде не сме прелазити 0.90 м.
- Максимална дозвољена спратност стамбених објеката је П+1. У приградским зонама, максимална дозвољена спратност је П+1+Птк.
- Економски објекти морају бити приземне спратности.
- Висина кровног слемена новог и реконструисаног објекта не сме да прелази:
  - 11.0 м рачунајући од коте тротоара или коловоза пута у централном делу насеља, као и у рубној зони и
  - 8.0 м рачунајући од коте улаза у објекат у делу атара.
- Висина кровног венца мора бити усаглашена са кровним венцима суседних објеката и не сме да прелази:
  - 9.0 м рачунајући од коте тротоара или коловоза пута у централном делу насеља, као и у рубној зони .
  - 6.0 м рачунајући од коте улаза у објекат у делу атара.
- У фронту свих саобраћајница примењивати четвороводне кровове са испадом стрехе не већим од 0.8 м.
- За кровни покривач користити дуплофалцовани или бибер-цреп, теголу.
- Приликом изградње и реконструкције објеката, обавезна је израда топлотне изолације по спољном омотачу (фасада, под, кров).
- Дозвољена је градња подрумских и сутеренских просторија, нарочито на нагнутом терену, ако не постоје сметње геомеханичке и хидротехничке природе.
- Препоручује се употреба унутрашњег степеништа.
- Приликом изградње и реконструкције објеката примењивати традиционални грађевински материјал, бело кречене фасаде, камену соклу и дрво (столарија, трем и кровна стреха).
- Површина застакљених делова стамбених објеката не би требало да прелази 1/7 површине пода просторије која се осветљава.
- Приликом изградње нових објеката на селу тежити да се сачувају стари објекти који имају амбијенталну вредност и који се могу реконструисати. Приликом реконструкције оваквих објеката користити аутентичне материјале карактеристичне за стару сеоску архитектуру.
- За реконструкцију објеката примењивати правила утврђена за изградњу објекта.

Изградњу мешовитих сеоских домаћинстава предвидети на читавом простору Плана, искључујући простор предвиђен за градњу непољопривредних сеоских објеката.

Негативни примери стамбене градње

Позитивни примери стамбене градње

Позитивни примери стамбене градње

4. Куће са повременим/периодичним становањем

Код овог типа становања наилази се на широк спектар архитектонских облика и стилова (од псеудотрадиционалног, преко алпског до неког из фондуса савремене архитектуре), примењених грађевинских материјала, као и величине и спратности објеката (од П или П+Птк па до По+П+2+Птк). Један број кућа са повременим/периодичним становањем су монтажни објекти (од типа кампинг бунгалова површине испод 10 м², па до неких који имају и два нивоа и површину габарита преко 100 м²).

Правила градње за куће са повременим/периодичним становањем су следећа :

- Највећи дозвољени индекс изграђености је 0,3, степен искоришћености је 20%.
- Највећа дозвољена спратност објекта је П+1 или П+Птк.
- Ови објекти могу имати подрумске и сутеренске просторије, нарочито на нагнутом терену, ако не постоје геомеханичке и хидротехничке сметње.
- Грађевинске парцеле могу се ограђивати оградом до висине од 0,90 м.
- Врата и капије на уличној огради не могу се отворати ван регулационе линије. Препоручује се коришћење природних материјала, нпр. дрвета, камена или живе оградом.
- Материјали од којих се могу градити овакви објекти су дрво, камен, опека. Препоручује се да столарија буде дрвена, док кровни покривач мора бити од црепа или теголе.

Изградња кућа за повремено становање се предвиђа на простору КО Берковац, Попадић, Ракари и Осеченица потез Краљев Сто.

Правила за изградњу економских објеката на селу

Потребно је задржати традиционалну поделу и организацију у оквиру кућног дворишта, економског дворишта и баште.

Економски објекти који се граде у близини стамбеног објекта су: летња кухиња, млекар, санитарни пропусник, магацин хране за сопствену употребу итд.

Економски објекти као што су живинарници, сточне стаје, говедарници, испусти за стоку, ђубришне јаме и пољски клозети, могу се градити на простору економског дворишта и на прописаној удаљености од стамбеног објекта, чесме, бунара и других садржаја на које могу штетно деловати.

Економске објекте градити по правилу на простору економског дворишта и на прописаној удаљености од стамбених објеката, бунара и извора која износи:

- од стамбеног објекта до стаје мин.15 м и
- од стамбеног објекта, бунара или извора до ђубришта или пољског клозета мин. 20 м и може се градити само на нижој коти.

Објекти за потребе сеоског домаћинства могу се градити на слободном простору у оквиру постојећег домаћинства, на простору окућнице, или на простору локације која се одређује формирањем новог домаћинства, али само у зони насеља или непосредно уз њу.

Положај, локацију и габарит економског објекта прилагодити просторним могућностима економског дворишта, али при томе обезбедити лак приступ и добру организацију економског простора и везу са другим објектима.

Потенцијалне загађиваче, као што су стаје, фарме и ђубришта, лоцирати заједно са септичким јамама и пољским клозетима на најудаљенијим деловима економског дворишта. Положај економских објеката у односу на регулациону линију и друге објекте у економском дворишту утврђује се актом о урбанистичким условима надлежног органа.

Економски објекти се међусобно могу повезати и у целине из функционалних и других разлога, али њихова величина не сме нарушити сеоски амбијент. Габарите објеката такође прилагодити сеоском простору и амбијенту, а у архитектонској обради традиционалним обрасцима за ту врсту архитектуре.

Економске објекте на селу градити од класичних и природних материјала, без употребе штетних материјала (као што су азбест или блокови од шљаке).

Кров објекта превидети као вишеводни (не сме бити двоводни), а покривање извршити црепом, без употребе салонита и алуминијумског лима.

Економски објекти, уз стамбени објекат, као што су: летња кухиња, млекар, санитарни пропусник, магацин хране за сопствену употребу, могу се лоцирати у близини стамбених објеката, али на довољној удаљености, тако да својим положајем и висином не угрожавају стамбени објекат, нарочито да не утичу на осунчаност објеката. Ови објекти могу се градити самостално или повезивати међусобно зависно од просторних могућности и функционалних потреба, под условом да не угрожавају функцију стамбеног објекта.

Међусобно растојање стамбеног објекта и сточне стаје износи минимум 15 м, а ђубришта и пољски клозети морају бити удаљени минимум 20 м од стамбеног објекта, извора воде и бунара и могу да буду само на нижој коти. Међусобна растојања економских објеката зависе од организације дворишта, с тим да се потенцијални загађивачи могу постављати само уз ветар.

Правила за изградњу помоћних и осталих објеката на селу

У помоћне објекте спадају септичке јаме, ограде, капије, а остали објекти су бунари, чесме, фонтане и сл.

Правила за изградњу помоћних и осталих објеката на селу су:

1. Септичке јаме градити на удаљености мин. 20 метара од стамбених објеката (низ ветар).

2. Бунаре на селу где нема водовода градити на коти вишој од коте економских објеката, стаја, септичких јама и клозета, ако је терен у нагибу и на прописаној удаљености од њих.
3. Чесме на селу градити у кућном дворишту на прописаној удаљености од стаје, септичке јама и других могућих загађивача.
4. Ограде око сеоског домаћинства и окућнице градити по могућству од природних материјала, претежно од дрвета (могу бити од живе ограде), или зидане, а у складу са традиционалним узорима и локалним специфичностима. Ограду поставити на регулационој линији у односу на сеоски пут, или на граници катастарских парцела према суседима. Висина ограде је максимум 1,4 метра. Ограде се могу постављати и између функционалних делова у оквиру једног домаћинства, кућно и економско двориште, башта, али њихова висина не може бити већа од спољне ограде према путу и суседу.
5. Ограде око грађ. парцела на селу, на којима се налазе објекти опасни по живот људи и околину, ограђивати на начин који одреди надлежни општински орган. Ограде око радних и индустријских објеката на селу морају бити зидане и висине 2.2 метра или одређене условима за изградњу тих објеката.
6. Капије на селу градити у складу са локалним специфичностима. Капије градити од дрвета са дрвеним или зиданим стубовима, наткривене или ненакривене, зависно од подручја и локалне традиције.

Објекти у зонама водоизворишта

Код надлежних институција иницирати дефинисање свих, законом прописаних зона заштите изворишта, а то су зона непосредне заштите, ужа и шира зона заштите. У оквиру ових зона се налазе црпне станице, резервоари, коморе за прекид притиска и остали витални објекти водоводног система, а све у складу са Решењем о одређивању и одржавању зона и појасева санитарне заштите изворишта (у складу са одредбама Закона о водама, «Сл. Гласник РС», бр.46/21)

У зони непосредне заштите забрањена је било каква градња.

Око ове зоне потребно је поставити заштитну ограду уз строго контролисан приступ.

У зони шире зоне заштите која по прописима износи 150 м, могуће је задржати постојеће стамбене објекте, уз спровођење свих мера заштите које ће спречити загађивање изворишта и бунара. Забрањена је изградња индустријских и других објеката чије отпадне воде могу угрозити изворишта. Такође се забрањује свака даља стамбена изградња, градња помоћних и других објеката за гајење домаћих животиња, као и објеката чије делатности могу угрозити извориште, док се помоћни објекти који већ постоје морају уклонити.

Власницима стамбених објеката дозвољено је да на припадајућим плацевима испред саме куће гаје украсно билје уз строгу забрану коришћења пестицида, хербицида и других средстава која могу угрозити изворишта, уз поштовање правила санитарно-хигијенске заштите.

За сва изворишта на предметној територији потребно је предвидети следеће мере:

- Асфалтирати приступне путеве.
- Оградити жицом и спречити улаз у зону непосредне заштите изворишта.
- Забранити градњу у зони непосредне заштите изворишта.
- Санирати и одржавати постојеће ограде и заштиту.

- Довести електричну енергију.
- Предвидети адекватне мере антиерозионе заштите сливова (биолошке мере и радове на самим бујичним водотоцима).
- Код свих врста изворишта, а посебно код изворишта чије су воде намењене водоснабдевању становништва, морају се преузети све потребне мере развоја и превентивне заштите изворишта од случајног или намерног загађивања. Ово се, у првом реду, односи на потребу увођења зона санитарне заштите и опште санитарно уређење изворишта, систематску контролу и адекватну службу за реализацију постављених циљева.
- Детаљнија локација изворишта водоснабдевања биће приказана у водопривредним основама водних подручја, делова водних подручја и програмима водоснабдевања. Посебним прописом треба дефинисати изворишта водоснабдевања, као и начин њихове заштите и искоришћавања. Први корак у наведеној процедури, након усвајања планске документације, је израда тј. ревизија постојећег Генералног пројекта водоснабдевања општине Мионица или ширег подручја пошто то отвара могућност приступа фондовима Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде.
- За постојеће објекте у непосредној близини изворишта који могу негативно утицати на квалитет воде (фарме, септичке јаме и објекти за узгој стоке у сеоским домаћинствима, регионални и локални путеви и сл.) потребно је прописати мере заштите и начине њихове имплементације.
- Потребно је, пре свега, заштитити сва постојећа изворишта, урадити биланс потребних и расположивих вода по количинама, квалитету и планским периодима, урадити елаборате о резервама воде, испитати алтернативна изворишта (резерве у систему), одредити оптималну издашност сваког водозахвата на изворишту подземних или површинских вода, па тек онда приступити планирању експлоатације водних ресурса тј, давања одобрења за експлоатацију воде.
- У зависности од квалитета воде на извориштима предвидети неопходне мере и објекте за санитарну и контролу и одржавање прописаног квалитета воде, односно предвидети одговарајућа постројења за припрему воде (ППВ) за поједина насеља или групе насеља. Квалитет пречишћене воде за пиће мора да одговара Правилнику о хигијенској исправности воде за пиће («Сл. Гласник РС», бр.42/98).

Постојећа изворишта

11.2. ИНДУСТРИЈСКИ ОБЈЕКТИ И МАЛА И СРЕДЊА ПРЕДУЗЕЋА

Ова правила примењују се за изградњу индустријских, складишно-производних и објеката у оквиру малих и средњих предузећа, на новим и постојећим грађевинским парцелама у складу са планираним наменама из овог Плана.

Такође, правила градње се односе и на доградњу и реконструкцију постојећих погона и објеката.

- Дозвољава се изградња нових објеката, као и реконструкција и доградња постојећих, у циљу проширења или заокружења технолошких целина.
- Положај нових складишно-производних садржаја и објеката мора бити у складу са планираним наменама из Плана, а ближе дефинисана кроз даљу разраду - путем Урбанистичких пројеката или издавањем Акта о урбанистичким условима.
- Минимална величина грађевинске парцеле је 15 ари, а оптимална 30-50 ари.
- Минимална ширина грађевинске парцеле је 15 метара.
- Степен заузетости грађевинске парцеле је максимално 70%.
- Одстојање објекта у односу на суседне парцеле су минимално 1/2 висине објекта који се гради.
- Висина објеката за складишне и производне објекте је приземна са висинама у зависности од потреба технолошког процеса и усклађена у погледу заштите од пожара.
- Приступни пут за везу са јавним путем је минималне ширине 5 м, са радијусом кривине прикључка од минимум 10-12 м.
- Минимално опремање грађевинске парцеле, локалитета и зоне подразумева обезбеђење следећих инфраструктурних објеката: приступни пут, објекти водоснабдевања, објекти за прикупљање и пречишћавање отпадних вода, прикључци на електроенергетску и телекомуникациону мрежу, уређење манипулативног простора, паркинг за различите врсте возила и посебне просторије или ограда простор са посудама за прикупљање чврстог отпада.
- У границама грађевинске парцеле подићи заштитни зелени појас према суседним зонама и парцелама са стамбеном и јавном наменом.
- Код постојећих комплекса - грађевинских парцела, могућа је подела истих на две или више мањих грађевинских парцела, у циљу раздвајања појединих технолошких целина, у складу са законским прописима. Подела је могућа под условом да свака парцела има директан излаз на јавну саобраћајницу, као и могућност за самостално прикључење на мрежу инфраструктуре.
- Објекти се могу поставити на грађевинску линију или се повлачити од ње према унутрашњости парцеле, а у складу са захтевима технолошког поступка.
- Изградња или било каква промена у простору на једној парцели, не сме да угрози функционисање нити статичку стабилност објекта на суседним парцелама.
- Објекте пројектовати у складу са наменом и предвиђеним технолошким поступком уз примену одговарајућих материјала.
- На границама парцела, како према саобраћајници, тако и према суседним парцелама поставити заштитну ограду.

Погодни услови за развој и локацију дрвнопрерађивачке индустрије се налазе на подручју катастарских општина Планиница и Горњи Лајковац као и у свим осталим насељима која испуњавају минималне инфраструктурне и еколошке услове, у складу са предузетничком иницијативом.

Погодни услови за развој и локацију прехрамбене индустрије се налазе на подручју катастарских општина Горњи Лајковац, Мратишић и Радобић као и у свим осталим насељима која испуњавају минималне инфраструктурне и еколошке услове, у складу са предузетничком иницијативом.

Погодни услови за развој и локацију за експлоатацију и прераду камена (каменоломе) се налазе на подручју катастарских општина Струганик, Брежђе, Горњи Лајковац и Паштрић као и у свим осталим КО која испуњавају минималне инфраструктурне и еколошке услове, у складу са предузетничком иницијативом и економске оправданости, а на основу истражних радова .

Погодни услови за развој и локацију флаширања минералне воде се налазе на подручју Бање Врујци и катастарској општини Кључ као и у свим осталим насељима која испуњавају минималне инфраструктурне и еколошке услове, у складу са предузетничком иницијативом.

Као индустријске зоне издвојити делове КО Мионица и Мионица Село.

11.3. ПОЉОПРИВРЕДНИ ОБЈЕКТИ

Пољопривредно двориште представља скуп свих пољопривредних зграда и уређаја потребних за једно пољопривредно газдинство.

Правила градње за пољопривредне објекте су следећа:

- Пољопривредни објекти морају имати приступ на јавну саобраћајницу. Пољопривредно двориште треба да буде удаљено 100-500 м од саобраћајнице у зависности од важности саобраћајнице.
- За двориште бирати терен који је повољан за грађење, на оцедном издигнутом тлу, окренутом југу или југоистоку и по могућности заштићеном од доминантних ветрова. Нагиб терена не сме бити већи од 10%.
- Уколико не постоји могућност за прикључак на водоводну мрежу, предвидети бунар у средишту дворишта.
- Принцип организације дворишта мора бити такав да се током рада губи што мање времена и труда.
- Свако пољопривредно двориште треба да садржи пет главних врста зграда, односно простора и то:
  - сточне стаје,
  - спремишта хране,
  - зграде за оруђа и материјал,
  - станови за руководиоца и запослене, канцеларије и сл. и
  - слободне површине.
- Постављање зграда у дворишту може се вршити двојачко:
  - отворени систем (павиљонски), где су зграде раздвојене и
  - затворени систем који има зграде наслоњене једну на другу.Препоручује се организовање отвореног система, где растојање између зграда треба да буде 10-20 м, због противпожарних захтева.
- За средње велика дворишта могу се применити оба система. За врло велике комплексе, где свака поједина зграда представља значајан грађевински објекат, није могуће применити затворени систем у потпуности.

- Код средње великих газдинстава распоред зграда је готово увек следећи: у средини уже стране правоугаоника су управа и станови за особље, по обиму лево и десно стаје, у дну складишта. Све зграде су окренуте лицем ка дворишту. У средини дворишта су бунар, колска вага и слободна површина за рад. Ширина дворишта се креће од 30-50 м.
- Код великих дворишта, због сложености организације и већег броја објеката, потребно је водити рачуна о следећем:
- Подела објеката по сличностима, где се обично јављају следеће јединице:
  - Општа складишта, међу којима су најважнији магацин за зрнасту и концентрисану храну. Складишта хране намењена непосредној исхрани стоке (трапови, силоси и сл.) припадају одговарајућим јединицама.
  - Хангар за чување великих машина и моторних возила заједно са радионицом за њихово одржавање.
  - Стаје за радну стоку, најчешће коњушнице и зграде за чување возила и простијих оруђа за рад. У склопу сваке од ових јединица спадају и одговарајуће слободне површине за манипулацију возила и машина.
  - Стаје за одраслу производну стоку (стаје за краве, стаје за свиње и сл.) са припадајућим спремницама хране, складиштима за храну, ђубриштима, испустима итд.
  - Објекти опште службе: снабдевање водом, колске ваге, пекаре итд.
- Двориште мора да буде тако конципирано да се накнадно могу вршити дограђивања нових објеката или замена и повећавање зграда, а да се при томе не ремети постојеће стање.
- Код савремених дворишта јављају се следеће слободне површине:
  - Комуникационе површине за путеве, стазе;
  - Радно-манипулативне површине у појединим јединицама;
  - Испуст за стоку, било одвојен од стаја или непосредно припојен;
  - Зелене површине, тзв. тампон-зоне;
  - Шири зелени појас, који служи за раздвајање комплекса од околине;
- Дозвољена спратност објеката је приземна са висинама које одговарају технолошким захтевима самог објекта, односно комплеса. Изузетно је дозвољена градња објеката спратности П+1, и то ако се организација дворишта обавља на косом терену, тако да се нпр. саобраћајни приступ организује са једне стране, а утоварно-истоварни процес са друге стране.
- Објекте пројектовати у складу са наменом и предвиђеним технолошким поступком уз примену одговарајућих материјала.
- Правила градње за економске објекте у саставу мешовитих и пољопривредних домаћинстава дата су у поглављу Правила за изградњу сеоских стамбених објеката (Правила за изградњу економских објеката на селу).
- Стаје (фарме) се деле по величини (у зависности од броја грла) деле на:
  - мале стаје,
  - мање стаје,
  - средње стаје и
  - велике стаје.
- Стаје по правилу треба да имају један главни простор, одељење у коме борави стока, специјална одељења за чување и припрему хране. Овде спадају: тавани за сено, и сламу и спремнице, и одвојено од ње, гради се посебна кухиња за сточну храну, те уз сваку стају треба да постоје простори за послугу. Под одељења за

надзор стаје мора бити издигнут за 50 цм изнад пода стаје, да би се стока могла видети.

- Најповољнији материјал за грађење зидова је печена опека дебљине 38 цм (за температуре до -10°C). Уколико просечна температура прелази -10°C у зимским месецима, спољне зидове градити дебљине 51 цм. Уколико се зида каменом, потребно је зидове облагати специјални плочама са термичком изолацијом.
- Темељи стаја се могу градити од опеке, камена или набијеног бетона. Обавезна је хоризонтална изолација изнад темеља. Стопу темеља одређивати према односу оптерећења и носивости тла.
- Таванице над стајама могу бити двојаке, армирано-бетонске или дрвене.
- У зависности од намена просторија подови могу бити: на лежиштима испод стоке (топли, непромочиви и отпорни), у ходницима могу бити и хладни, непромочиви и отпорни, а уз то не смеју бити клизави за стоку, у стајама за везана грла или у стајама где се стока држи у боксовима, сви подови морају имати одређени нагиб ка каналу(1,5-3%).
- У стајама за везана грла и у стајама са боксовима потребна је канализација ради одвођење осоке и воде од прања. Осока се одводи у специјалну јаму, осочару, крај ђубришта. Канал у стаји иде од стајске стране супротно ђубришту најкраћим путем дуж задњих ногу грла или поред ходника боксова ка ђубришту. У самој стаји канали би требало да буду ширине око 30 цм, а дубоки око 8 цм. Сваки канал мора имати пад ка ђубришту и то од 0,5 цм до 1 цм по дужном метру. Ван стајског простора канале закопати најмање 80 цм због опасности од смрзавања. Израђивати их од керамичких цеви, пречника 10 цм.
- Величину прозора одредити према површини пода стаје и тај однос треба да буде између 1/10 и 1/25. Величина једног отвора треба да буде од 0,50-1,00 м². Прозоре треба постављати што више уз таваницу, тако да прозорски отвори увек буду веће ширине.
- Број врата и њихова величина зависе од броја грла. Узима се да је за 15-20 великих грла потребно имати једна врата ширине 1,50-1,80 м, а висине 2,30-2,50м. Ако кроз врата морају пролазити кола, онда врата постављати на забатним зидовима, ширине 2,50-3 м и висине 2,80-3,20 м.

Пољопривредне објекте већег и значајнијег капацитета са ратарском, повртарском (пластеници, стакленици) и сточарском производњом (фарме) могуће је лоцирати на читавом подручју Општине (односи се на сеоска насеља), у зависности од физичко – географских фактора, и стриктно поштовање предвиђених правила, којима се дефинише уређење простора и изградња објеката.

У зони долињских делова Рибнице, Лепенице и Колубаре, и у катастарским општинама Шушеока, Табановић, Радобић, Мионица село и Санковић, као и у зони проширења подручја под виноградима, у катастарским општинама Берковац, Попадић и Ракари могуће је градити објекте искључиво у функцији планираних намена.

11.4. ДЕПОНИЈЕ

Лоцирање, изградњу и коришћење депоније урадити у складу са одредбама Закона о комуналним делатностима „Сл. лист РС, бр. 16/97, 42/98“ и Правилника о критеријумима за одређивање локације и уређење депонија отпадних материјала „Сл. гласник РС, бр. 54/92“.

11.5. ГРОБЉА

Одређивање локације, изградњу, уређење и коришћење гробља урадити у складу са одредбама Закона о комуналним делатностима „Сл. лист РС, бр. 16/97, 42/98“ и Закона о сахрањивању и гробљима (Сл. гласник РС, бр. 53/93, 67/93, 34/94, 48/94, 25/96 и Сл. гласник СРС бр. 20/77, 24/85).

Проширење постојећих и градњу нових гробља предвидети у КО Кључ, Ђурђевац, Санковић, Команице, Осеченица, Попадићи, Доњи Мушићи, Паштрић, Рајковић, Табановић, Шушеок као и у другим насељима када се за то укаже потреба.

11.6. БЕНЗИНСКЕ СТАНИЦЕ

Одређивање локације, изградњу и уређење бензинске станице мора бити у складу са одредбама Закона о комуналним делатностима „Сл. лист РС, бр. 16/97, 42/98“ и Правилника о изградњи станица за снабдевање горивом моторних возила и о складиштавању и претакању горива „Сл. гласник СФРЈ, бр. 24/71“

11.7. СТОЧНЕ ПИЈАЦЕ

Локација, уређење и коришћење сточне пијаце мора бити у складу са одредбама Закона о комуналним делатностима „Сл. лист РС, бр. 16/97, 42/98“ и Правилника о уређењу сточних пијаца, вашара, сајмова, изложби и догона „Сл. гласник СРС, бр.31/78“.

11.8. КВАНТАШКЕ ПИЈАЦЕ

Локација, уређење и коришћење кванташке пијаце мора бити у складу са одредбама Закона о комуналним делатностима „Сл. лист РС, бр. 16/97, 42/98“ и Правилника о уређењу сточних пијаца, вашара, сајмова, изложби и догона „Сл. гласник СРС, бр.31/78“

12. ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

12.1. ПОСЕБНИ ЗАДАЦИ И НАЧЕЛА ЗАШТИТЕ И УНАПРЕЂЕЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Ради очувања и побољшања услова живота и рада неопходна је перманентна заштита и унапређење животне средине, у оквиру које се планирају посебни задаци и то:

- Дефинисање стратешких и планских опредељења у циљу очувања и подизања квалитета животне средине (чист ваздух, вода, земљиште, здравствено безбедна храна, уређена насеља итд.);
- Рационално коришћење природних ресурса (нарочито из категорија делимично или потпуно необновљивих);
- Заустављање деградације животне средине реализацијом стратешких опредељења по питањима: обнове и санације стања живог света, заштите природних предела амбијената и пејзажа, развојем васпитних и образовних програма у области заштите животне средине;
- Обезбеђивање услова за еколошки одрживи друштвено-економски развој ширег подручја, кроз рационално коришћење земљишта, енергије, вода и материјала уз спровођење мера заштите животне средине;

- Дефинисање мера и начина за остваривање основних циљева и концепција заштите животне средине планирањем развоја "чистих" технологија;
- Заштита простора изузетних и јединствених делова природе од значаја за научне, културно-образовне, рекреативне и друге сврхе;
- Заштите биодиверзитета очувањем генетског и еко-системског биодиверзитета, на основу предузетих проучавања геофонда, формирања база података и категоризације елемената, предузимањем дугорочних еко-системских истраживања интердисциплинарних обухвата;
- Заштита, очување и унапређивање биолошког диверзитета, екосистема, разноврсности флоре и фауне, генетског фонда и његовог обнављања;
- Очување способности пољопривредног земљишта за производњу хране и аграрних сировина;
- Планирање одговарајућих решења безбедног депоновања комуналног отпада и процеса рециклаже (у складу са применом међународних стандарда) које ће бити праћено санацијом неконтролисаних сметлишта, приоритетно оних која угрожавају квалитет вода у водотоцима и извориштима подземних вода;
- Успостављање обавезног мониторинга стања отпадних вода и ваздуха из индустријских погона, као и периодично мерење квалитета вода у водотоковима, загађености пољопривредног земљишта, ваздуха и нивоа буке у урбаним зонама;
- Утврђивање мера заштите животне средине и предела, које ће се примењивати у даљој разради Плана, одговарајућим урбанистичким плановима и актима утврђеним законом;
- Дефинисање шире зоне заштите (зона санитарног осматрања), уже зоне заштите (зона ограничења) и зоне непосредне заштите (зона строгог режима) изворишта и водних објеката, као и режима организације, уређења и коришћења простора;
- Дефинисање зона (и мера заштите) различитих узрока и периодичности загађења воде: стална загађења, сезонска загађења и случајна (инцидентна);
- Организација репро-центра аутохтоних сорти биљака (нпр. малина "ваљевка") и раса стоке (пре свега колубарског говечета, буше подолца, свиње моравке, витороге овце и брдских коња) као основа за развој органске пољопривреде;

12.2. ОДНОС ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ ПРЕМА ДЕЛАТНОСТИМА

Развој општине Мионица, са становишта заштите животне средине, може се дефинисати кроз:

- развој **комуналне инфраструктуре** на локалном нивоу, са циљем очувања и заштите животне средине. То подразумева изградњу канализационе мреже по сепарационом систему са постројењем за пречишћавање отпадних вода за санитарне отпадне воде Мионоце и бање Врујци као и адекватне третмане за прикупљене атмосферске воде пре упуштања у водоток. Изградња непропусних септичких јама у областима која нису обухваћена канализационом мрежом, а до реализације канализационе мреже. Обезбеђивање одговарајућег система сакупљања и депоновања отпада, сакупљања и рециклаже сировина као и даљинског грејања;
- развој **органске производње** здраве хране; и
- планирањем развоја **"чистих" технологија**, уз посебну заштиту околине од могућег загађења.

12.3. КАТЕГОРИЗАЦИЈА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ НА ПОДРУЧЈУ ОПШТИНЕ МИОНИЦА

Са аспекта заштите животне средине општина Мионица представља подручје са релативно очуваном природном средином.

Према критеријумима из Просторног Плана Републике Србије, а на основу категоризације загађености, имајући у виду природне услове и изграђене структуре, на подручју општине Мионица, може се издвојити пет категорија животне средине према специфичностима просторних целина, и то:

II категорија	Централно језгро општинског центра Мионице, индустријска зона, депонија комуналног отпада;
III категорија	Зона интензивне пољопривреде;
IV категорија	Бања Врујци, викенд насеља, зоне интензивног воћарства и виноградарства, пољопривредно ратарско земљиште, трасе регионалних путева;
V категорија	Сеоска насеља, подручја са природном деградацијом простора (клизишта, еродирани површине, плавне површине), трасе локалних путева; и
VI категорија	Шумске површине, ливаде и пашњаци, делови заштићених природних добара.

12.4. ПЛАНСКА РЕШЕЊА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Планска решења чијом ће имплементацијом бити остварена заштита и унапређење животне средине су за:

Заштиту земљишта, подземних и површинских вода

- За сва изворишта на предметној територији потребно је предвидети следеће мере:
  - Ø код надлежних институција иницирати дефинисање свих, законом прописаних, зона заштите изворишта, на основу Правилника о начину одређивања и одржавања зона и појасева санитарне заштите објеката ("Службени гласник СРС", бр.33/1978.) за снабдевање водом за пиће. Зона непосредне заштите (односи се на изворишта али и на црпне станице, резервоаре, инсталације за поправак квалитета воде, коморе за прекид притиска и дубоко бушене бунаре) износи најмање 10m од објекта. За дефинисање уже и шире зоне заштите потребно је, за свако извориште понаособ извршити потребна истраживања - издашност изворишта, структура и конфигурација терена, хидрогеологија итд;
  - Ø потребно је, пре свега, заштитити сва постојећа изворишта, урадити биланс потребних и расположивих вода по количинама, квалитету и планским периодима, урадити елаборате о резервама воде, испитати алтернативна изворишта (резерве у систему), одредити оптималну издашност сваког водозахвата на изворишту подземних или површинских вода, па тек онда приступити планирању експлоатације водних ресурса тј, давања одобрења за експлоатацију воде;
  - Ø асфалтирати приступне путеве;
  - Ø оградити жицом и спречити улаз у зону непосредне заштите изворишта, санирати и одржавати постојеће ограде и заштиту;
  - Ø довести електричну енергију;

- Ø предвидети адекватне мере антиерозионе заштите сливова (биолошке мере и радове на самим бујичним водотоцима);
- Ø за постојеће објекте у непосредној близини изворишта који могу негативно утицати на квалитет воде (фарме, септичке јаме и објекти за узгој стоке у сеоским домаћинствима, регионални и локални путеви и сл.) потребно је прописати мере заштите и начине њихове имплементације;
- Забранили упуштање санитарних и кишних вода у водотоке без претходног третмана до захтеваног нивоа који дефинише квалитет воде (класа) самог водотока;
- У сеоским срединама забранили испуштање отпадних вода у водотоке, наметањем решења изградње непропусних септичких јама одговарајуће запремине до реализације канализационе мреже;
- Изградити канализациону мрежу по сепарационом систему, ППОВ за санитарне отпадне воде у Мионици, Врујцима и Топлици, као и адекватне третмане за прикупљене кишне воде (сепаратори масти и уља, уколико то анализа покаже) пре упуштања у водотоке;
- Реконструкција и одржавање система за пречишћавање отпадних вода у индустријским постројењима;
- У планираним индустријским зонама, зависно од планираних индустријских објеката и врста планираних делатности, за испуст индустријски употребљених вода у градске канализационе колекторе или најближи природни реципијент, обавезно предвидети потребне третмане, пре испуштања истих;
- У комплексима са резервоарима за складиштење нафте и нафтних деривата морају се строго испоштовати сви законски нормативи при складиштењу и дистрибуцију истих, у циљу спречавања загађења површинских и подземних вода за случај настанка акцидентних ситуација;
- У зависности од квалитета воде на извориштима предвидети неопходне мере и објекте за санитарну и контролу и одржавање прописаног квалитета воде, односно предвидети одговарајућа постројења за припрему воде (ППВ) за поједина насеља или групе насеља. Квалитет пречишћене воде за пиће мора да одговара Правилнику о хигијенској исправности воде за пиће («Сл. Гласник РС», бр.42/98);
- Укључити у мониторинску мрежу контролу воде реке Топлице, Лековите реке, Рибнице и Крчмарске реке;
- Континуираном контролом хигијенско-техничке исправности воде за пиће;
- Израда катастра загађивача;
- Законска регулатива из области емисије неорганских и органских загађивача;
- Примена Система контроле плодности земљишта и рационалне употребе ђубрива.

Заштита од ерозија и бујице

- Извршити антиерозиону заштиту сливова на којима ће се градити акумулације;
- Антиерозионом заштитом, ерозијом најугроженијих делова Општине, при чему приоритет треба дати биолошким мерама (пошумљавање, озелењавање) ради достизања еколошке стабилности;
- Санирањем клизишта;
- Потребно је извести антиерозионе радове на узводним деловима сливова реке Манастирице, Крчмарске реке, Прераче, Рибнице тј. Паклешнице и Топлице;
- За реку Манастирицу и Крчмарску реку, приоритет је заштита читавог слива да би се заштитила изворишта "Орловац" и "Бела стена". За реку Манастирицу потребно је предвидети радове на стабилизацији корита и спречавању ексцесивних видова ерозије јер се, у зони изворишта река излива из корита и продире у каптажу.

Међу наведеним мерама приоритетна је заштита од наноса. Са аспеката ерозије потребно је предвидети промену намене појединих делова територије слива који гравитира профилу бране-Струганик. Потребно је планирати претварање нископродуктивних и деградираних пољопривредних површина у шумске комплексе тј. применити биолошке мере заштите. Такође, потребно је извршити санирање и довођење у исправно функционално стање објеката који служе за заштиту од бујица (на Крчмарској реци је изведена преграда, који треба очистити јер је испуњена наносом). Треба успоставити заштитне појасеве на бујичним токовима који формирају слив реке Рибнице (Манастирица, са Крчмарском реком као већом притоком, и Паклешница) у којима се ограничавају активности у циљу очувања функционалности противбујичних мера и ради спречавања загађивања вода.

Антиерозионо уређење обухвата радове и мере за заштиту од ерозије и бујица као и контролу наноса на сливу. Ови радови и мере се могу разврстати на:

- биолошке мере (пошумљавање, затрављивање, мелиорација шума, пашњака и ливада),
- биотехничке мере (изградња зидова против спирања, контурних радова, тераса и др.)
- техничке мере (бујичарске зидане преграде и др.) и
- административне антиерозионе мере (прописи којима се регулишу обавезе корисника).

Према Водопривредној основи Републике Србије предвиђен је потребан обим антиерозионих радова за заштиту планираних акумулација. За акумулацију на реци Рибници у профилу Струганик предвиђено је око $10.2 \cdot 10^3 \text{m}^3$ грађевинских радова (специфични грађевински радови су око 99.9m^3) и око $1.2 \cdot 10^3 \text{ha}$ биолошких радова (специфични биолошки радови су око 11.6ha).

Важно је да се са наведеним радовима започне одмах након усвајања просторног плана пошто је познато да изградња акумулација дуго траје, па када се неки природни комплекс, кроз планска документа, резервише за потребе водопривреде, потребно је одмах започети са биолошким мерама заштите од ерозије.

Заштита од поплава

- Извођењем свих неопходних радова на регулацији водотока (завршетак започетих радова и иницирање реализације осталих потребних радова), предметно подручје (насеља и пољопривредне површине) ће се заштитити од штетног дејства великих вода, до изградње планираних акумулација.

Заштита пољопривредног земљишта

- Пољопривредно земљиште се штити контролисаним пречишћавањем атмосферских вода са коловоза пре упуштања у најближи реципијент;
- Очувањем пољопривредног земљишта рационалним усмеравањем будуће градње, уз максимално чување пољопривредног земљишта високе бонитетске класе; и
- Прописивањем строжијих услова коришћења пестицида, вештачког ђубрива и других хемијских препарата.

Заштита ваздуха

- Заштита ваздуха се унапређује изградњом гасовода и топовода, која ће довести до смањења сагоревања фосилних горива за потребе домаћинства;

- Успоставити систем мониторинга одређених загађујућих материја, које се могу емитовати из индустријске зоне, или из појединачних индустријских објеката. На основу обављених анализа утврђује се опште стање загађености ваздуха у насељеним местима и ненасељеним подручјима и на основу њих се предузимају одговарајуће мере заштите ваздуха; и
- Коришћење еколошки прихватљивијих горива.

Руковање чврстим отпадом

- Повећањем броја домаћинстава обухваћених системом сакупљања отпада;
- Санитарним уређењем и опремањем регионалне депоније Колубарског округа са центром за издвајање и селекцију сировина из комуналног отпада општина: Ваљево, Уб, Лајковац, Љиг, Мионица, Осечина, Коцељево, Владимирци и Обреновац као и рекултивацијом постојећих сметлишта;
- Спречавањем формирања "дивљих" депонија дуж водотокова.

Институционално јачање Одељења за заштиту животне средине при општинској управи Мионица

Циљ је стварање институционалне основе за предузимање конкретних активности у решавању еколошких проблема подручја општине Мионица. Потребно је ојачати капацитете и технички опремити службу како би била у функцији контроле и управљања животном средином и могла да обезбеди партнерство свим заинтересованим странама у решавању проблема заштите животне средине Општине. Такође је потребно вршење инспекцијског надзора из домена заштите животне средине.

Израда стратешке процене утицаја на животну средину

Извештај о стратешкој процени представља документ којим се описују, вреднују и процењују могући значајни утицаји на животну средину до којих може доћи имплементацијом овог просторног плана и одређују мере за смањење негативних утицаја на животну средину. Овај документ је урађен и усвојен Одлуком СО Мионица истовремено са усвајањем овог Плана.

12.5. ПРИРОДНО И КУЛТУРНО НАСЛЕЂЕ НА ТЕРИТОРИЈИ ОПШТИНЕ МИОНИЦА СА ПРЕПОРУКАМА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ИНТЕГРАЛНИХ МЕРА ЗАШТИТЕ

Културна добра

Културна добра и споменици културе, на територији општине Мионица су:

- Остаци манастирског комплекса Велимирови двори са црквом, на реци Лепеници (Кључ);
- Остаци старе српске тврђаве Бијела Стијена из доба Немањића (Крчмар),
- Православни храм Вазнесења Господњег (изграђен у периоду 1856-1857, Мионица-варошица);
- Православна црква Св. апостола Петра и Павла (подигнута 1907. године на месту средњовековног манастира, Паштрић);
- Православна црква дашчара посвећена Покрову Пресвете Богородице (подигнута 1908. године, Планиница);
- Кућа Секуле Бојиновића, претворена је у музеј после II св. рата (Робаје);

- Родна кућа војводе Живојина Мишића претворена у меморијални комплекс (Струганик);
- Трагови Винчанске културе на локалитету Градина у Голубачком пољу (Голубац);
- Археолошко налазиште у Шалитреној пећини (Брежђе);
- Православна црква посвећена Сабору архангела Гаврила (Вртоглав), православни храм Св. оца Николаја, изграђен крајем XVIII века (Крчмар).

У циљу ангажовања и оживљавања подручја на којима су лоцирана културна добра, приоритети су:

- заштита културно-историјских вредности дефинисањем програма санације и мера заштите, очувања и унапређења створених добара;
- организовање туристичке презентације и маркетиншких кампања, у циљу привлачења туриста и презентовања културне баштине широј јавности;
- оснивање туристичке службе (водичи) и пратеће туристичке инфраструктуре (продавнице сувенира, туристичку агенцију, информативне пунктове итд.).

Смернице за пројекте интегралне заштите историјских локалитета

На територији општине Мионица налази се значајан број историјских локалитета. Најбоље очување, ревитализација и коришћење свих локалитета огледа се у доношењу и примени конкретних пројеката интегралне заштите. Интегрална заштита подразумева заштиту културног и природног наслеђа обједињених у појму историјског културног предела. Савремене европске иницијативе су повезивање, ових туристички атрактивних типова предела, дефинисале као тзв. "Стазе наслеђа". Приликом будућих радова на заштити и ревитализацији историјских локалитета од значаја су следеће смернице:

- валоризовати и издвојити историјске културне пределе и њихове подтипове: историјска места, просторне културно - историјске целине и етнографске пределе;
- заштитити карактеристичне предеоне елементе историјских културних предела: традиционалну стамбену архитектуру, ограде, зидове, живице, шуме, шумарке, регулације потока, воденице, каптиране изворе, ливаде и пашњаке и др;
- пејзажно уређење локалитета ускладити са традиционалним пејсажом, а избор врста дрвећа и шибља са природном аутохтоном вегетацијом;
- интегрисати заштиту природе;
- понуду сувенира обогатити продајом садница ретких биљних врста које се јављају на територији општине Мионица.

13. УПОТРЕБА ПРОСТОРА ОД ИНТЕРЕСА ЗА ОДБРАНУ ЗЕМЉЕ И ЗАШТИТУ ОД ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА

На основу података добијених од Министарства одбране Србије, сектора за материјалне ресурсе, Управе за инфраструктуру, у складу са одредбама Закона о планирању и изградњи ("Сл.гласник Р.Србије 47/03), као и Одлуке о врстама инвестиционих објеката и просторних и урбанистичких планова значајних за одбрану земље ("Сл.лист СРЈ"бр.39/95), констатовано је да се у посматраном подручју општине Мионица, а са аспекта одбране земље, налазе војни комплекси са значајном перспективом развоја.

Ови наменски објекти, третирају се као простор од посебног значаја за одбрану земље, односно обухваћени су зонама забрањене градње, зонама ограничене градње и зонама контролисане градње.

Зоне забрањене градње подразумевају потпуну забрану било какве градње.

Зона ограничење градње око објекта "Краљев сто", подразумева забрану изградње индустријско-енергетских постројења и објеката (далековода, антенских уређаја, складишта) и објеката који емитују електромагнетне таласе или на неки други начин могу угрозити намену и безбедност комплекса, док је за планирање и изградњу других објеката обавезна сагласност Министарства одбране.

За војне комплексе који нису перспективни у погледу даљег развоја у простору, а налазе се у овом Плану, према добијеним условима Министарства одбране, нису дефинисане зоне просторне заштите.

Зона ограничене градње око објекта специјалне намене подразумева забрану изградње објеката високо градње, а за планирање објеката нискоградње или инфраструктуре потребна је сагласност Министарства одбране.

У зонама контролисане градње је за планирање и изградњу било каквих објеката обавезна сагласност Министарства одбране.

У складу са одредбама Закона о планирању и изградњи ("Сл.гласник Р.Србије", бр.47/03), Закона о одбрани ("Сл.лист СРЈ" бр.67/93) и на основу Одлука о врстама инвестиционих објеката и просторних и урбанистичких планова значајних за одбрану земље ("Сл. лист СРЈ,бр. 39/95"), као додатан прилог уз овај Просторни план биће урађен посебан **Анекс плана**, за све елементе који не могу бити доступни јавности.

13.1. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ОД ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА

Заштита од земљотреса

Сеизмичност истраженог подручја условљена је активношћу Мионичког жаришта, јаким земљотреса, као и сеизмичком активношћу источно и западно од истраженог подручја (Рудник, Лазаревац и Крупањ). Према сеизмичким картама из 1987.год. у 50-годишњем периоду за подручје општине Мионица могу се предвидети потреси између 6° и 7° MCS, а 100-годишњем периоду између 7° и 8° MCS.

Мере заштите од **земљотреса** односе се на примену основних смерница и услова при организацији и изградњи насеља (стамбени, централни, радне зоне), густини насељености, изградњи објеката на сеизмичком подручју, планирање слободних површина за потребе размештања и збрињавања становништва. Грађевинско-техничке мере предвиђају правилан избор локације за изградњу, забрану изградње на неподесним теренима као и примену важећих законских прописа за изградњу објеката на сеизмичном подручју за услове земљотреса већег од 5° MCS-а.

Заштита од клизишта

Територија општине Мионица има доста активних и умерених клизишта. Појава клизишта везана је за неогене седименте (клизишта у Мионици, Дучићима, Ракарима и Горњим Мушићима), за флишне седименте (клизишта у Берковцу, Струганику и Гуњици), за

седименте дијабаз-ројначке формације (клизишта у Брежђу и Крчмару) као и за кору површинског распадања сличних стенских маса.

Апсолутни неповољни простори за градњу, клизишта у флишним седиментима и дијабаз-ројначкој формацији, су терени захваћени процесом активних клизишта, те сваку изградњу на овим теренима треба апсолутно искључити. Као мера санације ових клизишта превасходно треба дефинисати узроке клизања и извршити детаљна геолошка истраживања и испитивања која ће дефинисати вертикалне и хоризонталне димензије клизања, динамику клизања, а на основу којих ће се предузети одређени услови санације.

Неповољни терени за градњу, клизишта у неогеним седиментима, су плитка клизишта на тлу које је физичко-хемијски деградирано и водозасићено. Коришћење ових терена за изградњу захтева претходну припрему терена применом санационих, мелиорационих мера као што је одводњавање и дренажање терена до стабине подлоге и пошумљавање голети, обезбеђење постојећих објеката и побољшање стабилности терена.

Као мера заштите и превенције неопходно је на основу постојећег катастра клизишта и нестабилних падина општине Мионица, а који представља базу за рационално коришћење простора, прописати адекватне геотехничке услове градње нових објеката и санирања постојећих за подручја захваћена овом процесима.

Заштита од поплава и ерозије

Територија општине Мионица припада сливу Колубаре. Водни потенцијал Општине је мали, укупно око 3.35 м³/с, река Рибнице, Лепенице и Топлице са притокама. Ове реке и ако мале издашности имају бујични карактер за време великих падавина.

У циљу заштите од поплава и ерозије предвиђају се радови на следећим рекама:

- завршити пројектовану регулацију реке Рибнице од пројектоване бране у Паштрићу до ушћа у реку Колубару, на дужини од 10 km и регулацију кроз Мионицу обзиром да је регулација изведена само на кратком потезу у зони моста;
- регулацијом Топлице, кроз бању Врујци, решен је проблем заштите овог насеља од поплава, али је погоршано стање на низводном сектору. Неопходно је завршити регулацију задње деонице реке Топлице од моста у Команицама. Предвиђено је чишћење и проширење постојећег корита до приближно параболичног профила и извођење насипа просечне висине око 1.0 m, а по пројекту који је урадио Шумарски факултет, Институт за водопривреду ерозионих подручја, 1982.год;
- круне обостраних насипа деоница реке Топлице кроз бању Врујци су делимично оштећене (мештани их користе као пут). Постоји само део насипских капија, потребно је урадити 8 нових. Оштећен је и насип на око 500m узводно од Команичког моста, где се поток улива у регулисано корито кроз пропуст Ø600mm. Потребно је урадити нов пропуст;
- предузети антиерозивне мере на узводним сливовима река Манастирице, Крчмарске реке, Прераче, Рибнице тј. Паклешнице и Топлице. За реку Манастирицу и Крчмарску реку приоритет је заштита читавог слива да би се заштитила изворишта „Орловац“ и „Бела стена“. За реку Манастирицу неопходно је предузети радове и на стабилизацији корита како не би дошло до ексцесивних видова ерозије излива воде из корита и продирања у каптажу. У циљу заштите од ерозије и бујица предузети биолошке мере заштите (пошумљавање, затрављивање, мелиорација шума, пашњака и ливада), биотехничке мере заштите (изградња зидова против спирања, контурних радова, тераса и др.) и административне антиерозивне мере (прописи којима се регулишу обавезе корисника);

- утврдити и реконструисати све подзидке, постојеће каскаде и уставе, очистити речно корито од плавног материјала;
- побољшати однос у наменама коришћења пољопривредних површина у функцији сечавања ерозије на нагибима изнад 30°, што подразумева дестимулисање интензивног коришћења маргиналних земљишта као и затрављивање и пошумљавање ораница и пашњака VII и VIII катастарске класе, а за нагибе мање од 30° спречавање ерозије постићи начином обраде земљишта и избором култура (попречно орање у односу на нагиб терена).

Заштита од пожара

Примена Закона о заштити од пожара у фази избора садржаја, намене површина и саобраћајних решења је основна превентивна мера заштите од пожара. За територију општине Мионица највећу опасност за избијање и ширење пожара представљају шуме. За његово успешно спречавање и елиминисање примењиваће се законом утврђене мере и критеријуми противпожарне заштите уз следеће додатне мере:

- планско трасирање противпожарних баријера (пруга и прогола) при сечи и новом пошумљавању, на косим падинама кад год је могуће по грбини падине;
- обезбеђивање приступних путева свим деловима шума, обезбеђење техничке воде из потока и изворишта која се не користе за потребе водоснабдевања становништва;
- планско и контролисано паљење макије када су за то повољни хидрометеоролошки услови;
- организовање службе за осматрање и јављање; и
- покривање целокупне инфраструктуре прописном противпожарном заштитом.

Заштита од града

У општини Мионица систем одбране од града има 11 (једанаест) противградних станица са којих се, током сезоне појаве града, испалјују противградне ракете. Противградне станице се налазе на следећим локацијама: Лепеничко поље, Шушеока, Вртиглав, Вировац, Мратишић, Рајковић, Г. Мушић, Брежђе, Паштрић, Струганик и Планиница. Услед промене климе задњих година и све чешће појаве града у летњем периоду (у односу на претходни период) по потреби изградити нове противградне станице на територији Општине. Заштитна зона око противградне станице је 100 м у циљу неометаног рада и безбедности. Изградња објеката у заштитној зони је могућа само уз сагласност и мишљење Републичког хидрометеоролошког завода Србије.

Г. МЕРЕ И ИНСТРУМЕНТИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРВЕ ЕТАПЕ ПЛАНА (2011. год.)

1. ТЕРИТОРИЈАЛНА ОРГАНИЗАЦИЈА ОПШТИНЕ

Уз поштовање принципа децентрализације, који се може сматрати основом за формирање (и примену) уставних одредби у области просторног и економског уређења Србије у новом Уставу Републике Србије, дефинисане су значајно веће надлежности општина, тј. локалних управа. Очекивани позитивни ефекти примене оваквог модела уређења ће се огледати првенствено у значајно већим могућностима и правима (у погледу одлучивања) локалног становништва. Претпостављајући да ће општине добити већи степен аутономије у смислу доношења одлука и управљања финансијским средствима, уз нови успостављени систем власништва над земљиштем (локална управа постаје власник), створиће се услови за формирање другачије територијалне организације, која ће се заснивати на новим принципима.

Реализација и остваривање функционисања новоформиране територијалне организације омогућиће се кроз следеће активности, мере и начине:

- Економско-финансијске мере:
  - финансијска подршка Републике за остварење нове територијалне организације;
  - финансијска средства општине неопходна за реорганизацију служби; и
  - подршку децентрализацији одређеним фискалним и пореским инструментима, олакшицама и подстицајима;
- Организационе мере:
  - израда Студије могућности регионалног повезивања општине Мионица са суседима;
  - организациона и едукативна подршка надлежних институција, по питању децентрализације; и
  - формирање међуопштинског радног тела;
- Правне мере и инструменти:
  - доношење потребних одлука и аката; и
  - споразум сеоских насеља о удруживању у заједницу села;
- Нове политике:
  - комунална политика на новим основама децентрализације;
  - социјална политика на принципима децентрализације; и
  - земљишна политика у складу са новим надлежностима.

2. СМЕРНИЦЕ ЗА ДАЉУ ПЛАНСКУ РАЗРАДУ ПЛАНА

Активности у оквиру имплементације Плана, у првој фази имплементације до 2011. године, вршиће се на следећи начин:

- За ниво општине Мионица:

- потписивање Уговора о имплементацији за приоритетна решења до 2011. године и праћење реализације планских решења дефинисаних Уговором о имплементацији;
  - праћење реализације дефинисаних мера и начина за заштиту и уређење простора на подручју Општине, као и планских решења која се односе на активности у простору (подразумева периодично извештавање надлежних органа или служби Скупштине Општине);
  - формирање „базе података“ у циљу планског дефинисања потенцијалних локација за потребе нове градње и привредних улагања;
  - успостављање перманентне сарадње са суседним општинама у погледу размене података и потенцијалних заједничких привредних активности;
  - према потреби, покретање иницијативе за измену и допуну овог Плана.
- Разрада Плана кроз израду урбанистичке документације оствариваће се кроз:
    - покретање иницијативе за израду и израда новог ГП Мионице;
    - израда Плана генералне регулације за Горњу Топлицу – Бању Врујци;
    - израда одговарајућег Урбанистичког плана за заштићено подручје кањона реке Рибнице;
    - израда Плана детаљне регулационог је за подручје бање Прибаре КО Мионица Село;
    - израда Плана општег уређења за центре заједнице села Велико Мариште, Рајковић, Буковац и Брежђе;
    - израда Урбанистичког плана за подручје Дивчибара, који би обухватио делове више Општина, односно за подручје општине Мионица делове КО Мратишић, Крчмар и Осеченица;
    - израда и издавање Акта о урбанистичким условима за грађење појединачних објеката, на основу правила грађења и уређења земљишта из овог Плана. Акт о урбанистичким условима ће се издавати за потребе грађења, на деловима територије за које се неће израђивати урбанистички план;
    - израда Урбанистичког плана према решењима овог Плана, а у складу са Законом у зависности од реалних потреба у току реализације;

3. ПРИОРИТЕТИ У ОСТВАРИВАЊУ ПЛАНА ДО 2011. ГОДИНЕ

Критеријуми за избор приоритета у имплементацији Плана:

- Приоритети развоја утврђени у оквиру Просторног плана Републике Србије и Регионалног просторног плана Колубарског округа погођеног земљотресом;
- Реализација стратешких опредељења која су од највећег значаја за остваривање основних циљева, чиме се омогућава активирање развоја на планском подручју;
- Остваривање планских концепција и решења (мера и начина за њихово спровођење), који својом делимичном или потпуном реализацијом, представљају полазни основ (услов) за реализацију осталих циљева и стратешких опредељења.

Основни приоритети у остваривању Плана у првој (и другим) етапама до 2011. године су:

- раст новог запошљавања и предузимање оперативних активности у његовом подстицању;

- стварање пословне климе и амбијента за развој и отварање МСП која су од кључног значаја за даљи развој Општине;
- раст нивоа развијености Општине кроз обезбеђење повољних услова за нове инвестиције у привреди и побољшање општег стандарда становништва;
- раст личног и општег стандарда кроз давање пословних олакшица свим привредним субјектима и индивидуалним пољопривредним газдинствима;
- подстицање позитивних демографских трендова Општине кроз стриктну примену Закона и социјалних програма заштите свих категорија становништва и стварање повољног економског, пословног, друштвеног, социјалног и културног амбијента за заустављање тренда иселјавања локалног становништва и привлачење новог.

3.1. ПРИОРИТЕТИ РЕГИОНАЛНОГ РАЗВОЈА

Приоритети у имплементацији планских решења за период до 2011. године су:

- **Инфраструктурно повезивање** у простор Србије:
  - модернизацијом путне мреже регионалних и локалних саобраћајница; и
  - модернизацијом и реконструкцијом комуналне инфраструктурне мреже;
- **Развој туризма**
  - кроз развој свих туристичких потенцијала (нарочито планинског и бањског);
- **Унапређивање пољопривредне производње и пољопривредног земљишта** кроз:
  - спровођење мера и политика заштите пољопривредног земљишта;
  - реонизацију и укрупњавање пољопривредних површина; и
  - рационално коришћење пољопривредних ресурса;
- **Рационалнија организација насеља у мрежи**, биће узрокована променама у:
  - мрежи центара заједнице села (груписање домаћинства и укидање засеока);
  - опремљености центара обавезним функцијама друштвеног стандарда (о.ш., амбуланта, пошта, МЗ,...); и
  - развоју неких привредних активности и услужних делатности (откупне станице, специјализовани сервиси, агенције, итд.);
- **Плански усмерено заустављање тренда депопулације**, у каснијим фазама имплементације Плана, као пост ефекат, остварених стратегија и реализованих планских решења.

3.2. ПРИРОДНИ РЕСУРСИ

Приоритет у имплементацији планских решења за период до 2011. године су:

- Санација свих клизишта и предузимање превентивних мера за спречавање појаве нових.
- Побољшање бонитетних својстава расположивог пољопривредног земљишта.
- Заштита станишта животињских и биљних врста од негативних утицаја свих видова изградње.

3.3. СТАНОВНИШТВО

Приоритет у имплементацији планских решења за период до 2011. године су:

- Побољшање социјалне заштите становништва.

3.4. МРЕЖА НАСЕЉА

Приоритет у имплементацији планских решења за период до 2011. године су:

- Доношење општинских програма за економску обнову и ревитализацију села;
- Одабир села за „Пилот“ пројекат Етно - село, у духу традиције овог краја;
- Израда урбанистичких планова у циљу уређења центра заједница села: Велико Мариште, Рајковић, Буковац и Брежђе;
- Формирање надлежне службе у оквиру општинске управе, која би се, уз сарадњу са невладиним сектором, старала о реализацији пројеката финансираних од стране иностраних инвеститора (увид у пројекте, конкурисање, попуњавање апликација, едукација и др.); и
- Успостављање информационог система у функцији повезивања Мионице са центрима заједнице села;

3.5. УСЛУЖНЕ ДЕЛАТНОСТИ И ЈАВНЕ СЛУЖБЕ

Приоритет у имплементацији планских решења за период до 2011. године су:

- Отварање специјализованих пољопривредних продавница у центрима заједнице села;
- Стварање услова за увођење целодневног боравка деце у свим матичним и подручним школама;
- Активности на стварању услова за реализацију средњошколских образовних установа, у складу са реално дефинисаним потребама на гравитационом подручју;
- Формирање одељења предшколске наставе;
- Опремање и модернизација здравствених јединица, као и побољшање квалитета здравствених услуга; и
- Завршетак изградње спортске хале у Мионици.

3.6. КОМУНАЛНИ ОБЈЕКТИ

Приоритет у имплементацији планских решења за период до 2011. године су:

- Дефинисање локација за нова гробља или проширење постојећих;
- Дефинисањем локације и опремање сточног гробља; и
- Санација дивљих депонија смећа, опремање и отварање нове депоније.

3.7. ПОЉОПРИВРЕДА

Приоритет у имплементацији планских решења за период до 2011. године су:

- Спречавања ерозије на нагибима изнад 30%, што подразумева затрављивање и пошумљавање ораница и пашњака VII и VIII катастарске класе;
- Затрављивање преосталог дела ораница VII и VIII кат. кл., које нису укључене у план пошумљавања, изузев местимичног задржавања мањих површина VII кат. кл.;
- Стимулисање процеса концентрације земљишта, стоке и техничких средстава у економски и биолошки виталним сеоским домаћинствима, без обзира на њихов садашњи социоекономски и професионални статус;
- Обнова и диверзификација воћарске производње (нарочито аутохтоних врста) и развој капацитета за прераду воћа у сеоским и слабије развијеним подручјима;
- Доношење програма за субвенционисање газдинстава, која су суочена са тешкоћама, а поседују радну снагу и ресурсе;

- Имплементација стандарда и правила Европске заједнице у погледу регистравања сточног фонда;
- Развој откупне мреже лековитог биља, бобичастог дивљег воћа и хранљивих плодова, као и погона за сушење и паковање у сеоским срединама;
- Стварање општинског саветодавног и информативног центра за потребе пољопривреде, као и службе за презентовање и обуку пољопривредника у примени нових технологија и научних достигнућа у аграрној производњи; и
- Унапређење ветеринарске службе.

3.8. ШУМАРСТВО

Приоритет у имплементацији планских решења за период до 2011. године су:

- Примена Географског информационог система (ГИС) на локалном нивоу;
- Пошумљавање у оквиру биолошких антиерозивних радова у сливном подручју реке Рибнице на оријентационој површини од 401 ха;
- Израда Програма пошумљавања голети; и
- Формирање стручне службе за реализацију наведених активности, у оквиру ЈП "Србијашуме" и локалних шумских газдинстава;

3.9. ИНДУСТРИЈА

Приоритет у имплементацији планских решења за период до 2011. године су:

- Активно учествовање Општине у развоју мале привреде подстицајним мерама из своје надлежности које ће се остварити кроз:
  - давање олакшица у погледу плаћања такси, ренти и других дажбина за приоритетне делатности;
  - обезбеђивање основне инфраструктурне мреже;
- Одређивање локација за изградњу пољопривредних прерађивачких капацитета у селу Радобић и центру заједнице села Брежђе.

3.10. ТУРИЗАМ

Приоритет у имплементацији планских решења за период до 2011. године су:

- Модернизација, комунално опремање и комерцијализација постојећих и потенцијалних смештајних капацитета, посебно у сеоским домаћинствима и постојећим викенд насељима, што ће се (пored осталих активности усмерених у том циљу) остварити кроз управљачке политике локалне самоуправе, буџетским суфинансирањем, фискалним олакшицама итд;
- Реконструкција и модернизацији целокупне инфраструктуре (1. туристичке инфраструктуре - спортски терени, стазе и водене површине; 2. техничке инфраструктуре - водоснабдевање, канализација, гасовод, електро-енергетска мрежа и телекомуникације) и супраструктуре (хотели, мотели, ресторани, објекти друштвеног стандарда, смештајни капацитети у оквиру сеоских домаћинстава), што ће се остварити кроз планска решења приказана у деловима Плана, који се односе на ове области;
- Заокруживање целокупне туристичке понуде у јединствен систем на општинском нивоу, реализацијом стратешких опредељења развоја туризма;

- Интеграција туристичке организације на подручју општине Мионица, у регионалну и републичку мрежу туристичких организација, у циљу омогућавања промоција и мониторинга реализације услуга и туристичких активности на планском подручју.

3.11. САОБРАЋАЈ

Приоритет у имплементацији планских решења за период до 2011. године су:

- Реализација градског транзитног правца кроз варош Мионицу (Марићев сокак);
- Реконструкција и рехабилитација пута II реда Р-202: од око 7km од Мионице - Бања Врујци - Доња Топлица;
- Завршетак започетих радова на путу II реда Р-205 на делу Мионица - Дивчибаре и спровођење реконструкције и рехабилитације на делу Мионица - Мушић; и
- Реконструкција и рехабилитација пута II реда Р-259: Брежђе - граница С.О. Љиг.

3.12. КОМУНАЛНА ИНФРАСТРУКТУРА

Хидротехничка инфраструктура

Приоритет у имплементацији планских решења за период до 2011. године су:

- Активирање новог извора «Кључ» (5-20 l/s);
- Регулација корита реке Манастирице у зони изворишта „Орловац“;
- Изградња резервоара за снабдевање водом (потребна површина од 0.65ha) у Горњој Топлици;
- Дефинисање зона заштите свих изворишта; и
- Изградња канализационе мреже у Бањи Врујци и проширење мреже у Мионици.

Електроенергетска мрежа

Приоритет у имплементацији планских решења за период до 2011. године су:

- Изградња далековода од ТС ТС 35/10kV Осечница до будуће ТС 35/10kV на Дивчибарама.

Телекомуникације

Приоритет у имплементацији планских решења за период до 2011. године су:

- Проширење постојеће базне станице на локацији Попадић, на локалном врху Камалъ (393 мнв);
- "ТЕЛЕКОМ СРБИЈА" а.д. планира проширење телекомуникационе мреже и инфраструктуре у реонима непокривеним телекомуникационом мрежом:
  - Табановић,
  - Мушић,
  - Санковић,
  - Попадић,
  - Буковац,
  - Берковац,
  - Крчмар и
  - Планиница.

Гасоводна мрежа

Приоритет у имплементацији планских решења за период до 2011. године је:

- Изградња разводног гасовода РГ 05-06, деоница Београд-Ваљево, у зони Диваца до Мионице и Љига.

3.13. ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Приоритет у имплементацији планских решења за период до 2011. године је:

- Предузимање мера заштите ваздуха, воде и земљишта од штетних утицаја при изградњи свих планираних привредних објеката и првој фази реализације; и
- Изградња ППОВ у Мионици пројектованог капацитета 12500ES.

4. ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

4.1. УЧЕСНИЦИ У ИМПЛЕМЕНТАЦИЈИ ПЛАНА И ЊИХОВЕ ОБАВЕЗЕ

Министарство за инфраструктуру

- Учествоје у праћењу израде документације, у процедури стручне контроле и усвајања Плана (преко својих представника у надлежним комисијама), врши мониторинг над спровођењем планских решења, учествује у процедури ревизије планских решења и обавља остале активности из домена своје надлежности.

Министарство науке и заштите животне средине

- Управа за заштиту животне средине - учествује у изради средњорочних програма заштите, развоја и унапређења простора заштићених добара; дефинише стратегију управљања отпадом; учествује у реализацији свих стратешких опредељења из области заштите животне средине, доставља мишљење на елаборат Стратешке процене утицаја на животну средину.

Министарство рударства и енергетике

- Учествоје у реализацији стратегије развоја енергетике, реализацијом и усаглашавањем неусаглашених програма развоја, између различитих сектора енергетике, дефинисањем приоритета развоја у складу са предложеним планским решењима.

Министарство одбране

- Прати реализацију планских решења, мера и начина заштите, простора и објеката специјалне намене.

Министарство туризма

- Учествоје у реализацији планских решења и концепција развоја туризма, стручном и финансијском подршком, локалним и регионалним програмима развоја бањског, сеоског и ловног туризма; Преузима водећу улогу у маркетиншком наступу и презентацији производа и услуга.

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде

- Учествоје у реализацији планских решења и концепција развоја пољопривреде, шумарства и водопривреде, реализацијом и усаглашавањем програма развоја, начинима и мерама заштите простора, поштовањем дефинисаних приоритета, у складу са стратешким опредељењима из Плана.

ЈП Путеви Србије

- Прописује услове за изградњу објеката из домена своје надлежности, прати динамику реализације планских решења.

Скупштина општине Мионица

- Носилац израде Плана;
- Ангажује постојеће службе и по потреби формира нове (неопходне) за активности у току имплементације Плана;
- Сарађује са надлежним Министарствима, Јавним предузећима и осталим актерима у имплементацији Плана;
- Правовремено покреће процедуру израде потребних урбанистичких докумената у циљу омогућавања потпуне реализације планских решења; и
- Организацијом и функционисањем најзначајније утиче на поштовање дефинисане динамике имплементације Плана.

Регионална и општинска Дирекција за изградњу

- Сарађују са надлежним министарствима, Јавним предузећима и локалним органима управе у имплементацији Плана у областима из своје надлежности.

Јавна предузећа и органи републичке управе

- Републички завод за заштиту природе,
- Регионални завод за заштиту споменика културе, Ваљево,
- Србијаводе,
- Телеком Србија,
- "Србија" БК ПТТ, Београд,
- ЈП Електромреже Србије, Ваљево,
- НИС Нафтагас, Нови Сад,
- НИС Србијагас, Београд,
- ЈКП Мионица, Мионица, и
- Учествоју у имплементацији Плана реализацијом планских решења која се односе на област њихових надлежности; врше усклађивање програма развоја и постојеће документације на основу планских решења.

Републички и регионални Заводи за заштиту природних и културних добара

- Сарађују са Управом за заштиту животне средине на изради програма и студија, достављају податке о конкретним мерама и начинима заштите, прате спровођење мера и начина заштите природних и културних добара у току реализације планских решења.

Ловачки савез Србије

- Преко ловачког удружења "Војвода Мишић", реализује стратешка опредељења применом планских решења на подручју ловишта "Рибница".

Локални медији

- Прате реализацију Плана и објективно извештавају о степену реализације планских решења и даљим могућностима развоја на подручју Општине.

4.2. МЕРЕ И ИНСТРУМЕНТИ ЗА ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Опште одредбе

Стратешка опредељења, планске концепције и планска решења спроводе се:

- Применом општих, појединачних и секторских политика, мера и инструмената;
- Поштовањем утврђених норми и стандарда које прописује закон, подзаконски акти и планерско искуство засновано на примерима усвојених планова;
- Разрадом утврђених циљева и концепција кроз планове и програме развоја Општине, јавних предузећа и кроз друге програме развоја; и
- Даљим истраживањем и планирањем, израдом техничке документације, праћењем промена у простору и реализације планских решења, као и њиховог утицаја на простор и функција у њему.

Разрада урбанистичким плановима, пројектима и условима

Просторни план се разрађује:

- Генералним планом за подручје Мионица Варош;
- Планом генералне регулације за подручје Горња Топлица (Бања Врујци);
- Планом детаљне регулације за подручје Бање Санковић;
- Плановима општег уређења за центре заједнице села: Велико Мариште, Рајмковић, брежђе, Буковац;
- Одговарајућим урбанистичким плановима за подручје кањона реке Рибнице; и
- Осталим урбанистичким плановима и документима, у току имплементације Плана, а у складу са Законом.

Усклађивање постојећих планова

Усвајањем овог Плана престају да важе урбанистички планови, у деловима који нису у складу са планским решењима дефинисаним овим Планом и приступа се покретању процедуре измене и допуне тих планова од стране Скупштине општине Мионица.

Усклађивање важећих урбанистичких планова са решењима, правилима и смерницама Просторног плана, надлежни општински органи извршиће у року од шест месеци од усвајања Плана.

До усклађивања, наведени планови, могу се примењивати у деловима који нису у супротности са планским решењима, правилима и смерницама Просторног плана, о чему став доноси надлежна општинска служба, по препорукама општинске комисије за планове.

Претпоставке од значаја за праћење спровођења просторног плана

- Скупштина општине Мионица извештаваће периодично, а најмање једном у две године Министарство за инфраструктуру, о спровођењу планских решења, смерница и мера утврђених Планом.

4.3. УГОВОР О ИМПЛЕМЕНТАЦИЈИ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Предлог Уговора о имплементацији Просторног плана општине Мионица

Закључен између уговорних страна: Општина Мионица (наручилац) и ЈКП Мионица, Мионица; ЈП Путеви Србије; ЈП Грбијаводе; ЈП Електромреже Србије, Ваљево; Телеком Србија; НИС Нафтагас, Нови Сад; НИС Србијагас, Београд; ЈП Србијашуме; Ловачки савез Србије; Републички завод за заштиту природе, Београд; Регионални завод за заштиту споменика културе, Ваљево; Министарство туризма, трговине и услуга; Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде (извршиоци).

ПРЕДМЕТ УГОВОРА: Уређивање обавеза уговорних страна за прву фазу спровођења Просторног плана општине Мионица;

Члан 1.

Уговорне стране сагласно утврђују да је одредбама члана 31. Закона о планирању и изградњи ("Сл.гласник РС" бр. 47/03 и 34/06) утврђена обавеза закључивања Уговора о имплементацији Просторног плана.

Члан 2.

Уговорне стране сагласно утврђују да је Одлуком о изради Просторног плана ("Сл.гласник СО Мионица бр. 02/06) утврђена њихова обавеза да закључе овај уговор.

Члан 3.

Уговорне стране преузимају обавезе из Просторног плана које су утврђене за прву фазу реализације Просторног плана, за период до краја 2011.године.
Биланс обавеза уговорених страна из става 1. овог члана саставни је део уговора.

Члан 4.

Уговорне стране преузимају обавезу обезбеђивања финансијских средстава за извршење овог Уговора, према Билансу средстава за имплементацију Просторног плана.

Члан 5.

Уговорне стране су сагласне да се о извршењу овог Уговора стара Скупштина општине Мионица.

Члан 6.

Овај Уговор ступа на снагу даном потписивања уговорних страна.

Члан 7.

Овај Уговор је сачињен у двадесетосам (28) примерака од којих се по два (2) налазе код сваке уговорне стране.

УГОВОРНЕ СТРАНЕ :

Општина Мионица	ЈКП Мионица, Мионица
ЈП Путеви Србије	ЈП Србијаводе
ЈП Електромреже Србије, Ваљево	Телеком Србија
НИС Нафтагас, Нови Сад	НИС Србијагас, Београд
ЈП Србијашуме	Ловачки савез Србије
Републички завод за заштиту природе, Београд	Регионални завод за заштиту споменика културе, Ваљево
Министарство туризма, трговине и услуга	Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде

Саставни део уговора чини **Биланс обавеза** по основу уговора о имплементацији Просторног плана и **Биланс средстава** по основу уговора о имплементацији Просторног плана. За утврђивање ових биланса, неопходни су прецизни подаци, који ће бити дефинисани у даљој разради плана, пре свега кроз урбанистичке планове, у оквиру којих ће се дефинисати обавезе у погледу уређења јавног земљишта. Сматрамо да поред јавних предузећа и надлежних организација, који су директни учесници у имплементацији, постоји потреба да се уговором обавезу и надлежна министарства, обзиром да ће постојати реална потреба суфинансирања у реализацији одређених планских решења у приоритетној фази имплементације Плана.